

Rada
Európskej únie

V Bruseli 27. februára 2026
(OR. en)

11787/24

Medziinštitucionálne spisy:
2024/0101 (NLE)
2024/0102 (NLE)

**AELE 72
AND 13
SM 13
MI 659**

LEGISLATÍVNE AKTY A INÉ PRÁVNE AKTY

Predmet: Dohoda o pridružení medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Andorrským kniežatstvom a Sanmarínskou republikou ako dvomi samostatnými zmluvnými stranami na strane druhej

DOHODA
O PRIDRUŽENÍ MEDZI
EURÓPSKOU ÚNIOU A JEJ ČLENSKÝMI ŠTÁTMI NA JEDNEJ STRANE
A ANDORRSKÝM KNIEŽATSTVOM
A SANMARÍNSKOU REPUBLIKOU AKO DVOMI SAMOSTATNÝMI ZMLUVNÝMI
STRANAMI NA STRANE DRUHEJ

PREMBULA

EURÓPSKA ÚNIA, ďalej len „EÚ“,

a

BELGICKÉ KRÁĽOVSTVO,

BULHARSKÁ REPUBLIKA,

ČESKÁ REPUBLIKA,

DÁNSKE KRÁĽOVSTVO,

NEMECKÁ SPOLKOVÁ REPUBLIKA,

ESTÓNSKA REPUBLIKA,

ÍRSKO,

HELÉNSKA REPUBLIKA,

ŠPANIELSKÉ KRÁĽOVSTVO,

FRANCÚZSKA REPUBLIKA,

CHORVÁTSKA REPUBLIKA,

TALIANSKA REPUBLIKA,

CYPERSKÁ REPUBLIKA,

LOTYŠSKÁ REPUBLIKA,

LITOVSKÁ REPUBLIKA,

LUXEMBURSKÉ VEĽKOVODSTVO,

MAĎARSKO,

MALTSKÁ REPUBLIKA,

HOLANDSKÉ KRÁĽOVSTVO,

RAKÚSKA REPUBLIKA,

POĽSKÁ REPUBLIKA,

PORTUGALSKÁ REPUBLIKA,

RUMUNSKO,

SLOVINSKÁ REPUBLIKA,

SLOVENSKÁ REPUBLIKA,

FÍNSKA REPUBLIKA a

ŠVÉDSKE KRÁĽOVSTVO,

vysoké zmluvné strany Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ďalej len „členské štáty EÚ“,

na jednej strane

a

ANDORRSKÉ KNIEŽATSTVO, ďalej len „Andorra“,

a

SANMARÍNSKA REPUBLIKA, ďalej len „San Maríno“,

ako dve samostatné zmluvné strany

na strane druhej,

PRIPOMÍNAJÚC úzke historické, geografické, kultúrne, politické a hospodárske väzby medzi EÚ a každým pridruženým štátom, a to aj vo forme existujúcich dohôd, ako aj osobitné blízke vzťahy medzi každým pridruženým štátom a jedným alebo viacerými členskými štátmi EÚ,

SO ZRETELOM na vzťahy, ktoré sa postupne vytvorili medzi EÚ a Andorrou, okrem iného na základe Dohody vo forme výmeny listov medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Andorrským kniežatstvom¹ podpísanej v Luxemburgu 28. júna 1990, Dohody o spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a Andorrským kniežatstvom² podpísanej v Bruseli 15. novembra 2004, Menovej dohody medzi Európskou úniou a Andorrským kniežatstvom³ podpísanej v Bruseli 30. júna 2011 a Dohody o spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a Andorrským kniežatstvom upravujúcej opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov⁴, podpísanej v Bruseli 15. novembra 2004 a jej sprievodného Memoranda o porozumení, Pozmeňujúceho protokolu k Dohode medzi Európskym spoločenstvom a Andorrským kniežatstvom upravujúcej opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov⁵, podpísaného v Bruseli 12. februára 2016, a Pozmeňujúceho protokolu k Dohode medzi Európskou úniou a Andorrským kniežatstvom o automatickej výmene informácií o finančných účtoch na zlepšenie dodržiavania medzinárodných predpisov v oblasti daní⁶, podpísaného v Bruseli 13. októbra 2025,

¹ Ú. v. ES L 374 31.12.1990, s. 14.

² Ú. v. EÚ L 135, 28.5.2005, s. 14.

³ Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 1.

⁴ Ú. v. EÚ L 359, 4.12.2004, s. 33.

⁵ Ú. v. EÚ L 268, 1.10.2016, s. 40.

⁶ Ú. v. EÚ L, 2025/2400, 5.12.2025,

ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2025/2400/oj.

SO ZRETELOM na vzťahy, ktoré sa postupne vytvorili medzi EÚ a San Marínom, okrem iného na základe Dohody o spolupráci a colnej únii medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Sanmarínskou republikou¹ podpísanej v Bruseli 16. decembra 1991, Menovej dohody medzi Európskou úniou a Sanmarínskou republikou² podpísanej v Bruseli 27. marca 2012 a Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Sanmarínskou republikou upravujúcej opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov³, podpísanej v Bruseli 7. decembra 2004 a jej sprievodného Memoranda o porozumení, Pozmeňujúceho protokolu k Dohode medzi Európskym spoločenstvom a Sanmarínskou republikou upravujúcej opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov⁴, podpísaného v Bruseli 8. decembra 2015, a Pozmeňujúceho protokolu k Dohode medzi Európskou úniou a Sanmarínskou republikou o automatickej výmene informácií o finančných účtoch na zlepšenie dodržiavania medzinárodných predpisov v oblasti daní⁵, podpísaného v Bruseli 13. októbra 2025.

KEDŽE pridružené štáty majú už stáročia úzke väzby so svojimi susednými krajinami, ktoré sú teraz členskými štátmi EÚ, a keďže územia pridružených štátov sú obklopené územím EÚ,

¹ Ú. v. ES L 84, 28.3.2002, s. 43.

² Ú. v. EÚ C 121, 26.4.2012, s. 5.

³ Ú. v. EÚ L 381, 28.12.2004, s. 33.

⁴ Ú. v. EÚ L 346, 31.12.2015, s. 3.

⁵ Ú. V. EÚ L, 2025/2428, 5.12.2025,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2025/2428/oj.

ODHODLANÉ vytvoriť pridruženie s cieľom prehĺbiť, diverzifikovať a udržať svoje vzťahy založené na hodnotách, ktoré sú spoločné pre EÚ, členské štáty EÚ a pridružené štáty, pokiaľ ide o úctu k ľudskej dôstojnosti, slobodu, demokraciu, rovnosť, právny štát a rešpektovanie ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám, ktoré tvoria základné prvky tejto dohody,

ODDANÉ podpore takýchto spoločných hodnôt v spoločnosti, ktorá sa vyznačuje pluralizmom, nediskrimináciou, toleranciou, spravodlivosťou, solidaritou a rovnosťou medzi ženami a mužmi,

ZDÔRAZŇUJÚC ochotu EÚ a členských štátov EÚ rozvíjať osobitné vzťahy so susednými krajinami s cieľom vytvoriť priestor prosperity a dobrého susedstva so vzájomnými právami a povinnosťami a možnosť spoločných akcií charakterizovaných blízkymi a mierovými vzťahmi, ktoré sú založené na spolupráci,

USILUJÚC SA o vytvorenie komplexného a koherentného rámca pre vzťahy medzi EÚ, členskými štátmi EÚ a pridruženými štátmi, berúc do úvahy osobitnú situáciu každého z pridružených štátov, ako sa uvádza vo vyhlásení k článku 8 Zmluvy o Európskej únii, ktoré je pripojené k záverečnému aktu medzivládnej konferencie, ktorá prijala Lisabonskú zmluvu podpísanú 13. decembra 2007,

ODHODLANÉ zabezpečiť hospodársku integráciu a príslušnú účasť pridružených štátov na vnútornom trhu EÚ, a to najmä na jeho štyroch nedeliteľných slobodách: voľnom pohybe tovaru, voľnom pohybe osôb, voľnom pohybe služieb a voľnom pohybe kapitálu na základe spoločných pravidiel a rovnakých podmienok pri zohľadnení osobitnej situácie každého z pridružených štátov a pri zachovaní ich nezávislosti a nezávislosti ich inštitúcií,

ODHODLANÉ posilniť prostredníctvom pridruženia hospodárske a podnikateľské príležitosti pre jednotlivcov a podniky v pridružených zmluvných stranách,

ODHODLANÉ zabezpečiť prostredníctvom vykonávania pridruženia homogénnosť vnútorného trhu, právnu istotu, jednotný výklad a uplatňovanie tejto dohody a rovnaké zaobchádzanie okrem iného s hospodárskymi subjektmi a občanmi pridružených zmluvných strán,

UZNÁVAJÚC potrebu, s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie tejto dohody a úplné dodržiavanie práva EÚ, vytvorenia vhodného inštitucionálneho rámca, najmä fóra pre dialóg medzi pridruženými zmluvnými stranami, postupov týkajúcich sa dohľadu a urovnávania sporov a výlučnej právomoci Súdneho dvora Európskej únie, v záujme zabezpečenia jednotného výkladu a uplatňovania tejto dohody,

USILUJÚC SA prispieť k posilneniu spolupráce medzi poslancami Európskeho parlamentu a poslancami parlamentov pridružených štátov, ako aj medzi sociálnymi a hospodárskymi partnermi EÚ a sociálnymi a hospodárskymi partnermi pridružených štátov,

BERÚC NA VEDOMIE ambíciu EÚ, členských štátov EÚ a pridružených štátov založiť svoje pridruženie na vysokej úrovni zdravotnej starostlivosti, bezpečnosti a ochrany spotrebiteľa,

ODHODLANÉ zachovávať, chrániť a zlepšovať kvalitu životného prostredia a zabezpečiť rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov v súlade so zásadou udržateľného rozvoja a zásadou preventívnych opatrení, ako aj podporovať dobré životné podmienky ľudí a zvierat,

UVEDOMUJÚC SI význam udržateľného rozvoja v jeho hospodárskom, environmentálnom a sociálnom rozmere,

ŽELAJÚC SI podporovať Agendu 2030 Organizácie Spojených národov pre udržateľný rozvoj a jej ciele udržateľného rozvoja a prispievať k ich dosiahnutiu,

OPĀTOVNE POTVRDZUJÚC svoj záväzok dodržiavať Chartu Organizácie Spojených národov, Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ciele a zásady Rady Európy a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe,

KONŠTATUJÚC, že vytvorenie pridruzenia posilňuje dvojstranné vzťahy medzi EÚ, členskými štátmi EÚ a každým z pridruženým štátom, čím vedie pridružené zmluvné strany k čoraz väčšiemu zblížovaniu stanovísk k bilaterálnym, regionálnym a medzinárodným otázkam spoločného záujmu,

KONŠTATUJÚC, že v prípade, že sa zmluvné strany v rámci tejto dohody rozhodnú uzavrieť osobitné dohody v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktoré môže EÚ uzavrieť podľa tretej časti hlavy V Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ustanovenia takýchto budúcich dohôd nebudú záväzné pre Írsko, pokiaľ EÚ neoznámí Andorre alebo San Marínu súbežne s Írskom s ohľadom na jeho príslušné predchádzajúce dvojstranné vzťahy, že Írsko je týmito dohodami viazané ako súčasť EÚ v súlade s Protokolom č. 21 o postavení Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie; konštatujúc, že akékoľvek následné vnútorné opatrenia EÚ, ktoré môžu byť prijaté podľa tretej časti hlavy V Zmluvy o fungovaní Európskej únie s cieľom vykonávať túto dohodu, nebudú pre Írsko záväzné, pokiaľ Írsko v súlade s uvedeným protokolom neoznámí svoje želanie zúčastňovať sa na takýchto opatreniach alebo ich prijať; konštatujúc tiež, že takéto budúce dohody alebo následné vnútorné opatrenia EÚ by sa mali uplatňovať len vo vzťahu k Dánsku v súlade s Protokolom č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie,

SA DOHODLI TAKTO:

ČASŤ I

CIELE, HODNOTY A ZÁSADY

ČLÁNOK 1

Ciele

1. Touto dohodou sa zakladá pridruženie medzi EÚ a členskými štátmi EÚ na jednej strane a Andorrou a San Marínom ako dvomi samostatnými zmluvnými stranami na strane druhej (ďalej len „pridruženie“).
2. Cieľmi pridruženia sú:
 - a) zabezpečiť príslušnú účasť pridružených štátov na vnútornom trhu, čo zahŕňa voľný pohyb osôb, voľný pohyb tovaru, voľný pohyb služieb a voľný pohyb kapitálu a rovnaké podmienky pre zmluvné strany v súlade s touto dohodou, ako aj účasť pridružených štátov na súvisiacich horizontálnych a sprievodných politikách, pričom sa zohľadní osobitná situácia každého pridruženého štátu, a
 - b) vytvoriť vhodný rámec na rozvoj a podporu dialógu a spolupráce medzi EÚ a členskými štátmi EÚ a každým pridruženým štátom v iných oblastiach spoločného záujmu.

ČLÁNOK 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto dohody:

- a) „pridružené štáty“ sú Andorra a San Maríno ako dve samostatné zmluvné strany;
- b) „zmluvná strana EÚ“ je EÚ, členské štáty EÚ alebo EÚ a členské štáty EÚ v rámci ich príslušných právomocí vyplývajúcich zo Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie;
- c) „zmluvné strany“ sú zmluvná strana EÚ na jednej strane a Andorra a San Maríno na strane druhej;
- d) „pridružené zmluvné strany“ sú zmluvná strana EÚ, ako pridružená zmluvná strana na jednej strane a buď Andorra alebo San Maríno, ako pridružená zmluvná strana na strane druhej;
- e) „pridružená dohoda“ je rámcová dohoda, rámcové protokoly, protokoly pridružených štátov a prílohy k protokolom pridružených štátov;
- f) „rámcová dohoda“ je dohoda o pridružení bez protokolov a príloh k nej;
- g) „protokol pridružených štátov“ je protokol týkajúci sa pridruženého štátu a príslušné prílohy k nemu, ktorými sa stanovujú osobitné podmienky na dosiahnutie cieľov a prvkov spojených s prijatím *acquis* v oblasti vnútorného trhu EÚ;

- h) „rámcový protokol“ je protokol, ktorý je spoločný pre zmluvné strany;
- i) „príloha k protokolu pridruženého štátu“ je text obsahujúci právne akty EÚ, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tejto dohody, spolu s akýmikoľvek úpravami;
- j) „Súdny dvor EÚ“ je Súdny dvor Európskej únie, ktorý zahŕňa Súdny dvor a Všeobecný súd;
- k) „Zmluva o EÚ“ je Zmluva o Európskej únii;
- l) „ZFEÚ“ je Zmluva o fungovaní Európskej únie.

ČLÁNOK 3

Hodnoty

Táto dohoda vychádza zo spoločných hodnôt zmluvných strán: rešpektovania ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. V spoločnosti, ktorá sa vyznačuje pluralizmom, nediskrimináciou, toleranciou, spravodlivosťou, solidaritou a rovnosťou medzi ženami a mužmi, sú takéto spoločné hodnoty základnými súčasťami tejto dohody.

ČLÁNOK 4

Zásady

Na dosiahnutie cieľov stanovených v článku 1 rámcovej dohody prijímú pridružené zmluvné strany všetky vhodné opatrenia, či už všeobecné alebo konkrétne, na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich z tejto dohody v súlade s týmito základnými zásadami:

- a) riadne fungovanie a homogénnosť vnútorného trhu EÚ na základe jednotných pravidiel;
- b) právna istota a rovnaké zaobchádzanie s hospodárskymi subjektmi a jednotlivcami;
- c) posúdenie osobitnej situácie každého pridruženého štátu.

ČLÁNOK 5

Zásada nediskriminácie

V rozsahu uplatňovania tejto dohody a bez toho, aby boli dotknuté jej osobitné ustanovenia, sa zakazuje akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti.

ČASŤ II

VOĽNÝ POHYB TOVARU, OSÔB, SLUŽIEB A KAPITÁLU

KAPITOLA 1

VOĽNÝ POHYB TOVARU

ČLÁNOK 6

Voľný pohyb tovaru

Voľný pohyb tovaru medzi pridruženými zmluvnými stranami sa zavádza v súlade s touto dohodou.

ČLÁNOK 7

Zákaz ciel

Dovozné a vývozné clá a všetky poplatky s rovnocenným účinkom sú medzi pridruženými zmluvnými stranami zakázané. Zákaz stanovený v tomto článku sa vzťahuje taktiež na clá fiškálnej povahy.

ČLÁNOK 8

Zákaz kvantitatívnych obmedzení

Kvantitatívne obmedzenia dovozu a vývozu a všetky opatrenia s rovnocenným účinkom sú medzi pridruženými zmluvnými stranami zakázané.

ČLÁNOK 9

Zákazy alebo obmedzenia týkajúce sa dovozu, vývozu alebo tranzitu

1. Touto dohodou sa nevyučujú zákazy alebo obmedzenia dovozu, vývozu alebo tovaru v tranzite z dôvodov verejnej morálky, verejného poriadku alebo verejnej bezpečnosti, ochrany zdravia a života ľudí, zvierat a rastlín, ochrany národného kultúrneho bohatstva, ktoré má umeleckú, historickú alebo archeologickú hodnotu, alebo ochrany priemyselného a obchodného vlastníctva. Tieto zákazy alebo obmedzenia však nesmú byť prostriedkami svojvoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania obchodu medzi pridruženými zmluvnými stranami.
2. Uprednostnia sa opatrenia, ktoré majú najmenší vplyv na voľný pohyb tovaru medzi pridruženými zmluvnými stranami. Trvanie takýchto opatrení sa obmedzí na to, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie cieľov stanovených v odseku 1.

ČLÁNOK 10

Vnútroštátne zdaňovanie

Žiadna pridružená zmluvná strana nezdaní výrobky druhej pridruženej zmluvnej strany nijakou priamou alebo nepriamou vnútroštátnou daňou prevyšujúcou dane ukladané priamo či nepriamo na podobné domáce výrobky. Žiadna pridružená zmluvná strana nezdaní výrobky druhej pridruženej zmluvnej strany nijakou vnútroštátnou daňou, ktorá nepriamo ochraňuje iné výrobky.

ČLÁNOK 11

Uplatňovanie Spoločného colného sadzobníka EÚ

Pridružené štáty vo svojich vzťahoch s tretími krajinami uplatňujú Spoločný colný sadzobník EÚ v súlade s ustanoveniami uvedenými v príslušných protokoloch pridružených štátov.

ČLÁNOK 12

Uplatňovanie spoločnej obchodnej politiky EÚ

Pridružené štáty vo svojich vzťahoch s tretími krajinami uplatňujú spoločnú obchodnú politiku EÚ vrátane opatrení EÚ na ochranu obchodu, ako sa stanovuje v prílohe XXV ku každému protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 13

Iné predpisy

1. Osobitné ustanovenia a dojednania sú stanovené v:
 - a) prílohe I ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o bezpečnosť potravín a veterinárne a rastlinolekárske záležitosti;
 - b) prílohe II ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o technické predpisy, normy, skúšky a certifikáciu;
 - c) prílohe III ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o zodpovednosť za chybný výrobok;
 - d) prílohe IV ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o energetiku;
 - e) prílohe XXIII ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o colné predpisy;
 - f) prílohe XXIV ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o právne predpisy v oblasti poľnohospodárstva a
 - g) prílohe XXV ku každému protokolu pridruženého štátu, pokiaľ ide o iné aspekty ako tie, na ktoré sa vzťahuje článok 12 rámcovej dohody.
2. Osobitné ustanovenia a dojednania uvedené v odseku 1 sa uplatňujú na všetky výrobky, pokiaľ nie je uvedené inak.

KAPITOLA 2

VOĽNÝ POHYB OSÔB, PRACOVNÍKOV A SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNÝCH OSÔB

ČLÁNOK 14

Voľný pohyb pracovníkov

1. Medzi pridruženými zmluvnými stranami sa zabezpečí voľný pohyb pracovníkov.
2. Voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov EÚ a dotknutého pridruženého štátu na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.
3. S výnimkou obmedzení z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia zahŕňa voľný pohyb pracovníkov právo:
 - a) uchádzať sa o skutočne ponúkané pracovné miesta;
 - b) voľne sa na tento účel pohybovať na území členských štátov EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu;
 - c) na pobyt v členskom štáte EÚ alebo dotknutom pridruženom štáte na účely zamestnania v súlade s ustanoveniami zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych aktov, ktorými sa upravuje zamestnávanie vlastných štátnych príslušníkov tohto štátu;

- d) po ukončení zamestnania zostať na území členského EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu.
4. Ustanovenia tohto článku sa nevzťahujú na zamestnávanie vo verejnej službe.
5. Protokoly pridružených štátov, a najmä príloha V ku každému protokolu pridruženého štátu, obsahujú osobitné ustanovenia o voľnom pohybe pracovníkov.

ČLÁNOK 15

Sociálne zabezpečenie pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb

Aby sa zabezpečil voľný pohyb pracovníkov a voľný pohyb samostatne zárobkovo činných osôb, pridružené zmluvné strany zabezpečia v oblasti sociálneho zabezpečenia v zmysle prílohy VI ku každému protokolu pridruženého štátu pre pracovníkov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich nezaopatrených rodinných príslušníkov najmä:

- a) započítanie všetkých dôb získaných podľa práva viacerých krajín na účely nadobudnutia a zachovania nároku na dávky a stanovenia ich výšky;
- b) výplatu dávok osobám s pobytom na území pridružených zmluvných strán.

ČLÁNOK 16

Vzájomné uznávanie diplomov

Aby sa uľahčilo osobám prijať zamestnanie a vykonávať ho alebo pracovať ako samostatne zárobkovo činná osoba, pridružené zmluvné strany prijímú potrebné opatrenia tak, ako sú obsiahnuté v prílohe VII ku každému protokolu pridruženého štátu, týkajúce sa vzájomného uznávania diplomov a iných dokladov o formálnej kvalifikácii a zabezpečia koordináciu zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení pridružených zmluvných strán, ktoré sa týkajú prístupu k zamestnaniu a samostatnej zárobkovej činnosti a ich výkonu.

KAPITOLA 3

SLOBODA USADIŤ SA

ČLÁNOK 17

Sloboda usadiť sa

1. Medzi pridruženými zmluvnými stranami sa v súlade s touto dohodou zabezpečuje sloboda usadiť sa.
2. Akékoľvek obmedzenie slobody štátnych príslušníkov členského štátu EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu usadiť sa na území ktoréhokoľvek iného z týchto štátov je zakázané. Takýto zákaz sa vzťahuje aj na obmedzenia týkajúce sa zakladania obchodných zastúpení, organizačných zložiek a dcérskych spoločností štátnymi príslušníkmi ktoréhokoľvek členského štátu EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu na území ktoréhokoľvek iného členského štátu EÚ alebo iného pridruženého štátu.
3. Sloboda usadiť sa zahŕňa aj právo začať a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, založiť a viesť podniky, najmä spoločnosti v zmysle článku 20 ods. 2 rámcovej dohody, za podmienok stanovených pre vlastných štátnych príslušníkov právom štátu, v ktorom dochádza k usadeniu sa, s výhradou kapitoly 5 časti IV.
4. Prílohy VIII až XI a XXII ku každému protokolu pridruženého štátu, ako aj rámcový protokol č. 3 obsahujú osobitné ustanovenia o slobode usadiť sa.

ČLÁNOK 18

Výkon verejných právomocí

Ustanovenia tejto kapitoly sa, pokiaľ ide o niektorú z dotknutých pridružených zmluvných strán, nevzťahujú na činnosti, ktoré v dotknutej pridruženej zmluvnej strane súvisia, hoci len príležitostne, s výkonom štátnej moci.

ČLÁNOK 19

Osobitné dojednania z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia

Ustanoveniami a opatreniami prijatými podľa tejto kapitoly nie je dotknutá uplatniteľnosť ustanovení zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení, ktoré stanovujú osobitné zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi členského štátu EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia.

ČLÁNOK 20

Rozsah pôsobnosti a vymedzenie spoločností

1. So spoločnosťami založenými podľa zákonov členského štátu EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu, ktoré majú svoje sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti na území tohto členského štátu EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu, sa na účely tejto kapitoly zaobchádza rovnako ako s fyzickými osobami, ktoré sú štátnymi príslušníkmi členských štátov EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu.

2. „Spoločnosti“ sú spoločnosti založené podľa občianskeho alebo obchodného práva, vrátane družstiev, ako aj iné právnické osoby podľa verejného alebo súkromného práva, s výnimkou tých spoločností, ktoré nie sú zamerané na dosahovanie zisku.

ČLÁNOK 21

Účasť na základnom imaní spoločností

Členský štát EÚ alebo dotknutý pridružený štát poskytne štátnym príslušníkom iného členského štátu EÚ alebo iného dotknutého pridruženého štátu rovnaké zaobchádzanie, ako poskytuje vlastným štátnym príslušníkom, pokiaľ ide o účasť na základnom imaní spoločností alebo spoločností v zmysle článku 20 ods. 2 rámcovej dohody, bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie ostatných ustanovení tejto dohody.

ČLÁNOK 22

Vzájomné uznávanie diplomov

Na záležitosti, na ktoré sa vzťahuje táto kapitola, sa uplatní článok 16 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 23

Osobitné ustanovenia

Sloboda usadiť sa v oblasti dopravy sa riadi kapitolou 6 časti II.

KAPITOLA 4

VOĽNÝ POHYB SLUŽIEB

ČLÁNOK 24

Voľný pohyb služieb

1. Voľný pohyb služieb medzi pridruženými zmluvnými stranami je zaistený v súlade s ustanoveniami tejto dohody.
2. Akékoľvek obmedzenie voľného pohybu služieb medzi pridruženými zmluvnými stranami je zakázané, pokiaľ ide o štátnych príslušníkov členského štátu EÚ alebo dotknutého pridruženého štátu usadených v inom členskom štáte EÚ alebo pridruženom štáte, ako je štát príjemcu služby.
3. Za „služby“ sa považujú plnenia, ktoré sa bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe osôb, voľnom pohybe tovaru a voľnom pohybe kapitálu.
4. „Služby“ zahŕňajú najmä činnosti:
 - a) priemyselnej povahy;
 - b) obchodnej povahy;
 - c) remeselníkov;

d) profesií.

Bez toho, aby bola dotknutá kapitola 3, poskytovateľ služieb môže dočasne vykonávať svoju činnosť v členskom štáte EÚ alebo dotknutom pridruženom štáte, v ktorom sa služba poskytuje, a to za rovnakých podmienok, aké tento členský štát EÚ alebo tento dotknutý pridružený štát ukladá svojim vlastným štátnym príslušníkom.

5. Prílohy IX až XI a XXII ku každému protokolu pridruženého štátu, ako aj rámcový protokol č. 3 obsahujú osobitné ustanovenia o voľnom pohybe služieb.

ČLÁNOK 25

Nediskriminácia

Pokiaľ sa medzi pridruženými zmluvnými stranami nezrušia obmedzenia voľného pohybu služieb, uplatňujú pridružené zmluvné strany takéto obmedzenia bez ohľadu na štátnu príslušnosť alebo miesto pobytu na všetkých poskytovateľov služieb podľa článku 24 ods. 2 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 26

Osobitné ustanovenia

1. Voľný pohyb služieb v oblasti dopravy upravuje kapitola 6 časti II.
2. Na záležitosti upravené touto kapitolou sa vzťahujú články 16, 18, 19 a 20 rámcovej dohody.

KAPITOLA 5

VOĽNÝ POHYB KAPITÁLU

ČLÁNOK 27

Pohyb kapitálu

1. V rámci ustanovení tejto dohody sú zakázané obmedzenia pohybu kapitálu medzi pridruženými zmluvnými stranami.
2. V rámci ustanovení tejto dohody sú zakázané obmedzenia platieb medzi pridruženými zmluvnými stranami.
3. Príloha XII ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia o voľnom pohybe kapitálu a platieb.

ČLÁNOK 28

Opatrenia zlučiteľné s voľným pohybom kapitálu

1. Článkom 27 rámcovej dohody nie sú dotknuté práva členských štátov EÚ a pridružených štátov:
 - a) uplatňovať príslušné ustanovenia svojho daňového práva, ktoré rozlišuje daňovníkov podľa ich pobytu alebo podľa miesta, kde je investovaný ich kapitál;

- b) prijať všetky potrebné opatrenia, najmä v oblasti daňového systému a prudenciálneho dohľadu nad finančnými inštitúciami, aby sa zabránilo porušovaniu vnútroštátnych zákonov a iných právnych predpisov, alebo stanoviť postupy na ohlasovanie kapitálových pohybov na správne alebo štatistické účely, resp. prijať opatrenia, ktoré sú odôvodnené verejnou politikou či verejnou bezpečnosťou.
2. Ustanoveniami tejto kapitoly nie je dotknuté uplatňovanie obmedzení slobody usadiť sa zlučiteľných s touto dohodou.
3. Opatrenia a postupy uvedené v odsekoch 1 a 2 však nesmú byť prostriedkom svojoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania voľného pohybu kapitálu a platieb.

ČLÁNOK 29

Ochranné opatrenia v prípade ťažkostí s platobnou bilanciou

Ak sa niektorý členský štát EÚ, ktorého menou nie je euro, alebo pridružený štát, ocitne v ťažkostiach alebo je vážne ohrozený ťažkosťami, pokiaľ ide o jeho platobnú bilanciu, či už v dôsledku celkovej nerovnováhy v jeho platobnej bilancii, resp. v dôsledku charakteru meny, ktorú má k dispozícii, a ak by takéto ťažkosti mohli predovšetkým ohroziť fungovanie tejto dohody, môže tento členský štát EÚ alebo dotknutý pridružený štát prijať ochranné opatrenia.

ČLÁNOK 30

Ochranné opatrenia týkajúce sa pohybu kapitálu alebo platieb

Vo výnimočných prípadoch, ak sú závažné ťažkosti pri fungovaní hospodárskej a menovej únie EÚ, resp. ak hrozia, môže EÚ prijať alebo zachovať ochranné opatrenia týkajúce sa pohybu kapitálu alebo platieb, a to na obdobie nepresahujúce šesť mesiacov, pokiaľ sú takéto ochranné opatrenia nevyhnutne potrebné.

ČLÁNOK 31

Vykonávanie ochranných opatrení

EÚ na jednej strane a každý pridružený štát na strane druhej využívajú svoje vnútorné postupy na vykonávanie článku 29 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 32

Úloha Spoločného výboru v prípade ochranných opatrení

1. Všetky ochranné opatrenia uvedené v článku 29 rámcovej dohody sa bezodkladne oznámia Spoločnému výboru zriadenému článkom 76 rámcovej dohody.

2. Všetky ochranné opatrenia uvedené v článku 29 rámcovej dohody sú predmetom konzultácií a výmeny informácií v rámci Spoločného výboru pred ich oznámením a po ňom.

3. V situáciách uvedených v článku 29 rámcovej dohody, ak vznikne náhla krízová situácia v súvislosti s platobnou bilanciou a ak nie je možné dodržať postupy stanovené v odseku 2, môže členský štát EÚ alebo dotknutý pridružený členský štát preventívne prijať potrebné ochranné opatrenia. Takéto ochranné opatrenia spôsobia len najmenšie možné výkyvy vo fungovaní tejto dohody a ich rozsah nesmie byť širší, než je nevyhnutne potrebné na nápravu náhlych ťažkostí, ktoré vznikli.

4. Ak sa prijímajú ochranné opatrenia v súlade s odsekom 3, oznamujú sa v deň, kedy nadobudnú účinnosť, a následne sa čím skôr uskutočnia konzultácie a výmena informácií v zmysle odseku 2.

KAPITOLA 6

DOPRAVA

ČLÁNOK 33

Rozsah pôsobnosti

1. Táto dohoda sa vzťahuje na kombinovanú, cestnú, železničnú, vnútrozemskú vodnú a námornú dopravu vrátane služieb súvisiacich s týmito druhmi dopravy.
2. Ciele tejto dohody týkajúce sa dopravy sa sledujú v súlade s článkami 34 až 37 rámcovej dohody a prílohou XIII ku každému protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 34

Nediskriminačné uplatňovanie vnútroštátnych pravidiel

Ustanovenia týkajúce sa kombinovanej, železničnej, cestnej, vnútrozemskej vodnej a námornej dopravy, ktoré sú platné na území pridruženej zmluvnej strany a ktoré nie sú obsiahnuté v právnych aktoch EÚ uvedených v prílohe XIII ku každému protokolu pridruženého štátu, nesmú byť, pokiaľ ide o ich priamy alebo nepriamy účinok, menej priaznivé pre dopravcov druhej pridruženej zmluvnej strany v porovnaní s domácimi dopravcami tejto pridruženej zmluvnej strany.

ČLÁNOK 35

Štátna pomoc v odvetví dopravy

Pomoc dopravným službám je s touto dohodou zlučiteľná, ak slúži na koordináciu dopravy alebo predstavuje náhradu za plnenie niektorých záväzkov bezprostredne spätých s koncepciou verejnej služby.

ČLÁNOK 36

Zákaz diskriminačných sadzieb alebo podmienok

1. V prípade dopravy v rámci územia pridružených zmluvných strán nesmie existovať žiadna diskriminácia zo strany dopravcov vo forme účtovania rozdielnych cien a stanovovania rozdielnych podmienok pre dopravu rovnakého tovaru po rovnakých dopravných trasách v závislosti od krajiny pôvodu alebo miesta určenia dotknutého tovaru.
2. Spoločný výbor z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť pridruženej zmluvnej strany preskúma všetky prípady diskriminácie patriace do rozsahu pôsobnosti tohto článku a prijme potrebné rozhodnutia v rámci svojich vnútorných pravidiel.

ČLÁNOK 37

Platby za prekročenie hraníc

Platby alebo poplatky, ktoré si dopravca účtuje k dopravnej cene v súvislosti s prechodom hraníc, nesmú presiahnuť rozumnú mieru stanovenú s prihliadnutím na skutočne vynaložené náklady. Pridružené zmluvné strany sa usilujú uvedené náklady postupne znižovať.

ČASŤ III

HOSPODÁRSKA SÚŤAŽ A OSTATNÉ SPOLOČNÉ PRAVIDLÁ

KAPITOLA 1

PRAVIDLÁ UPLATŇOVANÉ NA PODNIKY

ČLÁNOK 38

Dohody medzi podnikmi, rozhodnutia združení podnikov a zosúladené postupy

1. Ako nezlučiteľné s fungovaním tejto dohody sa zakazujú: všetky dohody medzi podnikmi, rozhodnutia združení podnikov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi pridruženými zmluvnými stranami a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci územia pridružených zmluvných strán, a to najmä tie, ktorými sa:

- a) priamo alebo nepriamo stanovujú nákupné alebo predajné ceny alebo iné obchodné podmienky;
- b) obmedzuje alebo kontroluje výroba, odbyt, technický rozvoj alebo investície;
- c) rozdeľujú trhy alebo zásobovacie zdroje;

- d) uplatňujú odlišné podmienky na rovnaké transakcie s inými obchodnými partnermi, v dôsledku čoho sú títo konkurenčne znevýhodňovaní;
- e) podmieňuje uzatvorenie zmlúv akceptovaním dodatočných povinností zo strany zmluvných partnerov, ktoré s ohľadom na ich povahu alebo obchodné zvyky nesúvisia s predmetom daných zmlúv.

2. Akékoľvek dohody alebo rozhodnutia, ktoré sú podľa tohto článku zakázané, sú automaticky neplatné.

3. Odsek 1 však môže byť vyhlásený za neuplatniteľný v prípade:

- akejkoľvek dohody alebo kategórie dohôd medzi podnikmi;
- akéhokoľvek rozhodnutia alebo kategórie rozhodnutí združení podnikov, alebo
- akýchkoľvek zosúladených postupov alebo kategórie zosúladených postupov,

ktoré prispievajú k zlepšovaniu výroby alebo distribúcie tovaru alebo podporujú technický alebo ekonomický pokrok, pričom umožňujú, aby spotrebitelia získali primeraný podiel na vyplývajúcich výhodách, a to bez toho, aby:

- a) boli pre zúčastnené podniky stanovené obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov;
- b) umožňovali zúčastneným podnikom vylúčiť hospodársku súťaž vo vzťahu k podstatnej časti dotknutých výrobkov.

ČLÁNOK 39

Zneužívanie dominantného postavenia

Akékoľvek zneužívanie dominantného postavenia v rámci územia pridružených zmluvných strán či jeho podstatnej časti jedným alebo viacerými podnikmi sa zakazuje ako nezlučiteľné s fungovaním tejto dohody, pokiaľ môže ovplyvniť obchod medzi pridruženými zmluvnými stranami.

Takéto zneužívanie môže spočívať najmä v:

- a) priamom alebo nepriamom vynucovaní neprimeraných nákupných alebo predajných cien alebo iných neprimeraných obchodných podmienok;
- b) obmedzovaní výroby, trhov alebo technického rozvoja na úkor spotrebiteľov;
- c) uplatňovaní odlišných podmienok na rovnaké transakcie s inými obchodnými partnermi, v dôsledku čoho sú títo konkurenčne znevýhodňovaní;
- d) podmieňovaní uzatvorenia zmlúv akceptovaním dodatočných povinností zo strany zmluvných partnerov, ktoré s ohľadom na ich povahu alebo obchodné zvyky nesúvisia s predmetom daných zmlúv.

ČLÁNOK 40

Právomoc Európskej komisie

V prípade pravdepodobného ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi EÚ má právomoc uplatňovať túto kapitolu jedine Európska komisia.

ČLÁNOK 41

Kritériá posudzovania zakázaných praktík

Všetky praktiky zakázané článkami 38 a 39 rámcovej dohody sa posudzujú v súlade s kritériami vyplývajúcimi z uplatňovania článkov 101 a 102 ZFEÚ, ako aj z akéhokoľvek sekundárneho práva platného v EÚ. Relevantné ustanovenia sú uvedené v prílohe XIV ku každému protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 42

Verejné podniky a podniky s osobitnými alebo výlučnými právami alebo poverené poskytovaním
služieb
všeobecného hospodárskeho záujmu

1. V prípade verejných podnikov a podnikov, ktorým členské štáty EÚ alebo pridružené štáty priznávajú osobitné alebo výlučné práva, členské štáty EÚ alebo pridružené štáty nestanovia ani neponechajú v platnosti žiadne opatrenie v rozpore s pravidlami, ktoré obsahuje táto dohoda, a najmä s pravidlami stanovenými v tejto kapitole.

2. Podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú tejto dohode, najmä jej pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie takýchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré boli takýmto podnikom zverené. Rozvoj obchodu nie je ohrozený v rozsahu, v akom by to bolo v rozpore so záujmami pridružených zmluvných strán.

ČLÁNOK 43

Výroba poľnohospodárskych produktov a obchod s nimi

Táto kapitola sa vzťahuje na výrobu poľnohospodárskych výrobkov a obchod s nimi v rámci obmedzení stanovených v aktoch prijatých podľa článku 42 ZFEÚ na účely uplatňovania článkov 101 a 102 ZFEÚ na výrobu poľnohospodárskych výrobkov a obchod s nimi.

KAPITOLA 2

ŠTÁTNA POMOC

ČLÁNOK 44

Všeobecné zásady

1. Pokiaľ nie je v tejto dohode stanovené inak, pomoc poskytovaná členskými štátmi EÚ, pridruženými štátmi alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s fungovaním tejto zmluvy, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi pridruženými zmluvnými stranami.
2. Za zlučiteľné s fungovaním tejto dohody sa považuje:
 - a) pomoc sociálnej povahy poskytovaná jednotlivým spotrebiteľom, ak sa takáto pomoc poskytuje bez diskriminácie v súvislosti s pôvodom výrobkov;
 - b) pomoc určená na náhradu škody spôsobenej prírodnými katastrofami alebo mimoriadnymi udalosťami.
3. Za zlučiteľné s fungovaním tejto dohody možno považovať:
 - a) pomoc na podporu hospodárskeho rozvoja oblastí s mimoriadne nízkou životnou úrovňou alebo s mimoriadne vysokou nezamestnanosťou;

- b) pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu alebo na nápravu závažnej poruchy fungovania hospodárstva členského štátu EÚ alebo pridruženého štátu;
- c) pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí, za predpokladu, ak táto pomoc neovplyvní nepriaznivo podmienky obchodu medzi pridruženými zmluvnými stranami tak, že by to bolo v rozpore so záujmami niektorej z nich;
- d) pomoc na podporu kultúry a zachovanie dedičstva vrátane ochrany prírodných alebo kultúrnych hodnôt, ak táto pomoc neovplyvní nepriaznivo podmienky obchodu medzi pridruženými zmluvnými stranami tak, že by to bolo v rozpore so záujmami niektorej z nich.

ČLÁNOK 45

Transparentnosť

Pridružené zmluvné strany zabezpečia transparentnosť, pokiaľ ide o štátnu pomoc v rozsahu pôsobnosti tejto dohody. Na tento účel každá pridružená zmluvná strana zabezpečí uverejnenie týchto informácií o každej poskytnutej individuálnej pomoci presahujúcej sumu stanovenú v právnych aktoch EÚ:

- a) úplné znenie jednotlivých schém pomoci alebo rozhodnutí o poskytnutí pomoci a vykonávacie pravidlá;
- b) totožnosť orgánu poskytujúceho pomoc;
- c) totožnosť jednotlivých príjemcov;

- d) forma a výška pomoci poskytnutej jednotlivým príjemcom;
- e) dátum poskytnutia pomoci, druh podniku;
- f) región, v ktorom sa príjemca nachádza, a
- g) hlavné hospodárske odvetvie, v ktorom príjemca pôsobí.

Európska komisia môže špecifikovať podrobnosti povinností uverejňovania stanovené v tomto článku.

ČLÁNOK 46

Preskúmanie štátnej pomoci Európskou komisiou

1. Európska komisia musí byť v dostatočnom čase upovedomená o zámeroch pridruženého štátu v súvislosti s poskytnutím alebo upravením pomoci, aby mohla predložiť svoje pripomienky. Ak usúdi, že projekt nie je zlučiteľný s vnútorným trhom, bezodkladne začne konanie ustanovené v odseku 3. Dotknutý pridružený štát nesmie zaviesť navrhované opatrenia, kým konanie nedospeje ku konečnému rozhodnutiu.

2. Európska komisia v spolupráci s pridruženými štátmi priebežne skúma všetky systémy pomoci existujúce v týchto pridružených štátoch. Týmto pridruženým štátom navrhuje príslušné opatrenia, ktoré si vyžaduje postupný rozvoj alebo fungovanie vnútorného trhu. Do jedného roka od nadobudnutia platnosti tejto dohody pridružené štáty vykonajú komplexný súpis schém pomoci vytvorených pred nadobudnutím platnosti tejto dohody a do dvoch rokov od nadobudnutia platnosti tejto dohody tieto schémy pomoci prispôbia kritériám uvedeným v článku 44 rámcovej dohody.
3. Ak Európska komisia po výzve, aby príslušné strany predložili pripomienky, zistí, že pomoc poskytnutá pridruženým štátom alebo zo zdrojov pridruženého štátu nie je zlučiteľná s vnútorným trhom, alebo ak zistí, že táto podpora sa zneužíva, rozhodne o tom, že pridružený štát túto pomoc v lehote stanovenej Európskou komisiou zruší alebo upraví.
4. Ak pridružený štát nevyhovie rozhodnutiu uvedenému v odseku 3 v stanovenej lehote, Európska komisia môže vec predložiť priamo Súdnemu dvoru EÚ.

ČLÁNOK 47

Výklad a uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci

1. Odchylné od článku 81 rámcovej dohody sa pridružené zmluvné strany zaväzujú uplatňovať a vykladať články 44, 45 a 46 rámcovej dohody v súlade s kritériami uplatňovania pravidiel stanovených v článkoch 93, 106, 107 a 108 ZFEÚ, ako aj akéhokoľvek sekundárneho práva v EÚ.

2. V prílohe XV ku každému protokolu pridruženého štátu sa stanovujú ustanovenia uvedené v odseku 1 tohto článku.

3. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, môže Spoločný výbor prijímať rozhodnutia o zmene prílohy XV ku každému protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 48

Výroba poľnohospodárskych produktov a obchod s nimi

Pravidlá štátnej pomoci sa nevzťahujú na výrobu a obchod s poľnohospodárskymi výrobkami uvedenými v prílohe I k ZFEÚ.

KAPITOLA 3

OSTATNÉ SPOLOČNÉ PRAVIDLÁ

ČLÁNOK 49

Verejné obstarávanie a práva duševného, priemyselného a obchodného vlastníctva

1. Príloha XVI ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia a dojednania uplatniteľné na verejné obstarávanie. Pokiaľ nie je stanovené inak, takéto osobitné ustanovenia a dojednania sa uplatňujú na všetok tovar a služby uvedené v tejto prílohe.
2. Príloha XVII ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia a dojednania uplatniteľné na práva duševného, priemyselného a obchodného vlastníctva. Pokiaľ nie je stanovené inak, takéto osobitné ustanovenia a dojednania sa uplatňujú na všetok tovar a služby.

ČASŤ IV

HORIZONTÁLNE USTANOVENIA TÝKAJÚCE SA ŠTYROCH SLOBÔD

KAPITOLA 1

SOCIÁLNA POLITIKA

ČLÁNOK 50

Zlepšenie pracovných podmienok

Pridružené zmluvné strany súhlasia s potrebou podporovať zlepšené pracovné podmienky a zvyšovať životnú úroveň pracovníkov.

ČLÁNOK 51

Zdravie a bezpečnosť pracovníkov

1. Pridružené zmluvné strany venujú primeranú pozornosť podporovaniu zlepšení, predovšetkým v pracovnom prostredí, pokiaľ ide o zdravie a bezpečnosť pracovníkov. Aby sa tento cieľ dosiahol, musia sa na postupné vykonávanie uplatňovať minimálne požiadavky, a to pri zohľadnení podmienok a technických pravidiel uplatniteľných v pridružených zmluvných štátoch. Tieto minimálne požiadavky však nebránia žiadnej pridruženej zmluvnej strane, aby ponechala v platnosti alebo zaviedla prísnejšie opatrenia na ochranu pracovných podmienok, ktoré budú zlučiteľné s touto dohodou.

2. Príloha XVIII ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje ustanovenia stanovujúce minimálne požiadavky uvedené v odseku 1 tohto článku.

ČLÁNOK 52

Pracovné právo

V oblasti pracovného práva pridružené zmluvné strany zavedú opatrenia nevyhnutné pre zabezpečenie dobrého fungovania tejto dohody. Takéto opatrenia sú stanovené v prílohe XVIII ku každému protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 53

Rovnaká odmena za rovnakú prácu pre ženy a mužov

1. Každá pridružená zmluvná strana zabezpečí dodržiavanie a uplatňovanie zásady, že ženy a muži by mali dostávať rovnakú odmenu za rovnakú prácu.

Na účely tohto článku znamená „odmena“ obvyklú základnú alebo minimálnu mzdu alebo plat a akékoľvek iné dávky, ktoré zamestnávateľ vypláca priamo alebo nepriamo, v hotovosti alebo v naturáliách, pracovníkovi v pracovnom pomere.

Rovnosť odmeňovania bez diskriminácie založenej na pohlaví znamená:

a) že odmena za rovnakú prácu pri úkolovej mzde sa vypočíta podľa rovnakej jednotky merania;

b) že odmena za prácu je pri časovej mzde za rovnakú prácu rovnaká.

2. Príloha XVIII ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia na vykonanie odseku 1 tohto článku.

ČLÁNOK 54

Rovnaké zaobchádzanie so ženami a mužmi

Pridružené zmluvné strany podporujú dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi vykonávaním ustanovení uvedených v prílohe XVIII ku každému protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 55

Sociálny dialóg

Pridružené zmluvné strany sa budú snažiť podporovať dialóg medzi sociálnymi partnermi, a to aj na európskej úrovni.

KAPITOLA 2

OCHRANA SPOTREBITEĽA

ČLÁNOK 56

Ochrana spotrebiteľa

Príloha XIX ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje ustanovenia o ochrane spotrebiteľa.

KAPITOLA 3

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A KLÍMA

ČLÁNOK 57

Ciele týkajúce sa životného prostredia a klímy

1. Činnosť pridružených zmluvných strán súvisiaca so životným prostredím a klímou má tieto ciele:
 - a) udržiavať, chrániť a zlepšovať kvalitu životného prostredia;
 - b) prispievať k ochrane ľudského zdravia;
 - c) zabezpečovať rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov a
 - d) podporovať opatrenia na boj proti zmene klímy.

2. Činnosť pridružených zmluvných strán súvisiaca so životným prostredím a klímou vychádza zo zásady prevencie, zásady, že prioritne sa opatrenia na nápravu environmentálnych škôd prijímajú pri zdroji a že platiť by mal znečisťovateľ. Požiadavky na ochranu životného prostredia a opatrenia v oblasti klímy sa musia stať súčasťou ostatných politík pridružených zmluvných strán.

ČLÁNOK 58

Ochranné opatrenia

Príloha XX ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia o ochranných opatreniach, ktoré sa uplatňujú podľa článku 57 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 59

Prísnejšie vnútroštátne opatrenia

Ochranné opatrenia uvedené v článku 58 rámcovej dohody nebránia žiadnej pridruženej zmluvnej strane v tom, aby ponechala v platnosti alebo zaviedla prísnejšie ochranné opatrenia, ktoré sú zlučiteľné s touto dohodou.

KAPITOLA 4

ŠTATISTIKA

ČLÁNOK 60

Spolupráca v oblasti štatistiky

1. Pridružené zmluvné strany zabezpečia vypracovanie a rozširovanie súdržných a porovnateľných štatistických informácií na popis a sledovanie všetkých významných hospodárskych, spoločenských a environmentálnych aspektov pridružených štátov.
2. Pridružené zmluvné strany na účely odseku 1 vypracujú a budú používať harmonizované metódy, vymedzenie pojmov a klasifikácie, ako aj spoločné programy a postupy organizujúce štatistickú prácu na zodpovedajúcich administratívnych úrovniach, plne rešpektujúc potrebu dodržiavať štatistickú dôvernosť.
3. Príloha XXI ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia o štatistike.
4. Rámcový protokol č. 5 obsahuje osobitné ustanovenia o organizácii spolupráce v oblasti štatistiky.

KAPITOLA 5

PRÁVO OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

ČLÁNOK 61

Právo obchodných spoločností

Príloha XXII ku každému protokolu pridruženého štátu obsahuje osobitné ustanovenia o práve obchodných spoločností.

ČASŤ V

SPOLUPRÁCA

ČLÁNOK 62

Spolupráca v oblasti boja proti podvodom

1. Pridružené zmluvné strany sa zaväzujú účinne bojovať proti podvodom, korupcii, pašovaniu a akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy EÚ.

Na uvedený účel príslušné orgány pridružených štátov na jednej strane a Európska komisia, Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) a Európska prokuratúra na strane druhej úzko spolupracujú, pravidelne sa radia a navzájom si pomáhajú v rámci svojich príslušných mandátov. Príslušné orgány pridružených štátov a úrad OLAF môžu uzavrieť správne dojednania o spolupráci.

Uvedené správne dojednania sa prednostne uzavrujú pred tým, ako sa pridružený štát stane oprávneným na získanie finančných prostriedkov EÚ v súvislosti so svojou účasťou na programoch financovaných EÚ.

Pridružené štáty spolupracujú s EÚ v boji proti podvodom a zaväzujú sa postupne zosúladiť svoje politiky a právne predpisy s ustanoveniami EÚ o boji proti podvodom bez toho, aby boli povinné ich harmonizovať. Uvedené ustanovenia EÚ v oblasti boja proti podvodom sú uvedené v protokoloch pridružených štátov.

2. Pridružené zmluvné strany si môžu vymieňať dôkazy, analýzy alebo iné druhy informácií vrátane osobných údajov na účely predchádzania podvodom, korupcii, pašovaniu a akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu ich finančné záujmy, ich odhaľovania, vyšetrovania, stíhania a trestania z administratívneho a trestného hľadiska.

Informácie a dôkazy zaslané alebo získané podľa tohto článku, bez ohľadu na ich formu, podliehajú služobnému tajomstvu a požívajú ochranu, ktorú požívajú porovnateľné informácie vrátane osobných údajov, ktorú poskytujú vnútroštátne právne predpisy pridruženej zmluvnej strany, ktorá ich prijíma, a zodpovedajúcimi ustanoveniami uplatniteľnými na inštitúcie EÚ.

Takéto informácie a dôkazy sa predovšetkým neoznámia iným osobám, ako sú osoby v rámci inštitúcií EÚ alebo orgánov pridružených štátov, ktorých funkcie si vyžadujú, aby sa oboznámili s týmito informáciami a dôkazmi, ani ich inštitúcie EÚ alebo orgány pridružených štátov nepoužijú na iné účely ako tie, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto článku.

3. Úrad OLAF môže vykonávať kontroly na mieste a inšpekcie u hospodárskych subjektov na území dotknutého pridruženého štátu, ak tento pridružený štát dostáva finančné prostriedky EÚ v rámci programov financovaných EÚ, ak bol úrad OLAF poverený Európskou komisiou úlohami súvisiacimi s plnením rozpočtu v rámci týchto programov alebo ak podvodné činnosti v pridruženom štáte majú negatívny vplyv na clá EÚ alebo iné vlastné zdroje určené rozhodnutím Spoločného výboru. Príslušné orgány dotknutého pridruženého štátu v tejto súvislosti pomáhajú úradu OLAF v rámci úzkej spolupráce uvedenej v odseku 1.

Úrad OLAF môže v rámci svojich právomocí a na základe riadne odôvodnenej žiadosti adresovanej príslušným orgánom pridruženého štátu vykonávať kontroly na mieste a inšpekcie u hospodárskych subjektov na území tohto pridruženého štátu v iných prípadoch, než sú prípady uvedené v prvom pododseku tohto odseku, za predpokladu, že príslušný orgán pridruženého štátu proti tejto žiadosti nevznesie riadne odôvodnené námietky.

ČLÁNOK 63

Spolupráca v iných záležitostiach

1. Pridružené zmluvné strany uznávajú a zaväzujú sa uplatňovať zásady dobrej správy v daňových záležitostiach vrátane existujúcich medzinárodných noriem v oblasti transparentnosti a výmeny informácií, spravodlivého zdaňovania, ako aj minimálnych noriem v boji proti narúšaniu základu dane a presunu ziskov. Pridružené zmluvné strany budú podporovať dobrú správu v daňových záležitostiach, zlepšovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti zdaňovania a uľahčovať výber daňových príjmov.
2. Pridružené zmluvné strany sa zaväzujú, že do štyroch rokov od nadobudnutia platnosti tejto dohody zmenia protokol pridruženého štátu tak, aby zahŕňal ustanovenia o vzájomnej pomoci pri vymáhaní všetkých daňových pohľadávok.

ČASŤ VI

SPOLUPRÁCA MIMO OBLASTI ŠTYROCH SLOBÔD

ČLÁNOK 64

Oblasti spolupráce

Pridružené zmluvné strany môžu upevniť a rozšíriť ich spoluprácu v rámci činností EÚ v týchto oblastiach:

- výskum a technologický vývoj;
- informačné služby;
- životné prostredie;
- opatrenia v oblasti klímy;
- všeobecné a odborné vzdelávanie a mládež;
- sociálna politika;
- ochrana spotrebiteľa;

- malé a stredné podniky;
- cestovný ruch;
- audiovizuálna politika;
- civilná ochrana;
- justičná spolupráca v občianskych veciach;
- kultúra;
- komunikácia;
- transeurópske siete;
- regionálna politika a
- verejné zdravie;

pokiaľ takéto záležitosti nie sú upravené inými časťami tejto dohody.

ČLÁNOK 65

Dialóg a konzultácie

1. Pridružené zmluvné strany môžu posilniť svoj dialóg pomocou všetkých vhodných prostriedkov, a to predovšetkým využitím postupov ustanovených v časti VII s cieľom určiť oblasti a aktivity, v ktorých by užšia spolupráca mohla prispievať k dosahovaniu spoločných zámerov a cieľov v oblastiach uvedených v článku 64 rámcovej dohody.
2. Pridružené zmluvné strany si predovšetkým navzájom vymieňajú informácie a na žiadosť zmluvnej strany uskutočňujú konzultácie v rámci Spoločného výboru, vo vzťahu k plánom alebo návrhom na vytváranie alebo zmenu rámcových programov, osobitných programov, činností a projektov v oblastiach uvedených v článku 64 rámcovej dohody.
3. Časť VII sa primerane použije s ohľadom na túto časť, a to vždy, keď to osobitne ustanovuje buď táto časť, alebo protokol pridruženého štátu.

ČLÁNOK 66

Formy spolupráce

Spolupráca ustanovená v článku 64 rámcovej dohody môže mať jednu z týchto foriem:

- a) účasť pridružených štátov v rámcových programoch EÚ, v osobitných programoch, projektoch alebo iných činnostiach;

- b) začatie spoločných činností v špecifických oblastiach, ktoré môžu zahŕňať zladenie alebo koordináciu činností, zlúčenie už existujúcich činností a začatie spoločných činností *ad hoc*;
- c) formálne a neformálne výmeny alebo poskytovanie informácií;
- d) spoločné úsilie zamerané na podporu určitých aktivít na celom území pridružených zmluvných strán;
- e) paralelné právne predpisy tam, kde je to vhodné, s rovnakým alebo podobným obsahom;
- f) ak je to v spoločnom záujme, koordinácia úsilia a činností prostredníctvom alebo v rámci medzinárodných organizácií a spolupráce s tretími krajinami.

ČLÁNOK 67

Účasť pridružených štátov

na rámcových programoch, osobitných programoch, projektoch alebo iných akciách EÚ

Ak sa spolupráca realizuje vo forme účasti pridružených štátov na rámcovom programe EÚ, na osobitnom programe, projekte, alebo inej akcii, uplatnia sa tieto zásady:

- a) pridružené štáty majú prístup k celému programu alebo k niektorým jeho častiam;
- b) status pridružených štátov vo výboroch, ktoré pomáhajú Európskej komisii pri riadení alebo rozvoji činnosti EÚ, na ktoré pridružené štáty môžu finančne prispievať, plne zohľadňuje takýto ich príspevok;

- c) iné rozhodnutia EÚ ako tie, ktoré sa týkajú všeobecného rozpočtu EÚ, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú rámcový program, osobitný program, projekt alebo inú akciu, na ktorých sa zúčastňujú pridružené štáty na základe rozhodnutia podľa tejto dohody, podliehajú ustanoveniam článku 65 ods. 3 rámcovej dohody; Spoločný výbor môže preskúmať podmienky pokračovania účasti na dotknutej činnosti v súlade s článkom 72 rámcovej dohody;
- d) inštitúcie, podniky, organizácie a štátni príslušníci pridružených štátov majú na projektovej úrovni rovnaké práva a povinnosti v rámci určitého programu EÚ alebo inej dotknutej akcie, ako majú práva a povinnosti partnerské inštitúcie, podniky, organizácie a štátni príslušníci členských štátov EÚ; to isté sa primerane použije na účastníkov výmen medzi členskými štátmi EÚ a pridruženými štátmi počas dotknutej činnosti;
- e) pridružené štáty, ich inštitúcie, podniky, organizácie a štátni príslušníci majú tie isté práva a povinnosti pokiaľ ide o šírenie, zhodnocovanie a využívanie výsledkov, ako majú práva a povinnosti členské štáty EÚ, ich inštitúcie, podniky, organizácie a štátni príslušníci;
- f) pridružené zmluvné strany sa zaväzujú v súlade so svojimi príslušnými pravidlami a právnymi predpismi uľahčiť pohyb účastníkov programov alebo iných akcií v nevyhnutnom rozsahu.

ČLÁNOK 68

Finančná účasť pridružených štátov

1. Ak spolupráca stanovená v tejto časti zahŕňa finančnú účasť pridruženého štátu, má jednu z týchto foriem:

a) príspevok pridružených štátov, vyplývajúci z ich účasti na činnostiach EÚ, sa vypočíta pomerne:

- k viazaným rozpočtovým prostriedkom a
- k platobným rozpočtovým prostriedkom

vyčleneným každoročne EÚ v jej všeobecnom rozpočte pre každú rozpočtovú položku, ktorá zodpovedá dotknutým činnostiam.

Faktor pomernosti, ktorý určuje príspevok pridružených štátov je súčtom pomerov medzi hrubým domácim produktom v trhových cenách každého pridruženého štátu na jednej strane a súčtom hrubých domácich produktov členských štátov EÚ a dotknutého pridruženého štátu na strane druhej. Faktor pomernosti sa vypočíta za každý rozpočtový rok na základe najnovších štatistických údajov.

Suma príspevku pridružených štátov sa pripočíta, tak pre viazané rozpočtové prostriedky, ako aj pre platobné rozpočtové prostriedky, k sumám vyčleneným pre EÚ v jej všeobecnom rozpočte pre každý rozpočtový riadok, ktorý sa týka predmetných činností.

Príspevky, ktoré majú pridružené štáty každoročne platiť, sa určia na základe platobných rozpočtových prostriedkov.

Záväzky, ktoré EÚ prevzala pred tým, ako sa na základe tejto dohody zapojili do predmetných činností pridružené štáty, ako aj platby, ktoré z nich vyplývajú, nezakladajú povinnosť platenia príspevkov pre pridružené štáty EZVO;

- b) finančné príspevky pridružených štátov, ktoré vyplývajú z ich účasti na určitých projektoch alebo iných činnostiach, sú založené na zásade, že každý pridružený štát si hradí svoje vlastné náklady a poskytuje zodpovedajúci príspevok na režijné výdavky EÚ, ktorý stanoví Spoločný výbor;
- c) Spoločný výbor prijme potrebné rozhodnutia o príspevku pridružených štátov na náklady na dotknutú činnosť.

2. Podrobné ustanovenia na vykonávanie tohto článku sa stanovia v protokole pridružených štátov o modalitách na vykonávanie článku 68 rámcovej dohody uvedenom v článku 72 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 69

Výmena informácií medzi orgánmi verejnej moci

Ak sa spolupráca uskutočňuje vo forme výmeny informácií medzi orgánmi verejnej moci, pridružené štáty majú rovnaké právo získať a povinnosť poskytovať informácie ako majú členské štáty EÚ s výhradou požiadaviek na dôvernosť, ktoré stanoví Spoločný výbor.

ČLÁNOK 70

Spolupráca v osobitných oblastiach

Mechanizmy spolupráce v osobitných oblastiach sú stanovené v protokoloch pridružených štátov.

ČLÁNOK 71

Existujúca spolupráca

Pokiaľ nie je v protokole pridruženého štátu stanovené inak, spolupráca, ktorá už bola nadviazaná medzi pridruženými zmluvnými stranami v oblastiach stanovených v článku 64 rámcovej dohody ku dňu nadobudnutia platnosti tejto dohody, sa potom riadi príslušnými ustanoveniami tejto časti a predmetného protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 72

Úloha spoločných výborov

Spoločné výbory v súlade s časťou VI prijímajú všetky rozhodnutia potrebné na vykonávanie článkov 64 až 71 rámcovej dohody a z nich odvodených opatrení, ktoré môžu okrem iného zahŕňať vypracovanie, doplnenie alebo zmenu ustanovení protokolu pridruženého štátu o modalitách na vykonávanie článku 68 rámcovej dohody, ako aj prijatie akýchkoľvek prechodných opatrení potrebných pre vykonávanie článku 71 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 73

Nové oblasti spolupráce

Pridružené zmluvné strany prijímú kroky potrebné na rozvoj, posilnenie a prehĺbenie spolupráce v rámci činností EÚ v oblastiach neuvedených v článku 64 rámcovej dohody, ak je pravdepodobné, že takáto spolupráca prispeje k dosiahnutiu cieľov tejto dohody, resp. ak sa za spoločný záujem považuje z iných dôvodov. Medzi takéto kroky môže patriť aj zmena článku 64 doplnením nových oblastí k oblastiam, ktoré sú v ňom uvedené.

ČLÁNOK 74

Vnútroštátne opatrenia

Bez toho, aby boli dotknuté ostatné časti tejto dohody, táto časť nebráni žiadnej pridruženej zmluvnej strane, aby vypracúvala, prijímala a vykonávala opatrenia nezávisle.

ČASŤ VII

INŠTITUCIONÁLNE USTANOVENIA

KAPITOLA 1

INŠTITÚCIE PRIDRUŽENIA

ČLÁNOK 75

Výbor pre pridruženie

1. Týmto sa zriaďuje Výbor pre pridruženie. Skladá sa zo zástupcov zmluvných strán. Je oprávnený preskúmať všetky všeobecné otázky, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda a ktoré môžu vzniknúť medzi zmluvnou stranou EÚ a pridruženými štátmi.
2. Výboru pre pridruženie predsedá striedavo zástupca zmluvnej strany EÚ, zástupca Andorry a zástupca San Marína.
3. Výbor pre pridruženie prijme svoj rokovací poriadok na základe vzájomnej dohody medzi zmluvnými stranami.
4. Aby mohol Výbor pre pridruženie plniť svoje funkcie, zasadá s frekvenciou stanovenou v jeho rokovacom poriadku, a to aspoň raz za dva roky. Takisto môže zasadať aj na žiadosť jednej zo zmluvných strán v súlade so svojím rokovacím poriadkom.

ČLÁNOK 76

Spoločné výbory

1. Týmto sa zriaďujú dva spoločné výbory, ktoré pozostávajú zo:
 - a) zástupcov zmluvnej strany EÚ a Andorry (ďalej len „Spoločný výbor EÚ – Andorra“) a
 - b) zástupcov zmluvnej strany EÚ a San Marína (ďalej len „Spoločný výbor EÚ – San Maríno“).

Na účely rámcovej dohody sa každý odkaz na Spoločný výbor vykladá ako odkaz na ktorýkoľvek zo spoločných výborov uvedených v písmenách a) a b).

2. Spoločné výbory zabezpečia účinné vykonávanie a riadne fungovanie tejto dohody.
3. V rámci príslušných spoločných výborov si pridružené zmluvné strany vymieňajú názory a informácie o otázkach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda. Konzultácie v rámci príslušných spoločných výborov sa týkajú najmä akýchkoľvek otázok, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda a ktoré spôsobujú ťažkosti pri uplatňovaní alebo výklade a ktoré nastolila jedna z pridružených zmluvných strán.
4. V záujme dosiahnutia cieľov tejto dohody a vykonávania spolupráce v oblastiach spoločného záujmu pri súčasnom zabezpečení účinného fungovania vnútorného trhu EÚ rozšíreného na pridružené štáty v súlade s ustanoveniami a podmienkami tejto dohody, a to najmä vrátane protokolov pridružených štátov, prijímajú príslušné spoločné výbory všetky rozhodnutia stanovené v tejto dohode.

5. Príslušné spoločné výbory prijímú rozhodnutím svoj rokovací poriadok, ktorý musí byť vo svojej podstate rovnaký.
6. Príslušným spoločným výborom predsedá striedavo každá z pridružených zmluvných strán. Sekretariát spoločným výborom zabezpečuje EÚ.
7. Na účely plnenia svojich úloh sa príslušné spoločné výbory stretávajú pravidelne a aspoň raz ročne v intervaloch, ktoré sa stanovujú v ich príslušnom rokovacom poriadku. Stretávajú sa aj z iniciatívy svojho predsedu alebo na žiadosť pridruženej zmluvnej strany. Príslušný spoločný výbor zídne najneskôr do dvoch mesiacov od predloženia žiadosti pridruženej zmluvnej strany.
8. Príslušné spoločné výbory môžu rozhodnúť o zriadení podvýborov alebo pracovných skupín, ktorých úlohou je pomáhať im pri plnení ich úloh. Príslušné spoločné výbory stanovujú vo svojom rokovacom poriadku metodiku, zloženie a spôsob fungovania takýchto podvýborov a pracovných skupín. Úlohy takýchto podvýborov alebo pracovných skupín sa stanovujú na individuálnom základe príslušné spoločné výbory.

ČLÁNOK 77

Rozhodovanie spoločných výborov

1. Spoločný výbor prijíma svoje rozhodnutia na základe vzájomnej dohody medzi pridruženými zmluvnými stranami. Na žiadosť jednej z pridružených zmluvných strán uskutoční Spoločný výbor výmenu názorov.

2. Zmeny protokolu pridruženého štátu sa prijímajú rozhodnutím Spoločného výboru, pokiaľ sa v príslušnom protokole pridruženého štátu nestanovuje inak.
3. Prílohy k protokolu pridruženého štátu sa menia rozhodnutím Spoločného výboru v súlade s článkom 81 rámcovej dohody.
4. Ak je to možné a vhodné, spoločné výbory prijímajú svoje rozhodnutia o zmene príloh k protokolom pridruženého štátu súbežne a na základe koordinovaných návrhov. Rozhodnutia prijaté Spoločným výborom sa zasielajú aj pridruženému štátu, ktorý nie je členom tohto Spoločného výboru.
5. Spoločný výbor môže prijímať svoje rozhodnutia písomným postupom s výnimkou prípadov, keď pridružená zmluvná strana požiada o prijatie rozhodnutia na zasadnutí Spoločného výboru.
6. Rozhodnutia prijaté Spoločným výborom sú záväzné pre pridružené zmluvné strany, ktoré prijímú potrebné kroky na zabezpečenie toho, aby tieto rozhodnutia nadobudli účinnosť v ich právnom poriadku a aby sa účinne uplatňovali.

ČLÁNOK 78

Parlamentná spolupráca

1. Týmto sa zriaďuje Parlamentný výbor pre pridruženie. Je fórom pre poslancov Európskeho parlamentu a poslancov parlamentov pridružených štátov na stretnutia a výmenu názorov a prostredníctvom dialógu a diskusie prispieva k lepšiemu porozumeniu medzi EÚ a pridruženými štátmi v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda.
2. Parlamentný výbor pre pridruženie sa skladá z členov Európskeho parlamentu na jednej strane a z poslancov parlamentov pridružených štátov na strane druhej. Celkový počet členov tohoto výboru sa stanovuje v štatúte Parlamentného výboru pre pridruženie obsiahnutom v rámcovom protokole č. 7.
3. Parlamentný výbor pre pridruženie zasadá striedavo v EÚ a v jednom z pridružených štátov v intervaloch, ktoré si sám určí v súlade so štatútom Parlamentného výboru pre pridruženie.
4. Parlamentný výbor pre pridruženie prijme svoj rokovací poriadok v súlade so štatútom Parlamentného výboru pre pridruženie.
5. Parlamentnému výboru pre pridruženie striedavo predsedá zástupca Európskeho parlamentu a zástupca jedného z parlamentov pridružených štátov v súlade so štatútom Parlamentného výboru pre pridruženie a s jeho rokovacím poriadkom.

ČLÁNOK 79

Spolupráca medzi hospodárskymi a sociálnymi partnermi

1. Týmto sa zriaďuje Poradný výbor hospodárskych a sociálnych partnerov pre pridruženie. Zameriava sa na podporu dialógu a spolupráce medzi rôznymi hospodárskymi a sociálnymi organizáciami občianskej spoločnosti EÚ a pridružených štátov. Tento dialóg a spolupráca sa vzťahujú na všetky hospodárske a sociálne aspekty vzťahov vytvorených touto dohodou.
2. Poradný výbor hospodárskych a sociálnych partnerov pre pridruženie sa skladá na jednej strane z členov Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) a na druhej strane z hospodárskych a sociálnych partnerov určených pridruženými štátmi.
3. Poradný výbor pre pridruženie hospodárskych a sociálnych partnerov pre pridruženie prijme svoj rokovací poriadok.
4. Poradnému výboru hospodárskych a sociálnych partnerov pre pridruženie predsedá striedavo zástupca EHSV a zástupcovia hospodárskych a sociálnych partnerov určených pridruženými štátmi v súlade s jeho rokovacím poriadkom.

KAPITOLA 2

KONZULTÁCIE V SÚVISLOSTI S ROZHODOVACÍM POSTUPOM EÚ

ČLÁNOK 80

Vypracovanie právneho aktu EÚ

1. Hneď ako Európska komisia začne pracovať na právnom akte EÚ v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto dohoda, Európska komisia pri vypracúvaní svojich návrhov o tejto skutočnosti informuje pridružené štáty a vedie neformálne konzultácie s ich odborníkmi rovnakým spôsobom a v rovnakom časovom rámci, v akom konzultuje s odborníkmi z členských štátov EÚ.
2. Európska komisia pri predkladaní svojho návrhu Rade Európskej únie a Európskemu parlamentu zašle jeho kópie pridruženým štátom.
3. Na žiadosť jednej z pridružených zmluvných strán sa uskutoční predbežná výmena názorov v Spoločnom výbore alebo akoukoľvek inou vhodnou metódou, ktorá môže byť formálna alebo neformálna. Na žiadosť jednej z pridružených zmluvných strán tieto zmluvné strany opäť uskutočnia vzájomné konzultácie o dôležitých bodoch pred prijatím príslušného právneho aktu EÚ. Pridružené štáty v prípade potreby informujú Európsku komisiu o svojich reakciách a môžu uviesť svoje konkrétne situácie.

4. Keď Európska komisia vypracúva delegované akty v zmysle článku 290 ZFEÚ v rámci jedného z legislatívnych aktov, na ktoré sa vzťahuje jeden alebo viacero protokolov k tejto dohode, Európska komisia do prípravy svojich návrhov v čo najväčšej miere zapojí pridružené štáty.
5. Keď Európska komisia vypracúva vykonávacie akty v zmysle článku 291 ZFEÚ v rámci jedného z legislatívnych aktov, na ktoré sa vzťahuje jeden alebo viacero protokolov k tejto dohode, Európska komisia do prípravy svojich návrhov v čo najväčšej miere zapojí pridružené štáty. Európska komisia pri vypracúvaní svojich návrhov konzultuje s odborníkmi z pridružených štátov rovnakým spôsobom a v rovnakom časovom rámci, v akom konzultuje s odborníkmi z členských štátov EÚ.
6. V prípadoch, keď je Rade Európskej únie predložená vec v súlade s postupom uplatniteľným na daný typ príslušného výboru, Európska komisia zašle Rade Európskej únie stanoviská odborníkov pridružených štátov.
7. Odborníci pridružených štátov sú zapojení do práce výborov, na ktoré sa nevzťahujú odseky 4 a 5, ak je to potrebné na zabezpečenie riadneho fungovania tejto dohody. Zoznamy týchto výborov a prípadne iných výborov s podobnými charakteristikami sa zahrnú do protokolov pridružených štátov. Spôsoby takéhoto pridruženia sú stanovené v protokoloch pridružených štátov a prílohách týkajúcich sa týchto príslušných záležitostí.

KAPITOLA 3

HOMOGENITA

ČLÁNOK 81

Zmeny príloh

1. S cieľom zabezpečiť súlad so zásadami článku 4 rámcovej dohody pridružené zmluvné strany úzko spolupracujú s cieľom umožniť efektívne a rýchle rozhodovanie spoločných výborov a zabezpečiť, aby sa právne akty EÚ prijaté v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda, začlenili do príslušných príloh čo najskôr po ich prijatí a postúpení pridruženým štátom.
2. Spoločné výbory prijímajú rozhodnutia o zmene príloh s cieľom zabezpečiť v čo najväčšej možnej miere súčasné uplatňovanie uvedených právnych aktov EÚ, ako sa uvádza v odseku 1, a vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa tieto v pridružených štátoch vykonávajú. V prípade akýchkoľvek ťažkostí sa konzultácie medzi pridruženými zmluvnými stranami formálne alebo neformálne posilnia s cieľom nájsť obojstranne prijateľné riešenie vrátane možnosti zohľadniť rovnocennosť vnútroštátnych právnych predpisov. Dotknutý pridružený štát písomne zašle EÚ všetky užitočné informácie, aby bolo možné dôkladne posúdiť situáciu.

3. Rozhodnutia spoločných výborov podľa odseku 2 tohto článku sa prijímú najneskôr do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa postúpenia Spoločnému výboru. Ak po uplynutí tejto lehoty pridružený štát stále nesúhlasí so začlenením právneho aktu EÚ do príslušnej prílohy v súlade s odsekom 1 tohto článku, použije sa konanie o urovnaní sporu stanovené v článku 90 rámcovej dohody. Záležitosť sa považuje za postúpenú Spoločnému výboru podľa článku 90 ods. 1 rámcovej dohody do konca tohto obdobia.

4. Ak sa rozhodnutím Spoločného výboru zmení príloha, ktorá podľa uvedenej zmeny odkazuje na právne akty EÚ, a ak si táto zmena vyžaduje prijatie vykonávacích opatrení v dotknutom pridruženom štáte, tieto vykonávacie opatrenia sa prijímú, pokiaľ Spoločný výbor nerozhodne inak, v rovnakej lehote, ako je lehota stanovená na vykonávanie uvedených právnych aktov EÚ členskými štátmi EÚ. Táto lehota začína plynúť dňom nadobudnutia platnosti rozhodnutia Spoločného výboru.

ČLÁNOK 82

Ústavné požiadavky pridružených štátov

1. Ak sa rozhodnutie Spoločného výboru môže vykonať v pridruženom štáte až po splnení určitých ústavných požiadaviek, toto rozhodnutie nadobudne platnosť v právnom poriadku tohto pridruženého štátu po splnení týchto ústavných požiadaviek. Dátum splnenia uvedených ústavných požiadaviek sa oznámi EÚ.

2. Ak sa po uplynutí šiestich mesiacov od prijatia rozhodnutia Spoločného výboru takéto oznámenie neuskutočnilo, rozhodnutie Spoločného výboru sa predbežne vykonáva až do splnenia ústavných požiadaviek uvedených v odseku 1, pokiaľ pridružený štát neoznámí EÚ, že takéto predbežné vykonávanie sa nemôže uskutočniť, a neuvedie dôvody.

3. Ak sa po uplynutí 12 mesiacov od prijatia rozhodnutia Spoločného výboru toto rozhodnutie v pridruženom štáte nevykonalo, uplatňuje sa článok 90 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 83

Automatický postup

1. Odchyľne od článku 81 rámcovej dohody, ak sa v prílohe I k protokolu pridruženého štátu odkazuje na právny akt EÚ, tento odkaz sa vykladá ako odkaz na aktualizovaný právny akt EÚ bez toho, aby bolo potrebné začleniť nové právne akty EÚ do prílohy I.

2. Na účely odseku 1 „aktualizácia“ je:

- a) úplné nahradenie základného aktu EÚ novým základným aktom;
- b) prijatie delegovaných aktov Európskou komisiou s cieľom doplniť alebo zmeniť určité nepodstatné prvky základného aktu EÚ;
- c) následné zmeny delegovaných aktov uvedených v písmene b);

- d) prijatie vykonávacích aktov Európskou komisiou potrebných na vykonávanie právneho aktu EÚ;
 - e) následné zmeny vykonávacích aktov uvedených v písmene d).
3. Spoločné výbory každý rok berú na účely transparentnosti na vedomie právne akty EÚ, ktoré podliehajú automatickému postupu.

ČLÁNOK 84

Zjednodušený postup

1. Odchyľne od článku 81 rámcovej dohody a bez toho, aby bol dotknutý článok 83 rámcovej dohody, pridružené štáty prijímú súčasne s členskými štátmi EÚ opatrenia zodpovedajúce opatreniam prijatým členskými štátmi EÚ podľa príslušných právnych aktov EÚ prijatých v týchto oblastiach bez toho, aby bolo potrebné začleniť tieto nové právne akty EÚ do prílohy I k protokolu pridružených štátov:
- a) opatrenia na kontrolu chorôb zvierat;
 - b) potraviny a krmivá z tretích krajín, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia;
 - c) nekomerčné premiestňovanie spoločenských zvierat;
 - d) dovoz z tretích krajín;
 - e) uvoľnenie do životného prostredia.

2. Odchylné od článku 106 a bez toho, aby bol dotknutý postup stanovený v článku 77 rámcovej dohody, zoznam oblastí uvedený v odseku 1 tohto článku sa môže rozhodnutím Spoločného výboru zmeniť.
3. Spoločné výbory každý rok berú na účely transparentnosti na vedomie právne akty EÚ, ktoré podliehajú zjednodušenému postupu.

ČLÁNOK 85

Jednotný výklad

1. Táto dohoda a právne akty EÚ uvedené v tejto dohode sa vykladajú a uplatňujú jednotným spôsobom.
2. Právne akty EÚ uvedené v tejto dohode, ako aj ustanovenia tejto dohody, v rozsahu v akom ich uplatňovanie zahŕňa koncepty práva EÚ, sa vykladajú a uplatňujú v súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ, či už pred alebo po podpise tejto dohody.
3. Spoločné výbory skúmajú vývoj judikatúry Súdneho dvora EÚ s cieľom identifikovať akýkoľvek rozpor medzi vnútroštátnym právnym poriadkom pridruženého štátu a judikatúrou Súdneho dvora EÚ a nájdencia spôsobov, ako ho odstrániť.

4. Ak pridružený štát po tom, ako Európska komisia oznámila existenciu rozporu medzi jeho vnútroštátnym právnym poriadkom a judikatúrou Súdneho dvora EÚ, neprijal potrebné opatrenia na jeho odstránenie v lehote šiestich mesiacov, uplatňuje sa postup stanovený v článku 90 rámcovej dohody. Záležitosť sa považuje za postúpenú Spoločnému výboru podľa článku 90 ods. 1 rámcovej dohody do konca tohto obdobia.

KAPITOLA 4

POSTUP DOHLĀDU

ĀLĀNOK 86

Všeobecný dohl'ad

1. S cieľom zabezpeĉiť jednotný dohl'ad nad uplatňovaním tejto dohody Európska komisia a vnútroštátne orgány pridružených štátov spolupracujú, vymieňajú si informácie a vedú vzájomné konzultácie o otázkach politiky dohl'adu a jednotlivých prípadoch.
2. Dohl'ad nad uplatňovaním tejto dohody vykonávajú pridružené zmluvné strany spoločne v rámci Spoločného výboru. Ak Európska komisia alebo vnútroštátne orgány pridruženého štátu zistia prípad neuplatňovania alebo nesprávneho uplatňovania, predložia ho Spoločnému výboru s cieľom nájsť prijateľné riešenie. Ak sa riešenie nenájde, uplatňuje sa postup stanovený v článku 90 rámcovej dohody.
3. Príslušné orgány pridružených zmluvných strán môžu prijímať a preskúmať sťažnosti týkajúce sa uplatňovania tejto dohody. Bezodkladne po prijatí takýchto sťažností o tom informujú druhú pridruženú zmluvnú stranu.

ČLÁNOK 87

Dohľad v konkrétnych sektoroch

1. Ak právne akty EÚ uvedené v prílohách udeľujú Európskej komisii právomoci vrátane rozhodovacích alebo výkonných právomocí vo vzťahu k príslušným orgánom členských štátov EÚ, hospodárskym subjektom alebo fyzickým osobám, Európska komisia má *mutatis mutandis* rovnaké právomoci vo vzťahu k pridruženým štátom a ich fyzickým a právnickým osobám. V protokoloch sa môžu stanoviť osobitné ustanovenia.
2. Na účely plnenia svojich úloh v súlade s odsekom 1 môže Európska komisia požiadať príslušné orgány pridružených štátov a dotknuté fyzické a právnické osoby o akékoľvek informácie, ktoré považuje za potrebné.

ČLÁNOK 88

Spolupráca s príslušnými orgánmi členských štátov EÚ a s inštitúciami EÚ

Pridružený štát sa môže pri plnení svojich povinností, pokiaľ ide o vykonávanie a účinné uplatňovanie tejto dohody, opierať o spoluprácu jedného alebo viacerých členských štátov EÚ alebo inštitúcií EÚ. V takýchto prípadoch pridružený štát vypracuje opatrenia, v ktorých sa stanovia podrobnosti takejto spolupráce a informuje o tom Európsku komisiu v rámci Spoločného výboru. Takýmito opatreniami nie sú žiadnym spôsobom dotknuté právomoci Európskej komisie.

KAPITOLA 5

UROVNÁVANIE SPOROV A SÚDNE PRESKÚMANIE

ČLÁNOK 89

Zásada výlučnosti

Pridružené zmluvné strany nepredložia spor týkajúci sa výkladu alebo uplatňovania tejto dohody alebo právnych aktov EÚ uvedených v tejto dohode v rámci žiadneho iného spôsobu urovnania okrem tých, ktoré sú stanovené v tejto dohode.

ČLÁNOK 90

Urovnávanie sporov medzi pridruženými zmluvnými stranami

1. V prípade ťažkostí pridružené zmluvné strany navzájom konzultujú a usilujú sa o účinné fungovanie tejto dohody a riešenie akéhokoľvek problému prostredníctvom konštruktívneho dialógu. V prípade sporu týkajúceho sa výkladu alebo uplatňovania tejto dohody alebo právneho aktu EÚ uvedeného v tejto dohode môže zmluvná strana EÚ alebo pridružený štát písomne predložiť vec Spoločnému výboru. Zmluvná strana EÚ alebo pridružený štát, ktorý má v úmysle postúpiť záležitosť Spoločnému výboru podľa tohto odseku, o tom vopred informuje druhú zmluvnú stranu.

2. Ak zmluvná strana EÚ alebo pridružený štát postúpia záležitosť Spoločnému výboru, Spoločný výbor zasadne čo najskôr v lehote dvoch mesiacov od jej postúpenia. Spoločnému výboru sa poskytnú všetky relevantné informácie, ktoré umožnia podrobné preskúmanie situácie. Spoločný výbor preskúma všetky možnosti na nájdenie riešenia v súlade s touto dohodou a môže prijať akékoľvek rozhodnutie, ktoré môže byť užitočné na tento účel.

3. Ak Spoločný výbor nie je schopný nájsť riešenie ťažkostí uvedených v odseku 1 tohto článku v lehote šiestich mesiacov od dátumu prvého zasadnutia v súlade s týmto článkom, ktorákoľvek pridružená zmluvná strana môže vec predložiť Súdnemu dvoru EÚ. Súdny dvor EÚ vykladá ustanovenia uvedené v článku 85 ods. 1 a 2 rámcovej dohody, pokiaľ ide o ich vykonávanie a uplatňovanie. Ak pridružená zmluvná strana zvažuje postúpenie veci Súdnemu dvoru EÚ v súlade s týmto odsekom, bezodkladne to písomne oznámi druhej pridruženej zmluvnej strane a poskytne jej všetky relevantné informácie.

4. Pridružené štáty majú rovnaké práva ako členské štáty EÚ a inštitúcie EÚ a podliehajú rovnakým postupom pred Súdnym dvorom EÚ.

5. Pridružené zmluvné strany sa navzájom radia v rámci Spoločného výboru a urovnajú svoj spor s cieľom zabezpečiť vykonanie rozsudku Súdneho dvora EÚ zo strany zmluvnej strany EÚ alebo pridruženého štátu do 12 mesiacov od dátumu rozsudku Súdneho dvora EÚ. Na tento účel sa Spoločnému výboru poskytnú všetky relevantné informácie, ktoré umožnia podrobné preskúmanie situácie.

6. Ak Spoločný výbor nevyrieši spor, môže prijať rozhodnutie o kompenzačných opatreniach v súvislosti s údajným nesprávnym uplatňovaním tejto dohody s cieľom napraviť prípadné nerovnováhy. Toto rozhodnutie sa prijme do 12 mesiacov od dátumu rozsudku Súdneho dvora EÚ.

7. Ak Spoločný výbor neprijal rozhodnutie o kompenzačných opatreniach uvedených v odseku 6, pridružená zmluvná strana, ktorá tvrdí, že sa táto dohoda nesprávne uplatňuje, môže prijať kompenzačné opatrenia na nápravu možnej nerovnováhy vrátane pozastavenia celej tejto dohody alebo jej časti. Rozsah a trvanie týchto kompenzačných opatrení sa obmedzujú na to, čo je nevyhnutne potrebné na nápravu situácie a spôsobenie čo najmenšieho narušenia fungovania tejto dohody.

8. Pridružená zmluvná strana dotknutá kompenzačnými opatreniami uvedenými v odseku 7 môže predložiť svoje pripomienky Spoločnému výboru na účely rozhodnutia o primeranosti týchto kompenzačných opatrení. Ak Spoločný výbor nie je schopný prijať rozhodnutie v lehote troch mesiacov od predloženia tejto záležitosti, ktorákoľvek pridružená zmluvná strana môže predložiť otázku primeranosti týchto kompenzačných opatrení na rozhodcovské konanie v súlade s rámcovým protokolom č. 6. V rozhodcovskom konaní sa nesmie riešiť žiadna otázka týkajúca sa výkladu tejto dohody, ako sa uvádza v odseku 3. Rozhodnutie rozhodcovského tribunálu je pre pridružené zmluvné strany záväzné.

Ak boli prijaté kompenzačné opatrenia podľa odseku 6 alebo 7, zostávajú práva fyzických osôb vyplývajúce z tejto dohody k dátumu nadobudnutia platnosti týchto kompenzačných opatrení zachované, rovnako ako súvisiace záväzky vyplývajúce z tejto dohody.

ČLÁNOK 91

Súdne preskúmanie

1. Akékoľvek preskúmanie zákonnosti právnych aktov EÚ prijatých inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami EÚ v rozsahu pôsobnosti tejto dohody patrí do výlučnej právomoci Súdneho dvora EÚ.

2. Právne akty EÚ uvedené v odseku 1, ktoré sú určené pridruženému štátu alebo fyzickej alebo právnickej osobe s domicilom alebo sídlom v pridruženom štáte, podliehajú preskúmaniu Súdneho dvora EÚ. Toto preskúmanie sa vykoná v súlade s článkom 263 ZFEÚ.

3. Bez ohľadu na uplynutie lehoty stanovenej v článku 263 šiestom odseku ZFEÚ sa pridružený štát, ako aj každá fyzická alebo právnická osoba s domicilom alebo sídlom na jeho území môže v konaní, v ktorom ide o všeobecne záväzný akt prijatý inštitúciou, orgánom, úradom alebo agentúrou EÚ, odvolávať na dôvody uvedené v článku 263 druhom odseku ZFEÚ s cieľom dovolávať sa neuplatniteľnosti tohto aktu pred Súdny dvorom EÚ.

ČLÁNOK 92

Žaloba pre nečinnosť

1. Pridružený štát, ako aj akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá má domicil alebo je usadená na jeho území, sa môže obrátiť na Súdny dvor EÚ so sťažnosťou, že inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra EÚ v rozpore s touto dohodou neadresovala tejto fyzickej alebo právnickej osobe určitý akt, iný než odporúčanie alebo stanovisko.

2. Žaloba pre nekonanie uvedená v odseku 1 je prípustná len vtedy, ak boli inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra EÚ predtým vyzvané, aby konali. Ak dotknutá inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra EÚ do dvoch mesiacov od tejto výzvy nevyjadria svoje stanovisko, žalobu možno podať v lehote ďalších dvoch mesiacov.

ČLÁNOK 93

Odvolanie v prípade mimozáväzkovej zodpovednosti

V prípadoch mimozáväzkovej zodpovednosti a v súlade s touto dohodou môže pridružený štát, ako aj fyzické alebo právnické osoby s domicilom alebo sídlom na jeho území predložiť vec Súdnemu dvoru EÚ s cieľom získať náhradu škody spôsobenej činnosťou inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr EÚ alebo ich úradníkmi alebo ostatnými zamestnancami pri výkone ich povinností.

ČLÁNOK 94

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

1. Ak v konaní pred súdnym orgánom pridruženého štátu vznikne otázka týkajúca sa výkladu tejto dohody alebo platnosti aktu prijatého inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami EÚ v rozsahu pôsobnosti tejto dohody, tento súdny orgán pridruženého štátu môže požiadať Súdny dvor EÚ o prejudiciálne rozhodnutie.

2. Ak sa takáto otázka položí v pridruženom štáte v konaní pred súdnym orgánom, proti rozhodnutiu ktorého podľa vnútroštátneho práva tohto pridruženého štátu nie je prípustný opravný prostriedok, tento súdny orgán pridruženého štátu sa musí obrátiť na Súdny dvor EÚ.

3. Pridružený štát má právo predložiť Súdnemu dvoru EÚ vyjadrenia alebo písomné pripomienky v prípadoch, keď súdny orgán v členskom štáte EÚ požiadal o prejudiciálne rozhodnutie v súvislosti s touto dohodou, alebo ak tak urobil súdny orgán v pridruženom štáte v prípade uvedenom v odseku 1.

ČLÁNOK 95

Rozhodné právo pre konanie pred Súdny dvorom EÚ

Ak sa na Súdny dvor EÚ podá žaloba podľa článkov 90 až 94 rámcovej dohody, postup uplatniteľný na Súdny dvor EÚ je rovnaký ako postup stanovený v práve EÚ, pokiaľ ide o podobné žaloby založené na ZFEÚ.

ČLÁNOK 96

Rozsudky Súdneho dvora EÚ

1. Rozsudky Súdneho dvora EÚ vydané na základe tejto dohody sú záväzné.
2. Inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra EÚ, ktorých akt bol vyhlásený za neplatný alebo ktorých nečinnosť bola vyhlásená za odporujúcu tejto dohode, sú povinné prijať potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s rozsudkom Súdneho dvora EÚ.

KAPITOLA 6

OCHRANNÉ OPATRENIA A VYŠŠIA MOC

ČLÁNOK 97

Ochranné opatrenia

1. V prípade vážnych hospodárskych, spoločenských alebo environmentálnych ťažkostí odvetvovej alebo regionálnej povahy, ktoré sú spôsobené uplatňovaním tejto dohody a ktoré pravdepodobne budú pretrvávať, môže pridružená zmluvná strana jednostranne prijať vhodné ochranné opatrenia za podmienok a v súlade s postupmi stanovenými v tomto článku.
2. Rozsah a dĺžka trvania ochranných opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí iba na to, čo je nevyhnutne potrebné na nápravu situácie. Uprednostňujú sa opatrenia, ktoré čo najmenej narušia fungovanie tejto dohody.
3. Ak pridružená zmluvná strana zvažuje prijatie ochranných opatrení uvedených v odseku 1, bezodkladne to písomne oznámi druhej pridruženej zmluvnej strane a poskytne jej všetky relevantné informácie.
4. Pridružené zmluvné strany sa bezodkladne navzájom poradia v rámci Spoločného výboru s cieľom nájsť prijateľné riešenie.

5. Príslušná pridružená zmluvná strana nesmie prijať ochranné opatrenia uvedené v odseku 1 pred uplynutím jedného mesiaca odo dňa oznámenia stanoveného v odseku 3, pokiaľ sa predtým neukončil konzultačný postup v rámci Spoločného výboru. Ak si výnimočné prípady vyžadujú okamžité kroky, ktoré bránia predchádzajúcej konzultácii, príslušná pridružená zmluvná strana môže bezodkladne a pod podmienkou urýchleného predloženia odôvodneného oznámenia Spoločnému výboru prijať také núdzové ochranné opatrenia, ktoré sú nevyhnutne potrebné na nápravu situácie.
6. Príslušná pridružená zmluvná strana bezodkladne oznámi prijaté ochranné opatrenia Spoločnému výboru a poskytne mu všetky príslušné informácie.
7. Prijaté ochranné opatrenia sú predmetom konzultácií v rámci Spoločného výboru každé tri mesiace odo dňa ich prijatia s cieľom ich možného zrušenia pred dátumom uplynutia ich platnosti alebo možného obmedzenia ich rozsahu pôsobnosti. Každá pridružená zmluvná strana môže požiadať Spoločný výbor o preskúmanie alebo zrušenie týchto ochranných opatrení.
8. Ak ochranné opatrenie prijaté pridruženou zmluvnou stranou vytvára nerovnováhu medzi právami a povinnosťami podľa tejto dohody, druhá pridružená zmluvná strana môže prijať také primerané vyrovnávacie opatrenia, ktoré sú nevyhnutne potrebné na nápravu nerovnováhy. Prednosť majú opatrenia, ktoré čo najmenej narušia fungovanie tejto dohody.

9. Ktorákoľvek pridružená zmluvná strana môže kedykoľvek požiadať Spoločný výbor, aby rozhodol o primeranosti ochranných opatrení uvedených v odseku 1, núdzových ochranných opatrení uvedených v odseku 5 alebo vyrovnávacích opatrení uvedených v odseku 8. Ak Spoločný výbor nie je schopný prijať rozhodnutie v lehote troch mesiacov od jej predloženia, ktorákoľvek pridružená zmluvná strana môže predložiť otázku primeranosti týchto opatrení na rozhodcovské konanie v súlade s rámcovým protokolom č. 6. V rozhodcovskom konaní sa nesmie riešiť žiadna otázka týkajúca sa výkladu tejto dohody. Rozhodnutie rozhodcovského tribunálu je pre strany sporu záväzné.

ČLÁNOK 98

Vyššia moc

1. V prípade teroristického útoku alebo prírodnej katastrofy alebo katastrofy spôsobenej ľudskou činnosťou, ktorá postihuje pridruženú zmluvnú stranu, môže táto pridružená zmluvná strana okamžite a jednostranne prijať vhodné ochranné opatrenia za podmienok a v súlade s postupmi stanovenými v tomto článku.
2. Rozsah a dĺžka trvania ochranných opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí iba na to, čo je nevyhnutne potrebné na nápravu situácie. Prednosť majú opatrenia, ktoré čo najmenej narušia fungovanie tejto dohody.
3. Príslušná pridružená zmluvná strana bezodkladne oznámi prijaté ochranné opatrenia Spoločnému výboru a poskytne mu všetky príslušné informácie.

4. Prijaté ochranné opatrenia sú predmetom konzultácií v rámci Spoločného výboru každé tri mesiace odo dňa ich prijatia s cieľom ich možného zrušenia pred dátumom uplynutia ich platnosti alebo možného obmedzenia ich rozsahu pôsobnosti. Každá pridružená zmluvná strana môže kedykoľvek požiadať Spoločný výbor o preskúmanie alebo zrušenie týchto ochranných opatrení.

5. Ak ochranné opatrenie prijaté pridruženou zmluvnou stranou vytvára nerovnováhu medzi právami a povinnosťami podľa tejto dohody, druhá pridružená zmluvná strana môže prijať také primerané vyrovnávacie opatrenia, ktoré sú nevyhnutne potrebné na nápravu nerovnováhy. Prednosť majú opatrenia, ktoré čo najmenej narušia fungovanie tejto dohody.

6. Každá pridružená zmluvná strana môže požiadať Spoločný výbor, aby rozhodol o primeranosti opatrení uvedených v odseku 1 alebo 5. Ak Spoločný výbor nie je schopný prijať rozhodnutie v lehote troch mesiacov od jej predloženia, ktorákoľvek pridružená zmluvná strana môže predložiť otázku primeranosti týchto opatrení na rozhodcovské konanie v súlade s rámcovým protokolom č. 6. V rozhodcovskom konaní sa nesmie riešiť žiadna otázka týkajúca sa výkladu tejto dohody. Rozhodnutie rozhodcovského tribunálu je pre strany sporu záväzné.

ČLÁNOK 99

Rozhodnutia, ktorými sa ukladajú peňažné povinnosti

1. Rozhodnutia prijaté Európskou komisiou podľa tejto dohody, ktorými sa ukladajú peňažné povinnosti iným osobám ako štátom, sú vykonateľné. To isté platí pre rozsudky Súdneho dvora EÚ, ktorými sa ukladajú takéto peňažné povinnosti podľa metód urovnávania sporov stanovených v tejto dohode.
2. Nútený výkon sa riadi platnými predpismi občianskeho práva procesného toho štátu, na ktorého území sa uskutočňuje. Príkaz na nútený výkon rozhodnutia k tomuto rozhodnutiu bez ďalších formalít, s výnimkou overenia jeho pravosti, pripoja orgány, ktoré na tento účel poveria vlády členských štátov EÚ a každého pridruženého štátu a o ktorom sa pridružené zmluvné strany navzájom informujú.
3. Po splnení formálnych náležitostí uvedených v odseku 2 na žiadosť dotknutej strany môže táto dotknutá strana pristúpiť k výkonu tým, že predloží vec priamo príslušnému orgánu v súlade s právnym poriadkom štátu, na ktorého území sa má nútený výkon realizovať. Nútený výkon rozhodnutia možno zastaviť len rozhodnutím Súdneho dvora EÚ. Právomoc, pokiaľ ide o sťažnosti, že nútený výkon určitého rozhodnutia bol neregulárny, však majú sudy dotknutých štátov.

ČASŤ VIII

VŠEOBECNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 100

Vykonávanie

Pridružené zmluvné strany prijímú všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia potrebné na splnenie svojich povinností podľa tejto dohody, príslušných protokolov a právnych aktov EÚ uvedených v tejto dohode a neprijímú žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie ich cieľov.

ČLÁNOK 101

Úprava vlastníctva majetku

Touto dohodou nie sú v žiadnom prípade dotknuté pravidlá pridružených zmluvných strán, ktorými sa spravuje úprava vlastníctva majetku.

ČLÁNOK 102

Výnimky z dôvodu bezpečnosti

Žiadne ustanovenie tejto dohody nebráni pridruženej zmluvnej strane prijať opatrenia, ktoré:

- a) sú nevyhnutné na zabránenie zverejneniu informácií v rozpore s jej základnými bezpečnostnými záujmami;
- b) súvisia s výrobou alebo obchodom v oblasti zbraní, munície a vojnového materiálu alebo výrobkov nevyhnutných na obranné účely alebo výskumom, vývojom a výrobou, ktorá je nevyhnutná na obranné účely, pod podmienkou, že tieto opatrenia nenarušia podmienky hospodárskej súťaže týkajúce sa výrobkov, ktoré nie sú určené na špecificky vojenské účely;
- c) súvisia so štiepnymi a termonukleárnymi materiálmi alebo materiálmi, ktoré slúžia na ich výrobu;
- d) sú nevyhnutné na zaistenie bezpečnosti pridruženej zmluvnej strany v prípade vážnych vnútorných problémov nepriaznivo vplyvujúcich na udržiavanie verejného poriadku, v čase vojny alebo veľkého medzinárodného napätia vytvárajúceho hrozbu vojny, resp. sú potrebné na splnenie si povinností prijatých v rámci Charty Organizácie Spojených národov na účely udržania mieru a medzinárodnej bezpečnosti.

ČLÁNOK 103

Reštriktívne opatrenia EÚ

Pridružené zmluvné štáty prijímajú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby práva a povinnosti vyplývajúce z tejto dohody v rámci ich jurisdikcie žiadnym spôsobom neumožňovali ani nepovoľovali obchádzanie reštriktívnych opatrení EÚ prijatých podľa článku 29 Zmluvy o EÚ a článku 215 ZFEÚ.

ČLÁNOK 104

Územná pôsobnosť

1. Rámcová dohoda a rámcové protokoly sa vzťahujú na územia, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o EÚ a ZFEÚ, za podmienok stanovených v týchto zmluvách, a na príslušné územia Andorry a San Marína.
2. Protokol každého pridruženého štátu sa vzťahuje na územia, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o EÚ a ZFEÚ, za podmienok stanovených v týchto zmluvách, a na územie dotknutého pridruženého štátu.

ČLÁNOK 105

Budúce pristúpenie k EÚ

1. EÚ oznámi pridruženým štátom každú novú žiadosť tretej krajiny o pristúpenie k EÚ. Výbor pre pridruženie preskúma všetky účinky pristúpenia tretej krajiny k EÚ na túto dohodu pred dátumom takéhoto pristúpenia.
2. Zmluvné strany v potrebnom rozsahu pred nadobudnutím platnosti dohody o pristúpení tretej krajiny k EÚ zmenia túto dohodu v súlade so svojimi príslušnými vnútornými postupmi.
3. Táto dohoda sa uplatňuje vo vzťahu ku ktorémukoľvek novému členskému štátu EÚ odo dňa pristúpenia tohto nového členského štátu k EÚ.

ČLÁNOK 106

Zmena rámcovej dohody

Každá zmluvná strana môže ostatným zmluvným stranám predložiť návrhy na zmenu rámcovej dohody. O návrhoch na zmenu rámcovej dohody zmluvné strany rokujú v rámci Výboru pre pridruženie. Ak sa zmluvné strany dohodnú na zmene rámcovej dohody, zmluvné strany ju podpíšu a prijmú a nadobudne platnosť po oznámení všetkých zmluvných strán o ukončení ich príslušných vnútorných postupov a po uložení ratifikačných listín.

ČLÁNOK 107

Zmena rámcových protokolov

Každá zmluvná strana môže ostatným zmluvným stranám predložiť návrhy na zmenu rámcového protokolu. O návrhoch na zmenu rámcového protokolu zmluvné strany rokujú v rámci Výboru pre pridruženie. Ak sa zmluvné strany dohodnú na zmene rámcového protokolu, zmluvné strany ju podpíšu a prijmú a zmena nadobudne platnosť po oznámení všetkých zmluvných strán o ukončení ich príslušných vnútorných postupov a po uložení ratifikačných listín.

ČLÁNOK 108

Zmena protokolov pridružených štátov

Zmluvná strana EÚ alebo dotknutý pridružený štát môžu predložiť návrhy na zmenu príslušného protokolu pridruženého štátu. O návrhoch na zmenu protokolu pridruženého štátu zmluvné strany rokujú v rámci Výboru pre pridruženie. Keď sa pridružené zmluvné strany dohodnú na zmene príslušného protokolu pridruženého štátu, Spoločný výbor túto zmenu prijme prostredníctvom rozhodnutia. Ak sa v súlade s článkom 77 ods. 2 v protokole pridruženého štátu stanovuje, že zmena protokolu pridruženého štátu vo svojom celku alebo sčasti môže nadobudnúť platnosť až po ukončení vlastných vnútorných postupov pridruženej zmluvnej strany, rozhodnutie Spoločného výboru nadobúda platnosť až po oznámení pridružených zmluvných strán o ukončení ich príslušných vnútorných postupov.

ČLÁNOK 109

Protokoly a prílohy

Rámcové protokoly, protokoly pridružených štátov, prílohy a v nich uvedené akty upravené na účely tejto dohody tvoria neoddeliteľnú súčasť tejto dohody a majú rovnakú právnu silu.

ČLÁNOK 110

Existujúce dohody

1. Pokiaľ nie je v tejto dohode, a najmä v rámcovom protokole 2 a v protokoloch pridružených štátov stanovené inak, uplatňovanie tejto dohody má prednosť pred existujúcimi dvojstrannými dohodami, ktoré zaväzujú EÚ na jednej strane a jeden z pridružených štátov na strane druhej, pokiaľ sa rovnaký predmet úpravy riadi touto dohodou.

2. Pokiaľ nie je v tejto dohode stanovené inak, ak sa v nej úplne alebo čiastočne odkazuje na existujúce dvojstranné dohody, ktoré zaväzujú EÚ na jednej strane a jeden z pridružených štátov na strane druhej, alebo sú do nej začlenené, rozumejú sa nimi aj ich zmeny a dohody, ktoré ich nahrádzajú a ktoré nadobudli platnosť pre obe pridružené zmluvné strany v deň nadobudnutia platnosti tejto dohody alebo po tomto dni.

ČLÁNOK 111

Jazyky

1. Táto dohoda sa vyhotovuje v jedinom origináli v anglickom, bulharskom, českom, dánskom, estónskom, fínskom, francúzskom, gréckom, holandskom, chorvátskom, írskom, litovskom, lotyšskom, maďarskom, maltskom, nemeckom, poľskom, portugalskom, rumunskom, slovenskom, slovinskom, španielskom, švédskom, talianskom a katalánskom jazyku, pričom každé znenie je rovnako autentické.

2. Texty právnych aktov EÚ, na ktoré sa odkazuje v tejto dohode, sú rovnako autentické v anglickom, bulharskom, českom, dánskom, estónskom, fínskom, francúzskom, gréckom, holandskom, chorvátskom, írskom, litovskom, lotyšskom, maďarskom, maltskom, nemeckom, poľskom, portugalskom, rumunskom, slovenskom, slovinskom, španielskom, švédskom a talianskom jazyku v znení uverejnenom v *Úradnom vestníku Európskej únie* a tieto právne akty EÚ budú na účely ich overenia vypracované v katalánskom jazyku.

ČLÁNOK 112

Nadobudnutie platnosti, predbežné vykonávanie a ukončenie platnosti

1. Zmluvné strany ratifikujú, uzavrú alebo schvália túto dohodu v súlade so svojimi príslušnými ústavnými alebo inštitucionálnymi požiadavkami. Táto dohoda nadobúda platnosť medzi zmluvnými stranami prvým dňom druhého mesiaca nasledujúceho po poslednom oznámení o uložení ratifikačných listín, listín o uzavretí alebo schválení na Generálnom sekretariáte Rady Európskej únie, ktorý plní funkciu deponitára tejto dohody.
2. Do ukončenia ratifikačných, uzatváracích alebo schvaľovacích postupov uvedených v odseku 1 môžu zmluvné strany predbežne vykonávať túto dohodu úplne alebo čiastočne od prvého dňa mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom zmluvná strana uložila svoje listiny o ratifikácii, uzavretí alebo schválení u generálneho tajomníka Rady Európskej únie, pokiaľ iná zmluvná strana neoznámí, že by sa takéto predbežné vykonávanie nemalo uskutočniť.
3. Ak nie sú splnené podmienky na predbežné vykonávanie medzi zmluvnými stranami v súlade s odsekom 2, táto dohoda sa môže vykonávať úplne alebo čiastočne medzi zmluvnou stranou EÚ a jedným z pridružených štátov od prvého dňa druhého mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom zmluvná strana EÚ alebo dotknutý pridružený štát uložili svoje listiny o ratifikácii, uzavretí alebo schválení u generálneho tajomníka Rady Európskej únie, pokiaľ zmluvná strana EÚ alebo dotknutý pridružený štát neoznámí, že by sa takéto predbežné vykonávanie nemalo uskutočniť. Počas obdobia uplatňovania tejto dohody podľa tohto odseku sa odkazy na Výbor pre pridruženie v článkoch 75, 105, 106 a 107 rámcovej dohody chápu ako odkazy na Spoločný výbor. Počas toho istého obdobia Spoločný výbor rozhoduje o akýchkoľvek technických úpravách tejto dohody potrebných na zabezpečenie jej riadneho fungovania.

4. Prídružená zmluvná strana môže túto dohodu vypovedať písomným oznámením svojho rozhodnutia vypovedať túto dohodu druhej prídruženej zmluvnej strane. Dohoda sa prestane uplatňovať medzi príslušnými prídruženými zmluvnými stranami šesť mesiacov po prijatí takéhoto oznámenia, a to za podmienok stanovených v odseku 5.

5. Táto dohoda sa naďalej uplatňuje medzi zmluvnou stranou EÚ a zostávajúcim prídruženým štátom, ak vypovedaním tejto dohody jedným z prídružených štátov nie sú dotknuté zmluvné strany.

6. Ak sa táto dohoda prestane uplatňovať, práva a povinnosti, ktoré jednotlivci a hospodárske subjekty už nadobudli na základe tejto dohody, zostávajú zachované. Zmluvná strana EÚ a dotknutý prídružený štát po vzájomnej dohode rozhodnú, aké opatrenia sa majú prijať v súvislosti s právami alebo povinnosťami v procese nadobúdania. Týmto odsekom nie sú dotknuté osobitné ustanovenia obsiahnuté v článku 90 rámcovej dohody.

7. Odo dňa, od ktorého sa táto dohoda predbežne vykonáva podľa odseku 2 alebo sa začne uplatňovať medzi zmluvnou stranou EÚ a dotknutým pridruženým štátom podľa odseku 3, odkazy na „dátum nadobudnutia platnosti tejto dohody“ alebo na „nadobudnutie platnosti tejto dohody“ v tejto dohode sa považujú za odkazy na dátum, od ktorého sa táto dohoda predbežne vykonáva podľa odseku 2 alebo od ktorého sa táto dohoda uplatňuje medzi zmluvnou stranou EÚ a dotknutým pridruženým štátom podľa odseku 3.

NA DÔKAZ TOHO dolupodpísaní splnomocnení zástupcovia, náležite na tento účel oprávnení, podpísali túto dohodu.

V ... dňa ...

Za Európsku úniu,

Za Belgické kráľovstvo,

Za Bulharskú republiku,

Za Českú republiku,

Za Dánske kráľovstvo,

Za Nemeckú spolkovú republiku,

Za Estónsku republiku,

Za Írsko,

Za Helénsku republiku,

Za Španielske kráľovstvo,

Za Francúzsku republiku,

Za Chorvátsku republiku,

Za Taliansku republiku,

Za Cyperskú republiku,

Za Lotyšskú republiku,

Za Litovskú republiku,

Za Luxemburské veľkovoľvodstvo,

Za Maďarsko,

Za Maltskú republiku,

Za Holandské kráľovstvo,

Za Rakúsku republiku,

Za Poľskú republiku,

Za Portugalskú republiku,

Za Rumunsko,

Za Slovinskú republiku,

Za Slovenskú republiku,

Za Fínsku republiku,

Za Švédske kráľovstvo,

Za Andorrské kniežatstvo,

Za Sanmarínsku republiku,

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 1
O HORIZONTÁLNYCH ÚPRAVÁCH

ČLÁNOK 1

Uplatňovanie právnych aktov EÚ a osobitné úpravy

Ustanovenia právnych aktov EÚ uvedených v protokoloch pridružených štátov sa uplatňujú v súlade s dohodou a týmto rámcovým protokolom, pokiaľ sa v príslušnom protokole pridruženého štátu nestanovuje inak. Osobitné úpravy potrebné pre právne akty EÚ sú stanovené v prílohe k protokolu pridruženého štátu, v ktorej je dotknutý právny akt EÚ uvedený.

ČLÁNOK 2

Odôvodnenia právnych aktov EÚ

Odôvodnenia právnych aktov EÚ uvedených v zoznamoch nie sú upravené na účely tejto dohody. Odôvodnenia majú význam v rozsahu potrebnom pre správny výklad a uplatňovanie týchto právnych aktov EÚ v rozsahu rámca tejto dohody.

ČLÁNOK 3

Prechodné opatrenia

1. Ak sa v prílohe k protokolu pridruženého štátu odkazuje na tento článok v súvislosti s právnym aktom EÚ, uplatňujú sa odseky 2 až 5 tohto článku.
2. Povinnosť dotknutého pridruženého štátu vykonávať a uplatňovať právny akt EÚ sa pozastavuje do konca obdobia uvedeného v príslušnej prílohe.
3. Dotknutý pridružený štát môže kedykoľvek počas obdobia uvedeného v odseku 2 oznámiť Spoločnému výboru svoj zámer vykonať právny akt EÚ pred uplynutím takéhoto obdobia. V takom prípade pridružený štát uvedie dátum, od ktorého zamýšľa uplatniť tento právny akt EÚ. Spoločný výbor prijme rozhodnutie o zmene príslušnej prílohy.
4. Uplatňovanie právneho aktu EÚ medzi EÚ a dotknutým pridruženým štátom sa pozastavuje do skoršieho z týchto dátumov:
 - a) prvý deň po skončení lehoty uvedenej v odseku 2, alebo
 - b) dátum uvedený v odseku 3.
5. Počas pozastavenia uvedeného v odseku 2 sa vzťahy medzi EÚ a dotknutým pridruženým štátom v záležitostiach, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti právneho aktu EÚ, riadia osobitnými ustanoveniami príslušnej prílohy.

ČLÁNOK 4

Opatrenia bez časového obdobia uvedeného v prílohe

1. Ak sa v prílohe k protokolu pridruženého štátu odkazuje na tento článok v súvislosti s právnym aktom EÚ, uplatňujú sa odseky 2 až 6 tohto článku.
2. Povinnosť dotknutého pridruženého štátu vykonávať a uplatňovať právny akt EÚ sa pozastavuje.
3. Dotknutý pridružený štát môže kedykoľvek oznámiť Spoločnému výboru svoj zámer vykonať právny akt EÚ. V takom prípade pridružený štát uvedie dátum, od ktorého zamýšľa uplatniť tento právny akt EÚ. Spoločný výbor prijme rozhodnutie o zmene príslušnej prílohy.
4. Spoločný výbor preskúma pozastavenie podľa v odseku 2 kedykoľvek a najneskôr každých päť rokov na základe potreby reagovať na vývoj na trhu, ako aj akékoľvek iné osobitné kritériá, ktoré môžu byť stanovené v príslušnej prílohe. Na základe takéhoto preskúmania môže Spoločný výbor rozhodnúť o zmene príslušnej prílohy s cieľom stanoviť lehotu na vykonanie a uplatňovanie právneho aktu EÚ dotknutým pridruženým štátom. Týmto nie je dotknutý článok 90 rámcovej dohody, ktorý sa uplatňuje, ak je to potrebné na obnovenie integrity a homogenity vnútorného trhu.
5. Uplatňovanie právneho aktu EÚ medzi EÚ a dotknutým pridruženým štátom sa pozastavuje do dňa nadobudnutia platnosti rozhodnutia Spoločného výboru uvedeného v odseku 3 alebo prípadne do dátumu uplynutia lehoty uvedenej v odseku 4.

6. Počas pozastavenia uvedeného v odseku 2 sa vzťahy medzi EÚ a dotknutým pridruženým štátom v záležitostiach, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti právneho aktu EÚ, riadia osobitnými ustanoveniami príslušnej prílohy.

ČLÁNOK 5

Ustanovenia o výboroch EÚ

Postupy, inštitucionálne dohody a iné ustanovenia týkajúce sa výborov EÚ stanovené v právnych aktoch EÚ uvedených v protokoloch pridružených štátov sú stanovené v článku 67 a článku 80 ods. 5, 6 a 7 rámcovej dohody a v protokoloch pridružených štátov.

ČLÁNOK 6

Stanovenie postupov na prispôsobenie, rozšírenie alebo zmenu právnych aktov EÚ

Ak sa v právnom akte EÚ uvedenom v protokole pridruženého štátu stanovujú postupy EÚ pre jeho úpravu, rozšírenie alebo zmenu alebo pre vývoj nových politík, iniciatív alebo aktov EÚ, uplatňuje sa príslušný rozhodovací postup stanovený v rámcovej dohode.

ČLÁNOK 7

Výmena informácií a postupy oznamovania

1. Ak má členský štát EÚ predložiť informácie Európskej komisii, tieto informácie jej predloží aj pridružený štát. To isté platí v prípade, že prenos informácií majú vykonávať príslušné orgány.

2. Ak má členský štát EÚ predložiť informácie jednému alebo viacerým ostatným členským štátom, predloží ich aj Európskej komisii. Európska komisia postúpi tieto informácie pridruženým štátom.

Pridružený štát predloží zodpovedajúce informácie jednému alebo viacerým členským štátom EÚ, ktoré ich postúpia Európskej komisii na distribúciu všetkým členským štátom EÚ. To isté platí v prípade, že informácie majú predložiť príslušné orgány.

3. V oblastiach, v ktorých sa z dôvodov naliehavosti vyžaduje veľmi rýchly prenos informácií, sa uplatnia vhodné odvetvové riešenia, zabezpečujúce priamu výmenu informácií.

4. Pokiaľ nie je v tejto dohode stanovené inak, funkcie Európskej komisie v súvislosti s postupmi overovania, informovania, oznamovania alebo konzultácií a podobnými záležitosťami sa vykonávajú *mutatis mutandis* aj vo vzťahu k pridruženým štátom. Týmto nie sú dotknuté články 5, 6 a 10 tohto rámcového protokolu.

5. Európska komisia a Spoločný výbor si vymieňajú všetky informácie týkajúce sa overovania, informovania, oznamovania alebo konzultácií a podobných záležitostí uvedených v odseku 4. Každá otázka, ktorá vznikne v tejto súvislosti, sa môže predložiť Spoločnému výboru.

ČLÁNOK 8

Postupy preskúmania a podávania správ

Ak má Európska komisia alebo iná inštitúcia EÚ podľa právneho aktu EÚ uvedeného v protokole pridruženého štátu vypracovať správu, vyhlásenie alebo iný podobný dokument, ak sa nedohodne inak, Európska komisia alebo iná inštitúcia EÚ súčasne pripraví zodpovedajúcu správu, vyhlásenie alebo iný podobný dokument vo vzťahu k pridruženým štátom, pokiaľ sa v dohode nestanovuje inak. Európska komisia a pridružené štáty sa navzájom radia a vymieňajú si informácie počas prípravy svojich príslušných správ, vyhlásení alebo iných podobných dokumentov, ktorých kópie sa zasielajú Spoločnému výboru.

ČLÁNOK 9

Uverejňovanie informácií

1. Ak má členský štát EÚ v súlade s právnym aktom EÚ uvedeným v protokole pridruženého štátu uverejniť určité informácie o skutočnostiach, postupoch a podobne, príslušné informácie uverejnia zodpovedajúcim spôsobom aj pridružené štáty.

2. Ak sa v súlade s právnym aktom EÚ uvedeným v protokole pridruženého štátu majú skutočnosti, postupy, správy a podobne uverejniť v *Úradnom vestníku Európskej únie*, uverejnia sa v ňom aj príslušné informácie týkajúce sa pridružených štátov.

ČLÁNOK 10

Práva a povinnosti

Práva udelené a povinnosti uložené členským štátom EÚ alebo ich verejnoprávnym subjektom, podnikom alebo fyzickým osobám vo vzájomnom vzťahu sa chápu ako práva udelené alebo povinnosti uložené pridruženým zmluvnými stranám, pričom za tieto sa podľa okolností považujú aj ich príslušné orgány, verejnoprávne subjekty, podniky alebo fyzické osoby pridružených zmluvných strán.

ČLÁNOK 11

Odkazy na územia

Vždy, keď právne akty EÚ uvedené v protokoloch pridružených štátov odkazujú na územie Európskej únie, Únie, spoločného trhu alebo vnútorného trhu, tieto odkazy sa na účely tejto dohody považujú za odkazy na územia v zmysle článku 104 rámcovej dohody.

ČLÁNOK 12

Odkazy na štátnych príslušníkov členských štátov EÚ

Vždy, keď právne akty EÚ uvedené v protokoloch pridružených štátov odkazujú na štátnych príslušníkov členských štátov EÚ, tieto odkazy sa na účely tejto dohody považujú aj za odkazy na štátnych príslušníkov pridružených štátov.

ČLÁNOK 13

Odkazy na jazyky

Ak právny akt EÚ uvedený v protokole pridruženého štátu udeľuje členským štátom EÚ alebo ich verejnoprávnym subjektom, podnikom alebo fyzickým osobám práva alebo ukladá povinnosti týkajúce sa používania ktoréhokoľvek z úradných jazykov EÚ, zodpovedajúce práva a povinnosti týkajúce sa používania ktoréhokoľvek z úradných jazykov zmluvných strán sa chápu tak, že sa udeľujú alebo ukladajú zmluvným stranám, ich príslušným orgánom, verejnoprávnym subjektom, podnikom alebo jednotlivcom.

ČLÁNOK 14

Nadobudnutie účinnosti a vykonávanie právnych aktov EÚ

Ustanovenia o nadobudnutí účinnosti alebo vykonávaní právnych aktov EÚ uvedených v protokoloch pridružených štátov nie sú na účely dohody relevantné. Lehoty a dátumy pre pridružené štáty, pokiaľ ide o nadobudnutie účinnosti a vykonávanie právnych aktov EÚ, na ktoré sa odkazuje v protokoloch pridružených štátov, vyplývajú z článku 112 rámcovej dohody, ako aj z ustanovení o prechodnej úprave stanovených v článkoch 3 a 4 tohto rámcového protokolu.

ČLÁNOK 15

Subjekty, ktorým sú určené právne akty EÚ

Na účely tejto dohody ustanovenia o tom, komu je právny akt EÚ určený, nie sú relevantné.

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 2 O EXISTUJÚCICH DOHODÁCH

Ako sa stanovuje v článku 110 rámcovej dohody, zmluvné strany sa dohodli, že po nadobudnutí platnosti tejto dohody sa budú naďalej uplatňovať tieto existujúce dvojstranné dohody zaväzujúce EÚ na jednej strane a pridružený štát na strane druhej:

- a) Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Andorrským kniežatstvom upravujúca opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov¹, podpísaná v Bruseli 15. novembra 2004 a jej sprievodné Memorandum o porozumení, zmenená Pozmeňujúcim protokolom k Dohode medzi Európskym spoločenstvom a Andorrským kniežatstvom upravujúcej opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov², podpísaným v Bruseli 12. februára 2016, a Pozmeňujúcim protokolom k Dohode medzi Európskou úniou a Sanmarínskou republikou o automatickej výmene informácií o finančných účtoch na zlepšenie dodržiavania medzinárodných predpisov v oblasti daní³, podpísaným v Bruseli 13. októbra 2025;

¹ Ú. v. EÚ L 359, 4.12.2004, s. 33.

² Ú. v. EÚ L 268, 1.10.2016, s. 40.

³ Ú. v. EÚ L, 2025/2400, 5.12.2025, ELI:
http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2025/2400/oj.

- b) Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Sanmarínskou republikou, upravujúca opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú stanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov¹, podpísaná v Bruseli 7. decembra 2004 a jej sprievodné Memorandum o porozumení, zmenená Pozmeňujúcim protokolom k Dohode medzi Európskym spoločenstvom a Sanmarínskou republikou upravujúcej opatrenia rovnocenné s tými, ktoré sú ustanovené v smernici Rady 2003/48/ES o zdaňovaní príjmu z úspor v podobe výplaty úrokov², podpísaným v Bruseli 8. decembra 2015, a Pozmeňujúcim protokolom k Dohode medzi Európskou úniou a Sanmarínskou republikou o automatickej výmene informácií o finančných účtoch na zlepšenie dodržiavania medzinárodných predpisov v oblasti daní³, podpísaným v Bruseli 13. októbra 2025;
- c) Menová dohoda medzi Európskou úniou a Andorrským kniežatstvom⁴ podpísaná v Bruseli 30. júna 2011;
- d) Menová dohoda medzi Európskou úniou a Sanmarínskou Republikou⁵ podpísaná v Bruseli 27. marca 2012.

¹ Ú. v. EÚ L 381, 28.12.2004, s. 33.

² Ú. v. EÚ C 346, 31.12.2015, s. 3.

³ Ú. v. EÚ L, 2025/2428, 5.12.2025,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2025/2428/oj.

⁴ Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 1.

⁵ Ú. v. EÚ C 121, 26.4.2012, s. 5.

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 3 O FINANČNÝCH SLUŽBÁCH

PREMBULA

V tomto rámcovom protokole sa zohľadňujú osobitosti pridružených štátov a spôsob integrácie ich trhov s finančnými službami do vnútorného trhu EÚ s finančnými službami a jeho infraštruktúry dohľadu. V tejto súvislosti by sa mali zaviesť osobitné pravidlá a ustanovenia na zabezpečenie plynulej trhovej integrácie.

Predpokladá sa, že prijatím odstupňovaného prístupu k vykonávaniu a uplatňovaniu právnych aktov EÚ sa pridruženému štátu poskytne flexibilita pri prioritizácii konkrétnych segmentov právnych aktov EÚ, v rámci ktorých zamýšľa poskytovať cezhraničné finančné služby ako prvé. Takýto prístup umožňuje pridruženému štátu postupne prijať právne akty EÚ a uplatňovať ich postupne, pričom sa zohľadnia jeho osobitné okolnosti a preferencie.

Posúdenie infraštruktúry dohľadu pridruženého štátu prostredníctvom posúdenia prístupu na vnútorný trh EÚ s finančnými službami a následných pravidelných posúdení slúži na hodnotenie jej účinnosti, spoľahlivosti a vhodnosti, pričom sa zohľadňujú charakteristiky finančného sektora pridruženého štátu, ako je jeho povaha, rozmanitosť, veľkosť a zložitosť. Spoľahlivý rámec dohľadu má zásadný význam pre zabezpečenie integrity a stability vnútorného trhu EÚ, podporu dôvery medzi účastníkmi trhu a ochranu záujmov spotrebiteľov a investorov. Orgánom dohľadu EÚ sa zveruje kľúčová úloha pri vykonávaní týchto posúdení, ktoré si v prípade potreby vyžadujú aktívnu súčinnosť a spoluprácu príslušných orgánov členských štátov EÚ.

Vzhľadom na osobitosti Andorry a San Marína a osobitné spôsoby integrácie trhu stanovené v tomto rámcovom protokole je potrebné zahrnúť do tohto rámcového protokolu osobitné mechanizmy a záruky dohľadu, ktoré sa líšia od mechanizmov a záruk dohľadu, ktorými sa riadia vzťahy medzi členskými štátmi EÚ a vnútorným trhom ako celkom. S cieľom zabrániť zneužívaniu slobody usadiť sa by sa od finančných subjektov so sídlom v pridružených štátoch malo vyžadovať, aby poskytovali aspoň časť svojich služieb v rámci jurisdikcie pridružených štátov. Príslušné orgány pridružených štátov zabránia zakladaniu právnych subjektov bez ekonomickej podstaty alebo s minimálnou ekonomickou podstatou, ktoré v ich jurisdikcii nevykonávajú žiadnu alebo len veľmi obmedzenú hospodársku činnosť. Takéto mechanizmy a záruky dohľadu sú prísne obmedzené na túto dohodu a ich cieľom nie je vytvoriť precedens, rozšíriť rozsah ich pôsobnosti ani sa uplatňovať v iných kontextoch.

ČASŤ I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 1

Ciele

Cieľom tohto rámcového protokolu je:

- a) zabezpečiť integritu rozšíreného vnútorného trhu EÚ, transparentnosť trhu, ochranu spotrebiteľov a investorov a riešiť riziká súvisiace s podvodmi na spotrebiteľoch, praním špinavých peňazí a finančnou trestnou činnosťou;
- b) podporovať predchádzanie potenciálnym rizikám ohrozujúcim finančnú stabilitu;
- c) vytvoriť rámec pre postupné dosiahnutie súladu právnych predpisov a regulačného rámca pridruženého štátu s právnymi aktmi EÚ uplatniteľnými na sektor finančných služieb;
- d) uľahčiť postupné rozširovanie vnútorného trhu EÚ s finančnými službami na pridružený štát;
- e) podporovať lojálnu spoluprácu v oblasti regulácie a dohľadu vo sfére finančných služieb medzi EÚ a pridruženým štátom.

ČLÁNOK 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto rámcového protokolu:

- a) „finančné služby“ sú služby regulované právnymi aktmi EÚ uvedenými v prílohách IX, XII a XXII ku každému protokolu pridruženého štátu;
- b) „orgán dohľadu EÚ“ je Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010¹, Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1094/2010², Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1095/2010³ alebo Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (AMLA) zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620⁴.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/78/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 12).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1094/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/79/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 48).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1095/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre cenné papiere a trhy) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/77/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 84).

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Ú. v. EÚ L, 2024/1620, 19.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1620/oj>).

ČLÁNOK 3

Podmienky prístupu na vnútorný trh EÚ

1. Pridruženému štátu sa udelí prístup na vnútorný trh EÚ s finančnými službami, ak sú splnené tieto podmienky:

- a) celkové, úplné a účinné vykonávanie a uplatňovanie všetkých právnych aktov EÚ vzťahujúcich sa na sektor finančných služieb uvedených v prílohách IX, XII a XXII k príslušnému protokolu pridruženého štátu;
- b) existencia a riadne fungovanie kapacity a mechanizmov dohľadu v sektore finančných služieb, a
- c) uzavretie memoranda o porozumení medzi príslušnými orgánmi pridruženého štátu a orgánmi dohľadu EÚ o spolupráci v tejto oblasti, výmene informácií a konzultáciách.

2. S cieľom posúdiť, či boli splnené podmienky stanovené v odseku 1 písm. a) a b), Európska komisia vykoná komplexné hodnotenie v súlade s časťou II tohto rámcového protokolu. Toto hodnotenie zahŕňa preskúmanie finančného sektora pridruženého štátu, posúdenie vykonávania a uplatňovania príslušného právneho aktu EÚ a posúdenie infraštruktúry dohľadu pridruženého štátu.

3. Hodnotenie uvedené v odseku 2 tohto článku sa vykoná na žiadosť pridruženého štátu, keď dospeje k presvedčeniu, že podmienky stanovené v odseku 1 tohto článku boli splnené. Pridružený štát predloží svoju žiadosť prostredníctvom Podvýboru pre finančné služby zriadeného podľa článku 20 tohto rámcového protokolu.

ČLÁNOK 4

Čiastočný prístup na vnútorný trh EÚ

1. Pridružený štát sa môže rozhodnúť, že nebude žiadať o prístup na celý vnútorný trh EÚ s finančnými službami, a to dočasným vylúčením jedného alebo viacerých z týchto trhových segmentov:

- a) bankovníctvo;
- b) poistenie a zaistenie;
- c) správa aktív;
- d) trhy s cennými papiermi.

Na účely prvého pododseku pridružený štát oznámi Európskej komisii do jedného roka odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody svoj zámer, pričom uvedie segmenty, ktoré chce dočasne vylúčiť. Po prijatí takéhoto oznámenia Európska komisia do dvoch mesiacov poskytne pridruženému štátu odpoveď oznámením zoznamu ustanovení právnych aktov EÚ, ktoré pridružený štát nebude dočasne povinný vykonávať ani uplatňovať.

2. V nadväznosti na odpoveď uvedenú v odseku 1 druhom pododseku tohto článku Spoločný výbor zriadený článkom 76 rámcovej dohody prijme rozhodnutie v súlade s článkom 81 rámcovej dohody o zmene prílohy IX k príslušnému protokolu pridruženého štátu na základe zoznamu, ktorý Európska komisia poskytne dotknutému pridruženému štátu, s cieľom spresniť:

- a) zoznam ustanovení právnych aktov EÚ, v prípade ktorých sa vyžaduje úplné vykonávanie a uplatňovanie pridruženým štátom;
- b) zoznam ustanovení právnych aktov EÚ, v prípade ktorých sa povinnosť úplného vykonávania a uplatňovania pridruženým štátom dočasne pozastavuje podľa odseku 1 tohto článku.

3. Ak sa pridružený štát rozhodne pre výnimku ustanovenú v odseku 1 tohto článku, článok 3 tohto rámcového protokolu sa uplatňuje len na trhový segment alebo segmenty, pre ktoré chce pridružený štát získať prístup na trh, pokiaľ táto výnimka zostáva v platnosti.

4. Ak chce pridružený štát neskôr získať prístup na vnútorný trh EÚ v jednom alebo vo viacerých segmentoch, pre ktoré pôvodne požiadal o výnimku uvedenú v odseku 1 tohto článku, náležite o svojom zámere informuje Európsku komisiu. Spoločný výbor zmení prílohu IX k príslušnému protokolu pridruženého štátu v súlade s článkom 81 rámcovej dohody s cieľom aktualizovať zoznam uplatniteľných ustanovení právnych aktov EÚ. Ustanovenia právnych aktov EÚ, na ktoré sa už nevzťahuje výnimka ako sa uvádza v odseku 1 tohto článku, pridružený štát riadne vykoná a uplatní predtým, ako získa prístup k relevantnému segmentu alebo segmentom. Hodnotenie uvedené v článku 3 ods. 2 tohto rámcového protokolu sa vykoná vždy, keď sa pridružený štát rozhodne usilovať sa o prístup k ďalšiemu trhovému segmentu.

5. Výnimka stanovená v odseku 1 tohto článku nesmie trvať dlhšie ako 15 rokov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody. Najneskôr jeden rok pred skončením maximálneho trvania výnimky pridružené zmluvné strany zmenia prílohu IX k protokolu pridruženého štátu s cieľom zabezpečiť, aby pridružený štát vykonával a uplatňoval všetky príslušné ustanovenia právnych aktov EÚ pred dátumom uplynutia platnosti tejto výnimky. Šesť mesiacov pred týmto dátumom uplynutia platnosti pridružený štát celkovo, úplne a účinne vykonáva a uplatňuje všetky ustanovenia EÚ pre sektor finančných služieb. V rámci hodnotenia uvedeného v článku 3 ods. 2 tohto rámcového protokolu sa posúdi plnenie povinnosti v plnom rozsahu, riadne a účinne vykonávať a uplatňovať všetky ustanovenia EÚ pre sektor finančných služieb pridruženým štátom, ako sa stanovuje v tomto odseku.

ČLÁNOK 5

Akčný plán na vykonávanie a uplatňovanie právnych aktov EÚ

1. Pred získaním prístupu na vnútorný trh EÚ s finančnými službami alebo k jednému či viacerým jeho trhovým segmentom, vypracuje pridružený štát akčný plán a harmonogram na dosiahnutie vykonávania a uplatňovania príslušných právnych aktov EÚ v sektore finančných služieb alebo v jednom či viacerých svojich trhových segmentoch.
2. Pridružený štát oznámi Európskej komisii prostredníctvom Podvýboru pre finančné služby prijatie akčného plánu a všetky jeho významné zmeny. Pridružený štát môže predložiť následné správy vyplývajúce z akčného plánu.

3. V súlade s článkom 3 ods. 3 tohto rámcového protokolu pridružený štát na základe svojho akčného plánu uplatní svoju diskrečnú právomoc a určí vhodný časový rámec pre predloženie žiadosti Európskej komisii o vykonanie hodnotenia potrebného na získanie prístupu na vnútorný trh EÚ.

ČLÁNOK 6

Nadobudnutie účinnosti prístupu na trh

1. Po tom, ako Európska komisia prijme kladné odporúčanie uvedené v článku 11 ods. 3 tohto rámcového protokolu, že sú splnené všetky potrebné podmienky stanovené v článku 3 tohto rámcového protokolu, a na základe odporúčania Podvýboru pre finančné služby prijme Spoločný výbor rozhodnutie o rozšírení prístupu pridruženého štátu na jeden alebo viacero segmentov vnútorného trhu EÚ s finančnými službami.
2. Rozhodnutie uvedené v odseku 1 nadobúda účinnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po dni jeho prijatia Spoločným výborom.
3. Počas obdobia platnosti výnimky uvedenej v článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu sa prístup subjektov z EÚ na finančný trh pridruženého štátu začína dňom nadobudnutia účinnosti rozhodnutia Spoločného výboru, ktorým sa pridruženému štátu udeľuje prístup k jednému alebo viacerým segmentom vnútorného trhu EÚ s finančnými službami. Takýto prístup na trh je obmedzený na segment alebo segmenty uvedené v danom rozhodnutí.

ČLÁNOK 7

Poskytovanie služieb na miestnej úrovni v pridruženom štáte

1. Orgány dohľadu pridruženého štátu zabezpečia, aby poskytovatelia finančných služieb usadení na ich území vykonávali podstatnú časť svojej podnikateľskej činnosti v ich jurisdikciách a obsluhovali ich trhy. Vo svojej jurisdikcii zakážu usadenie sa poskytovateľov bez aktívnych obchodných operácií alebo významných aktív.
2. Dodržiavanie povinnosti stanovenej v odseku 1 sa monitoruje v rámci monitorovania infraštruktúry dohľadu pridruženého štátu uvedenej v článku 13 tohto rámcového protokolu.

ČASŤ II

HODNOTENIE NA ÚČELY ZÍSKANIA PRÍSTUPU NA VNÚTORNÝ TRH EÚ

ČLÁNOK 8

Preskúmanie finančného sektora pridruženého štátu

1. Relevantné orgány dohľadu EÚ a Jednotná rada pre riešenie krízových situácií zriadená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014¹ vykonávajú v ich príslušnej oblasti právomoci, ako sa stanovuje podľa práva EÚ, a pod dohľadom Európskej komisie, preskúmanie finančného sektora pridruženého štátu takto:

- a) pridružený štát poskytne každému relevantnému orgánu dohľadu EÚ a Jednotnej rade pre riešenie krízových situácií:
 - i) podrobný opis svojho finančného sektora vrátane zoznamu oprávnených alebo registrovaných poskytovateľov finančných služieb a ich právnej formy, totožnosti ich riaditeľov, totožnosti a štátnej príslušnosti ich akcionárov, skupinových vzťahov, hospodárskeho významu (celkové bankové aktíva, spravované aktíva a celkové poistné);
 - ii) akékoľvek doplňujúce informácie požadované akýmkoľvek relevantným orgánom dohľadu EÚ a Jednotnou radou pre riešenie krízových situácií na dokončenie preskúmania podľa tohto článku;

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 z 15. júla 2014, ktorým sa stanovujú jednotné pravidlá a jednotný postup riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností v rámci jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a jednotného fondu na riešenie krízových situácií a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 (Ú. v. EÚ L 225, 30.7.2014, s. 1).

- b) každý relevantný orgán dohľadu EÚ v spolupráci s relevantnými príslušnými orgánmi pridruženého štátu vykoná preskúmania súvahy a kvality aktív v bankovom sektore a sektore poisťovníctva na základe svojej metodiky;
 - c) existenciu, štruktúru a kvalitu systému ochrany vkladov, systému náhrad pre poistených a režimu riešenia krízových situácií posudzuje relevantný orgán dohľadu EÚ a Jednotná rada pre riešenie krízových situácií v súlade s príslušným právom EÚ.
2. Na vykonanie preskúmania podľa tohto článku môžu orgány dohľadu EÚ a Jednotná rada pre riešenie krízových situácií v prípade potreby využiť pomoc tretích strán na vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni.
3. Náklady spojené s preskúmaním podľa tohto článku znáša pridružený štát.

ČLÁNOK 9

Posúdenie vykonávania a uplatňovania právnych aktov EÚ pridruženým zmluvným štátom

1. EÚ posúdi úplnosť a súlad právnych predpisov a regulačného rámca pridruženého štátu s príslušným právnym aktom EÚ. Posudzuje najmä súlad s ustanoveniami právnych aktov EÚ uplatniteľnými:
- a) na celý vnútorný trh EÚ s finančnými službami bez rozdielu, najmä pokiaľ ide o ustanovenia týkajúce sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, a
 - b) na konkrétny segment alebo segmenty vnútorného trhu EÚ s finančnými službami, ako sa uvádza v článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu.

2. Súlad právnych predpisov a regulačného rámca pridruženého štátu s príslušným právnym aktom EÚ sa môže posúdiť s pomocou tretích strán na vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni. Európska komisia vymedzí mandát pre posúdenie takéhoto súladu a informuje pridružený štát o príslušnom postupe verejného obstarávania a jeho výsledkoch.
3. Náklady spojené s posúdením podľa tohto článku znáša pridružený štát.

ČLÁNOK 10

Posúdenie infraštruktúry pridruženého štátu v oblasti dohľadu

1. Posúdenie infraštruktúry dohľadu pridruženého štátu sa vzťahuje na nezávislosť, spoľahlivosť, účinnosť a efektívnosť rámca dohľadu pridruženého štátu. Takéto posúdenie sa vzťahuje aj na dohľad v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí v pridruženom štáte vrátane existencie a riadneho fungovania finančnej spravodajskej jednotky.
2. Posúdenie uvedené v odseku 1 vykonáva každý relevantný orgán dohľadu EÚ v spolupráci s relevantnými príslušnými orgánmi členských štátov EÚ. Každý relevantný orgán dohľadu EÚ stanoví kritériá a metodiku pre toto posúdenie a zodpovedajúcim spôsobom o tom informuje Európsku komisiu a pridružený štát. Kritériá a metodika pre uvedené posúdenie odzrkadľujú uplatniteľné právo EÚ o nezávislosti, spoľahlivosti, účinnosti a efektívnosti príslušného rámca dohľadu.

3. Na vykonanie posúdenia uvedeného v odseku 1 môžu orgány dohľadu EÚ v prípade potreby využiť pomoc tretích strán na vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni.
4. Náklady spojené s posúdením podľa tohto článku znáša pridružený štát.

ČLÁNOK 11

Výsledok hodnotenia

1. Po ukončení preskúmania finančného sektora pridruženého štátu uvedeného v článku 8 tohto rámcového protokolu každý relevantný orgán dohľadu EÚ a Jednotná rada pre riešenie krízových situácií vydajú pre Európsku komisiu stanovisko, v ktorom poskytnú posúdenie finančného sektora pridruženého štátu.
2. Po ukončení posúdenia infraštruktúry pridruženého štátu v oblasti dohľadu uvedeného v článku 10 tohto rámcového protokolu každý relevantný orgán dohľadu EÚ vydá pre Európsku komisiu stanovisko, v ktorom poskytne posúdenie rámca dohľadu pridruženého štátu.
3. Európska komisia po zohľadnení stanovísk uvedených v odsekoch 1 a 2 tohto článku, ako aj posúdenia vykonávania a uplatňovania právnych aktov EÚ uvedených v článku 9 tohto rámcového protokolu vydá odporúčanie Podvýboru pre finančné služby.

V odporúčaní uvedenom v prvom pododseku tohto odseku sa uvedie, či sa pridruženému štátu udeli prístup na vnútorný trh EÚ s finančnými službami alebo k jednému či viacerým jeho trhovým segmentom, pričom sa zohľadnia tieto aspekty:

- a) ak sa pri preskúmaní súvahy alebo preskúmaniach kvality aktív podľa článku 8 ods. 1 písm. b) tohto rámcového protokolu zistia riziká pre riadne fungovanie vnútorného trhu EÚ, prístup k zodpovedajúcemu segmentu alebo segmentom vnútorného trhu EÚ s finančnými službami sa neudelí, kým sa takéto riziká náležite neodstránia;
- b) ak je posúdenie systému ochrany vkladov, systému náhrad pre poistených alebo režimu na riešenie krízových situácií podľa článku 8 ods. 1 písm. c) tohto rámcového protokolu negatívne, prístup k bankovému segmentu alebo segmentu poisťovníctva a zaistenia sa neudelí, kým sa tieto nedostatky náležite neodstránia;
- c) ak sa posúdením vykonávania a uplatňovania práva EÚ zistia nedostatky v jednej alebo viacerých oblastiach, prístup k zodpovedajúcemu segmentu alebo segmentom vnútorného trhu EÚ s finančnými službami uvedeným v článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu, sa neudelí, kým sa tieto nedostatky náležite neodstránia;
- d) ak sa posúdením infraštruktúry pridruženého štátu v oblasti dohľadu zistia nedostatky, prístup k zodpovedajúcemu segmentu alebo segmentom vnútorného trhu EÚ s finančnými službami uvedeným v článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu, sa neudelí, kým sa tieto nedostatky náležite neodstránia.

4. Ak je odporúčanie uvedené v odseku 3 negatívne, Európska komisia oznámi Podvýboru pre finančné služby usmernenia a opatrenia určené pridruženému štátu na riešenie zistených nedostatkov. Pridružený štát nesmie predložiť novú žiadosť o hodnotenie s cieľom získať prístup na trh do jedného roka po oznámení takýchto usmernení a opatrení Európskou komisiou. Po predložení novej žiadosti pridružený štát poskytne dôkaz o tom, že dodržiava predpísané usmernenia a vykonáva požadované opatrenia.

ČASŤ III

MONITOROVANIE

ČLÁNOK 12

Monitorovanie vykonávania a uplatňovania právnych aktov EÚ pridruženým štátom

1. Po tom, ako Spoločný výbor v súlade s článkom 6 tohto rámcového protokolu rozšíri prístup na vnútorný trh EÚ s finančnými službami alebo na jeden alebo viacero jeho segmentov na pridružený štát, bude pokračujúce dodržiavanie súladu právnych predpisov a regulačného rámca pridruženého štátu s príslušným právnym aktom EÚ aj naďalej predmetom hodnotenia Európskou komisiou počas celého trvania prístupu na trh. Monitorovanie sa vykonáva v súlade s článkom 9 tohto rámcového protokolu.
2. Európska komisia predloží výsledky následného monitorovania Podvýboru pre finančné služby vrátane všetkých odporúčaní na riešenie problémov zistených počas procesu monitorovania. Pridružený štát vykoná odporúčania v lehote stanovenej v týchto odporúčaníach.

3. Ak sa monitorovaním vykonávania a uplatňovania právnych aktov EÚ zistia závažné nedostatky v jednej alebo viacerých oblastiach, EÚ má právo pozastaviť uplatňovanie tohto rámcového protokolu v súvislosti s predmetným segmentom alebo segmentmi finančných služieb. Podmienky a postup takéhoto pozastavenia sú stanovené v článkoch 18 a 19 tohto rámcového protokolu.
4. Náklady spojené s pravidelným monitorovaním podľa tohto článku znáša pridružený štát.

ČLÁNOK 13

Monitorovanie infraštruktúry pridruženého štátu v oblasti dohľadu

1. Po tom, ako Spoločný výbor v súlade s článkom 6 tohto rámcového protokolu rozšíri prístup na vnútorný trh EÚ s finančnými službami alebo na jeden alebo viacero jeho segmentov na pridružený štát, uskutoční sa v súlade s článkom 10 tohto rámcového protokolu posúdenie infraštruktúry pridruženého štátu v oblasti dohľadu. Toto posúdenie sa uskutoční každé dva roky, pokiaľ Európska komisia nestanoví inak.
2. Európska komisia predloží výsledky hodnotení Podvýboru pre finančné služby vrátane všetkých odporúčaní, ktoré relevantné orgány dohľadu EÚ vypracovali na riešenie problémov zistených počas tohto monitorovania.
3. Pridružený štát vykoná odporúčania uvedené v odseku 2 v časovom rámci stanovenom v týchto odporúčaníach. Relevantné orgány dohľadu EÚ kontrolujú, či sa tieto odporúčania v plnej miere vykonali.

4. Ak pridružený štát neodstráni nedostatky uvedené v odporúčaniach vyplývajúcich z posúdenia v rámci stanoveného časového rámca, má EÚ právo pozastaviť uplatňovanie tohto rámcového protokolu in v súvislosti s predmetným segmentom alebo segmentmi finančných služieb. Podmienky a postup takéhoto pozastavenia sú stanovené v článkoch 18 a 19 tohto rámcového protokolu.

5. Náklady spojené s pravidelným monitorovaním podľa tohto článku znáša pridružený štát.

ČASŤ IV

SPOLUPRÁCA S ORGÁNMI DOHLĀDU EÚ

ČLÁNOK 14

Orgány dohľadu EÚ – všeobecné zásady týkajúce sa právomocí

1. Orgánom dohľadu EÚ sa vo vzťahu k sektoru finančných služieb a príslušným orgánom pridruženého štátu udelia všetky právomoci, ktoré im boli zverené ich zakladajúcimi nariadeniami, príslušnými odvetvovými právnymi predpismi EÚ a článkami 8, 10, 11, 13 a 15 tohto rámcového protokolu.
2. Právomoci orgánov dohľadu EÚ zahŕňajú právomoc prijímať rozhodnutia a odporúčania určené poskytovateľom finančných služieb alebo príslušným orgánom pridruženého štátu, ak je to potrebné na zabezpečenie riadneho fungovania vnútorného trhu EÚ, ochrany spotrebiteľov, investorov a iných príslušných zainteresovaných strán alebo na zabezpečenie stability a integrity vnútorného trhu EÚ. Uvedené právomoci sa vykonávajú po porade s orgánmi finančného dohľadu pridruženého štátu.
3. Pridružený štát zabezpečí, aby orgány dohľadu EÚ mohli účinne vykonávať svoje právomoci v rámci jeho jurisdikcie, a zodpovedajúcim spôsobom prispieva na ich rozpočtové potreby. Príslušné orgány pridruženého štátu spolupracujú s orgánmi dohľadu EÚ pri výkone svojich právomocí v rámci svojej jurisdikcie a prijímajú všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie účinného a konzistentného presadzovania všetkých rozhodnutí a odporúčaní prijatých orgánmi dohľadu EÚ.

4. Ak majú orgány dohľadu EÚ mandáty na priamy dohľad alebo právomoci na priamy zásah podľa ich zakladajúcich právnych aktov, príslušných odvetvových právnych predpisov EÚ a tohto rámcového protokolu, rozhodnutia nimi prijaté sú právne záväzné a priamo uplatniteľné v rámci jurisdikcie pridruženého štátu bez toho, aby sa vyžadovalo potvrdenie príslušným orgánom pridruženého štátu.

ČLÁNOK 15

Orgány dohľadu EÚ – mimoriadne právomoci

1. V prípade nepriaznivého vývoja vo finančnom sektore pridruženého štátu, ktorý môže úplne alebo čiastočne spôsobiť značnú finančnú škodu zákazníkom alebo spotrebiteľom alebo ohroziť riadne fungovanie a integritu finančných trhov alebo stabilitu alebo integritu finančného systému EÚ alebo jedného či viacerých jej členských štátov, má každý orgán dohľadu EÚ právomoc požiadať relevantný príslušný orgán pridruženého štátu, aby prijal okamžité opatrenia na primerané riešenie hrozby v oznámenej lehote.
2. Ak zistí, že relevantné príslušné orgány pridruženého štátu neprijali opatrenia na riešenie hrozby v oznámenej lehote alebo že prijaté opatrenie primerane nerieši hrozbu, každý orgán dohľadu EÚ má v týchto výnimočných núdzových situáciách právomoc za podmienok stanovených v príslušných odvetvových právnych predpisoch EÚ, najmä v článku 9 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, článku 9 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 1094/2010 a článku 9 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 1095/2010, prijať vo vzťahu k poskytovateľom finančných služieb so sídlom v pridruženom štáte tieto rozhodnutia:
 - a) dočasne zakázať alebo obmedziť uvádzanie na trh, distribúciu alebo predaj určitých finančných nástrojov, produktov alebo finančných nástrojov/produktov s určitými špecifikovanými vlastnosťami, resp. typ finančnej činnosti či postup, ako napríklad zakázať uzatváranie nových obchodných transakcií alebo zmluvných vzťahov s novými klientmi v prípade obáv týkajúcich sa správania sa subjektu alebo prudenciálnych obáv, alebo

b) dočasne zakázat alebo obmedziť určitý druh finančnej činnosti či postup vrátane voľného nakladania s aktívami.

3. Ak sa rozhodnutie uvedené v odseku 2 tohto článku nedodrží, relevantný príslušný orgán dohľadu EÚ prijme rozhodnutie o uložení pokuty administratívnej povahy poskytovateľovi finančných služieb so sídlom v pridruženom štáte. Spoločné výbory zriadené článkom 76 rámcovej dohody prijímú podrobné koordinované pravidlá týkajúce sa:

a) kritérií, ktoré sa majú uplatniť na určenie výšky ukladanej pokuty, a jej horná hranice;

b) postupu, pokiaľ ide o výkon právomoci ukladať pokuty;

c) uplatniteľných premlčacích lehôt, pokiaľ ide o ukladanie a presadzovanie pokút.

4. Každý relevantný orgán dohľadu EÚ konajúci za podmienok stanovených v príslušných právnych predpisoch EÚ prijme rozhodnutie určené relevantnému príslušnému orgánu pridruženého štátu o pozastavení licencie udelenej poskytovateľovi finančných služieb v prípade porušenia práva EÚ, podvodných činností, neplnenia povinností vyplývajúcich z právnych predpisov o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, nedodržavania požiadaviek na odbornosť a vhodnosť alebo v súvislosti s pochybením poskytovateľa finančných služieb voči klientom či potenciálnym klientom.

5. Rozhodnutia uvedené v odsekoch 2 až 4 sú právne záväzné a priamo uplatniteľné v rámci jurisdikcie pridruženého štátu.

ČLÁNOK 16

Úloha pridruženého štátu

Príslušné orgány pridruženého štátu majú, s výnimkou hlasovacieho práva, a len v súvislosti s rozhodnutiami priamo určenými ich finančnému sektoru alebo orgánom, rovnaké práva a povinnosti ako príslušné orgány členských štátov EÚ, pokiaľ ide o činnosť orgánov dohľadu EÚ a ich dozorných rád.

ČLÁNOK 17

Spolupráca v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí

Pridružený štát zabezpečí plnú spoluprácu s orgánmi EÚ a členských štátov EÚ určenými pre boj proti praniu špinavých peňazí a akýmkoľvek ich nástupníckym orgánom alebo orgánmi.

ČASŤ V

OCHRANNÉ OPATRENIA EÚ

ČLÁNOK 18

Ochranné opatrenia – zásady

1. EÚ môže dočasne pozastaviť uplatňovanie tohto rámcového protokolu v súvislosti s predmetným segmentom alebo segmentmi finančných služieb, ak:
 - a) sa v priebehu monitorovania v súlade s článkom 12 tohto rámcového protokolu zistili závažné nedostatky vo vykonávaní a uplatňovaní právnych aktov EÚ;
 - b) sa v priebehu monitorovania v súlade s článkom 13 tohto rámcového protokolu zistili závažné nedostatky v rámci dohľadu pridruženého štátu;
 - c) dochádza k nedostatočnej spolupráci príslušných orgánov pridruženého štátu v boji proti nezrovnalostiam, podvodom, zneužívaniu, praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, a to aj v prípade nedodržania rozhodnutí prijatých orgánmi dohľadu EÚ podľa článku 15 tohto rámcového protokolu;
 - d) došlo k obchádzaniu alebo závažným porušeniam právnych aktov EÚ v oblasti finančných služieb.

2. Dočasné pozastavenie sa prijíma podľa podmienok a postupu stanovených v článku 19 tohto rámcového protokolu.

ČLÁNOK 19

Ochranné opatrenia – postupy

1. Odchylné od článku 90 rámcovej dohody, ak sa EÚ domnieva, že dochádza alebo došlo k jednej alebo viacerým situáciám uvedeným v článku 18 ods. 1 tohto rámcového protokolu, oznámi to pridruženému štátu a postúpi záležitosť Spoločnému výboru.
2. Spoločný výbor zasadne bezodkladne a v každom prípade najneskôr do jedného mesiaca po tom, ako mu bola záležitosť postúpená. Pridružené zmluvné strany predložia Spoločnému výboru všetky užitočné informácie, ktoré umožnia hĺbkové preskúmanie situácie. Spoločný výbor preskúma všetky možnosti umožňujúce nájsť riešenie v súlade s touto dohodou a v prípade potreby môže na tento účel prijať akékoľvek rozhodnutie.
3. Ak Spoločný výbor nenájde riešenie situácií špecifikovaných v článku 18 ods. 1 do troch mesiacov odo dňa prvého zasadnutia Spoločného výboru podľa odseku 2, EÚ oznámi pridruženému štátu svoje navrhované riešenie zisteného problému.

4. Ak pridružený štát nevyhovie riešeniu navrhovanému EÚ do troch mesiacov, EÚ pozastaví uplatňovanie tohto rámcového protokolu v súvislosti s predmetným segmentom alebo segmentmi finančných služieb, kým pridružený štát neodstráni nedostatok zistený EÚ. Pridružené zmluvné strany pokračujú v pravidelnom dialógu s cieľom nájsť spoločne prijateľné riešenie.

5. Po pozastavení uplatňovania tohto rámcového protokolu v súlade s odsekom 4 môže pridružený štát postúpiť vec Súdnemu dvoru EÚ. Ak pridružený štát plánuje podať žalobu na Súdny dvor EÚ podľa tohto odseku, bezodkladne o tom písomne informuje EÚ a poskytne všetky relevantné informácie.

ČASŤ VI

INŠTITUCIONÁLNE USTANOVENIA

ČLÁNOK 20

Podvýbory pre finančné služby

1. Odchylné od prvej vety článku 76 ods. 8 rámcovej dohody sa týmto zriaďujú dva podvýbory pre finančné služby medzi:
 - a) EÚ, zastúpenou Európskou komisiou, a Andorrou, zastúpenou svojím orgánom zodpovedným za politiku finančných služieb, a
 - b) EÚ, zastúpenou Európskou komisiou, a San Marínom, zastúpeným svojím orgánom zodpovedným za politiku finančných služieb.

Na účely tohto rámcového protokolu sa každý odkaz na Podvýbor pre finančné služby vykladá ako odkaz na ktorýkoľvek z podvýborov pre finančné služby uvedených v písmenách a) a b).

2. Podvýbory pre finančné služby plnia tieto funkcie:
 - a) dohliadajú na vykonávanie tohto rámcového protokolu, ako sa uplatňuje prostredníctvom protokolov pridružených štátov a príslušných ustanovení v prílohách IX, XII a XXII k uvedeným protokolom pridružených štátov;

- b) formulujú tieto odporúčania pre spoločné výbory:
 - i) odporúčania na zmenu prílohy IX k protokolom pridružených štátov v súlade s článkom 81 rámcovej dohody;
 - ii) odporúčania na rozšírenie prístupu na vnútorný trh EÚ v prípade finančných služieb alebo jedného či viacerých jeho trhových segmentov v súlade s článkom 6 tohto rámcového protokolu;
 - iii) iné odporúčania;
 - c) v prípade potreby formulujú odporúčania pre Výbor pre pridruženie;
 - d) preberajú ostatné funkcie a povinnosti, ktoré im boli pridelené na základe iných ustanovení tohto rámcového protokolu.
3. Európska komisia môže podľa potreby pri technických diskusiách pozvať orgány dohľadu EÚ, aby sa zúčastnili na zasadnutiach Podvýboru pre finančné služby.
4. V prípadoch, keď sa zmeny príloh IX k protokolom pridružených štátov týkajú oboch pridružených štátov, podvýbory pre finančné služby vykonávajú svoju činnosť na spoločných schôdzach na základe koordinovaných návrhov.
5. Podvýbory pre finančné služby sa schádzajú každý rok alebo v iných intervaloch, ktoré určia ich členovia. Stretnutia sa môžu uskutočniť aj prostredníctvom akýchkoľvek technických prostriedkov, ktoré majú pridružené zmluvné strany k dispozícii.

ČASŤ VII

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 21

Činnosť centrálnych bánk a menových orgánov

Žiadne ustanovenie tejto dohody sa nevzťahuje na činnosti vykonávané orgánmi verejnej moci, centrálnymi bankami, menovými orgánmi alebo akýmikoľvek inými subjektmi vlastnenými alebo kontrolovanými pridruženou zmluvnou stranou pri vykonávaní menovej politiky alebo kurzovej politiky.

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 4
O PRAVIDLÁCH HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE UPLATNITEĽNÝCH NA PODNIKY

ČLÁNOK 1

Pokiaľ ide o dohody, rozhodnutia združení podnikov a zosúladené postupy, ktoré už existovali v deň nadobudnutia platnosti tejto dohody a na ktoré sa vzťahuje článok 38 ods. 1 rámcovej dohody, zákaz stanovený v článku 38 ods. 1 sa neuplatňuje odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody, ak sa tieto dohody, rozhodnutia združení podnikov alebo zosúladené postupy zmenia do 12 mesiacov od dátumu nadobudnutia platnosti tejto dohody tak, aby spĺňali podmienky stanovené v skupinových výnimkách stanovených v prílohe XIV k protokolu pridruženého štátu.

ČLÁNOK 2

Pokiaľ ide o dohody, rozhodnutia združení podnikov a zosúladené postupy, ktoré už existovali v deň nadobudnutia platnosti tejto dohody a na ktoré sa vzťahuje článok 38 ods. 1 rámcovej dohody, zákaz stanovený v článku 38 ods. 1 sa neuplatňuje odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody, ak sa tieto dohody, rozhodnutia združení podnikov alebo zosúladené postupy zmenia do 12 mesiacov od dátumu nadobudnutia platnosti tejto dohody tak, aby sa už na ne uvedený zákaz nevzťahoval.

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 5
O SPOLUPRÁCI V OBLASTI ŠTATISTIKY

ČLÁNOK 1

Predmet úpravy

1. Tento rámcový protokol sa vzťahuje na spoluprácu v oblasti štatistiky medzi pridruženými zmluvnými stranami s cieľom zabezpečiť tvorbu a šírenie koherentných a porovnateľných štatistických informácií na opis a monitorovanie všetkých hospodárskych, sociálnych a environmentálnych politík relevantných pre ich spoluprácu.

2. Na účely odseku 1 pridružené zmluvné strany vypracujú a používajú harmonizované metódy, vymedzenie pojmov a klasifikácie, ako aj spoločné programy a postupy organizujúce štatistickú prácu na zodpovedajúcich administratívnych úrovniach a v súlade s týmto rámcovým protokolom.

3. Tvorba štatistiky pridruženými zmluvnými stranami musí byť nestranná, spoľahlivá, objektívna, vedecky nezávislá, nákladovo efektívna a dôverná. Tvorba štatistiky nesmie predstavovať nadmernú záťaž pre hospodárske subjekty.

ČLÁNOK 2

Podvýbory pre štatistiku

1. Odchylné od prvej vety článku 76 ods. 8 rámcovej dohody sa týmto zriaďujú dva podvýbory pre štatistiku medzi:
 - a) EÚ, zastúpenou Európskou komisiou, a Andorrou, zastúpenou svojím orgánom zodpovedným za spoluprácu v oblasti štatistiky, a
 - b) EÚ, zastúpenou Európskou komisiou, a San Marínom, zastúpeným svojím orgánom zodpovedným za spoluprácu v oblasti štatistiky.

Na účely tohto rámcového protokolu sa každý odkaz na Podvýbor pre štatistiku vykladá ako odkaz na ktorýkoľvek z podvýborov pre štatistiku uvedených v písmenách a) a b).

2. Podvýbory pre štatistiku sú zodpovedné za správu tohto rámcového protokolu a zabezpečujú jeho riadne vykonávanie. Na tento účel vydávajú odporúčania a prijímajú rozhodnutia v prípadoch stanovených v tomto rámcovom protokole. Podvýbory pre štatistiku prijímajú svoje rozhodnutia konsenzom.

3. Podvýbory pre štatistiku a Výbor pre Európsky štatistický systém zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009¹ organizujú svoje úlohy na účely tohto rámcového protokolu na spoločných zasadnutiach.
4. Podvýbory pre štatistiku zasadajú podľa potreby. Ktorákoľvek pridružená zmluvná strana môže požiadať o zasadnutie Podvýboru pre štatistiku. Podvýbory pre štatistiku môžu rozhodnúť o zriadení pracovných skupín, ktoré im môžu pomáhať pri plnení ich úloh.
5. Pridružená zmluvná strana môže kedykoľvek predložiť záležitosť vzbudzujúcu obavy v súvislosti s týmto protokolom v Podvýbore pre štatistiku.
6. V každom rozhodnutí Podvýboru pre štatistiku sa uvedie dátum jeho vykonania. Takéto rozhodnutie sa v prípade potreby predloží na schválenie v súlade s rokovacím poriadkom Podvýboru pre štatistiku a tento Podvýbor pre štatistiku ho uvedie do účinnosti v súlade so svojím rokovacím poriadkom.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 z 11. marca 2009 o európskej štatistike a o zrušení nariadenia (ES, Euratom) č. 1101/2008 o prenose dôverných štatistických údajov Štatistickému úradu Európskych spoločenstiev, nariadenia Rady (ES) č. 322/97 o štatistike Spoločenstva a rozhodnutia Rady 89/382/EHS, Euratom o založení Výboru pre štatistické programy Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 87, 31.3.2009, s. 164).

ČLÁNOK 3

Štatistická spolupráca

1. Európsky štatistický program uvedený v článku 13 nariadenia (ES) č. 223/2009 tvorí rámec pre štatistické opatrenia, ktoré majú vykonávať pridružené štáty v príslušných časových obdobiach, na ktoré sa vzťahuje Európsky štatistický program. Všetky hlavné oblasti a štatistické témy európskeho štatistického programu sa považujú za relevantné pre štatistickú spoluprácu stanovenú v tomto rámcovom protokole a sú otvorené pre plnú účasť pridružených štátov.
2. Podvýbory pre štatistiku vypracujú každý rok ako podskupinu ročného pracovného programu vypracovaného Európskou komisiou v súlade s kapitolou III nariadenia (ES) č. 223/2009 a súbežne s ním osobitné ročné štatistické programy EÚ a pridruženého štátu (ročný štatistický program EÚ/Andorry a ročný štatistický program EÚ/San Marína). Každý jednotlivý ročný štatistický program EÚ/pridruženého štátu schvaľuje podvýbor pre štatistiku. V týchto programoch sa uvedú najmä opatrenia v rámci príslušných tém ročného štatistického programu, ktoré sú prioritou v rámci štatistickej spolupráce medzi EÚ a pridruženým štátom počas programového obdobia.
3. Štatistické informácie z pridružených štátov sa prenášajú do Eurostatu na uchovanie, spracovanie a šírenie. Na tento účel národné štatistické úrady pridružených štátov úzko spolupracujú s Eurostatom s cieľom zabezpečiť, aby sa údaje z týchto pridružených štátov riadne zasielali a šírili rôznym skupinám používateľov prostredníctvom bežných kanálov šírenia ako súčasť štatistiky EÚ, resp. pridruženého štátu. Zaobchádzanie so štatistikami z pridružených štátov sa riadi nariadením (ES) č. 223/2009.

4. Podvýbor pre štatistiku preskúma pokrok dosiahnutý v rámci príslušných štatistických opatrení EÚ a pridruženého štátu. Posúdi najmä, či sa ciele, priority a opatrenia plánované počas prvých troch rokov uplatňovania tohto rámcového protokolu dosiahli. Posúdi tiež, či obsah prílohy XXI k príslušnému protokolu pridruženého štátu primerane odráža relevantnosť, ako sa uvádza v článku 1 ods. 1 tohto rámcového protokolu.

ČLÁNOK 4

Účasť

1. Subjekty usadené v pridružených štátoch sú oprávnené zúčastňovať sa osobitných programov EÚ riadených Eurostatom, a to s rovnakými zmluvnými právami a záväzkami, aké majú subjekty usadené v EÚ.
2. Vnútroštátni odborníci z pridružených štátov môžu byť vyslaní do Európskej komisie („Eurostatu“). Náklady spojené s vyslaním takýchto vnútroštátnych odborníkov do Európskej komisie („Eurostatu“) vrátane plátov, nákladov na sociálne zabezpečenie, príspevkov na dôchodky, denných príspevkov a paušálnych príspevkov za cestu znáša v plnej miere pridružený štát, ktorý ich vysiela.
3. Subjekty usadené v EÚ sú oprávnené zúčastňovať sa na osobitných programoch riadených vnútroštátnymi štatistickými úradmi pridružených štátov s rovnakými zmluvnými právami a povinnosťami, aké majú subjekty usadené v pridružených štátoch.

ČLÁNOK 5

Iné formy spolupráce

1. Na základe vzájomnej dohody sa medzi vnútroštátnymi štatistickými úradmi pridružených štátov a Eurostatom môže uskutočniť prevod technológie.
2. Bez toho, aby boli dotknuté osobitné ustanovenia a dojednania stanovené v kapitole 19 prílohy XI ku každému protokolu pridruženého štátu, si pridružené zmluvné strany môžu vymieňať akékoľvek informácie v oblasti štatistiky.
3. Vnútroštátne štatistické úrady pridružených zmluvných strán môžu medzi sebou uskutočňovať výmeny úradníkov. Vnútroštátne štatistické úrady členských štátov EÚ môžu takisto uskutočňovať výmeny s týmito pridruženými štátmi. Podmienky, za ktorých sa môžu uskutočniť takéto výmeny, sa priamo dohodnú medzi zainteresovanými vnútroštátnymi štatistickými úradmi.

ČLÁNOK 6

Finančné ustanovenia

1. S cieľom pokryť všetky náklady na svoju účasť pridružené štáty každoročne finančne prispievajú na európsky štatistický program.
2. Pravidlá upravujúce finančný príspevok pridružených štátov sú stanovené v článku 68 rámcovej dohody.

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 6
O ROZHODCOVSKOM KONANÍ

KAPITOLA 1

ÚVODNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 1

Rozsah pôsobnosti

Ak pridružená zmluvná strana predloží spor na rozhodcovské konanie v súlade s článkom 90 ods. 8, článkom 97 ods. 9 alebo článkom 98 ods. 6 rámcovej dohody, uplatňuje sa tento rámcový protokol.

ČLÁNOK 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto rámcového protokolu:

- a) „žalobca“ je pridružená zmluvná strana, ktorá predkladá spor na rozhodcovské konanie v súlade s článkom 90 ods. 8, článkom 97 ods. 9 alebo článkom 98 ods. 6 rámcovej dohody;

- b) „žalovaný“ je pridružená zmluvná strana, ktorá prijala:
- i) kompenzačné opatrenia uvedené v článku 90 ods. 7 rámcovej dohody;
 - ii) ochranné opatrenia uvedené v článku 97 ods. 1 rámcovej dohody;
 - iii) núdzové ochranné opatrenia uvedené v článku 97 ods. 5 rámcovej dohody;
 - iv) vyrovnávacie opatrenia uvedené v článku 97 ods. 8 rámcovej dohody;
 - v) ochranné opatrenia uvedené v článku 98 ods. 1 rámcovej dohody; alebo
 - vi) vyrovnávacie opatrenia uvedené v článku 98 ods. 5 rámcovej dohody;
- c) „zástupca pridruženej zmluvnej strany“ je úradník pridruženej zmluvnej strany alebo akákoľvek osoba vymenovaná touto pridruženou stranou, ktorá zastupuje túto pridruženú zmluvnú stranu na účely sporu podľa článku 90 ods. 8, článku 97 ods. 9 alebo článku 98 ods. 6 rámcovej dohody;
- d) „poradca“ je osoba, ktorú pridružená zmluvná strana určila, aby radila alebo pomáhala tejto pridruženej zmluvnej strane v súvislosti s konaním pred rozhodcovským tribunálom;
- e) „asistent“ je osoba, ktorá za podmienok svojho vymenovania vyhľadáva informácie a podklady alebo pomáha členovi rozhodcovského tribunálu pod vedením a kontrolou tohto člena rozhodcovského tribunálu;

- f) „kandidát“ je osoba, ktorej meno je na zozname uvedenom v článku 4 tohto rámcového protokolu a o ktorej sa uvažuje v súvislosti s výberom za člena rozhodcovského tribunálu podľa uvedeného článku.

ČLÁNOK 3

Registratúra a podpora sekretariátu

Na písomnú žiadosť pridružených zmluvných strán alebo rozhodcovského tribunálu koná Medzinárodný úrad Stáleho arbitrážneho súdu (ďalej len „Stály arbitrážny súd“) ako registratúra a poskytuje rozhodcovskému tribunálu primeranú administratívnu podporu.

ČLÁNOK 4

Zoznam osôb, ktoré sú ochotné a schopné zastávať funkciu člena rozhodcovského tribunálu

1. Každý Spoločný výbor zostaví zoznam 15 osôb, ktoré sú ochotné a schopné zastávať funkciu člena rozhodcovského tribunálu. Na tento účel každá pridružená zmluvná strana nominuje päť osôb. Pridružené zmluvné strany spoločne nominujú aj päť osôb, ktoré majú zastávať funkciu predsedu rozhodcovského tribunálu. Spoločné výbory zabezpečia, aby takéto zoznamy vždy spĺňali požiadavky uvedené v odseku 2.

2. Zoznamy vyhotovené v súlade s odsekom 1 zahŕňajú iba osoby, ktorých nezávislosť je nespochybniteľná, ktoré majú kvalifikáciu požadovanú na vymenovanie do najvyššieho súdneho úradu vo svojich príslušných krajinách alebo ktoré sú uznávanými odborníkmi v oblasti práva a ktoré majú odborné znalosti alebo skúsenosti v oblasti práva EÚ a medzinárodného práva verejného. Uvedené zoznamy nezahŕňajú osoby, ktoré sú členmi, úradníkmi alebo inými pracovníkmi inštitúcií EÚ, vlády členského štátu EÚ alebo vlády pridruženého štátu.

KAPITOLA 2

OZNÁMENIA

ČLÁNOK 5

Predkladanie oznámení

1. Rozhodcovský tribunál zasiela všetky žiadosti, oznamy, písomné podania a iné dokumenty pridruženým zmluvným stranám súčasne.
2. Ak pridružená zmluvná strana adresuje rozhodcovskému tribunálu žiadosť, oznam, písomné podanie alebo iný dokument, zašle súčasne ich kópiu druhej pridruženej zmluvnej strane.
3. Ak pridružená zmluvná strana adresuje druhej pridruženej zmluvnej strane žiadosť, oznam, písomné podanie alebo iný dokument, zašle súčasne ich kópiu rozhodcovskému tribunálu.
4. Akékoľvek oznámenie uvedené v odsekoch 1 až 3 sa vykoná prostredníctvom e-mailu alebo prípadne akýmkoľvek inými telekomunikačnými prostriedkami, ktoré poskytujú záznam o jeho odoslaní. Oznámenie sa pokladá za doručené v deň, keď bolo odoslané, pokiaľ sa nepreukáže inak. Všetky oznámenia sa adresujú Právnomu servisu Európskej komisie a misii dotknutého pridruženého štátu pri EÚ.

ČLÁNOK 6

Oznámenie o rozhodcovskom konaní

1. Rozhodcovské konanie sa považuje za začaté v deň prijatia oznámenia o rozhodcovskom konaní žalovaným. Oznámenie o rozhodcovskom konaní sa zašle aj Stálemu arbitrážnemu súdu.
2. Oznámenie o rozhodcovskom konaní obsahuje tieto prvky:
 - a) žiadosť o predloženie sporu na rozhodcovské konanie;
 - b) názov a adresa pridružených zmluvných strán;
 - c) mená a adresy ich zástupcov a poradcov;
 - d) právny základ konania: článok 90 ods. 8, článok 97 ods. 9 alebo článok 98 ods. 6 rámcovej dohody;
 - e) identifikácia niektorého z týchto opatrení:
 - i) kompenzačné opatrenia uvedené v článku 90 ods. 7 rámcovej dohody;
 - ii) ochranné opatrenia uvedené v článku 97 ods. 1 rámcovej dohody;

- iii) núdzové ochranné opatrenia uvedené v článku 97 ods. 5 rámcovej dohody;
 - iv) vyrovnávacie opatrenia uvedené v článku 97 ods. 8 rámcovej dohody;
 - v) ochranné opatrenia uvedené v článku 98 ods. 1 rámcovej dohody;
 - vi) vyrovnávacie opatrenia uvedené v článku 98 ods. 5 rámcovej dohody;
- f) špecifikácia pravidiel, ktoré je predmetom sporu alebo sa ho týka;
 - g) stručný opis sporu;
 - h) nominácia člena rozhodcovského tribunálu.
3. Spor o otázke, či oznámenie o rozhodcovskom konaní spĺňa požiadavky tohto rámcového protokolu, nebráni zriadeniu rozhodcovského tribunálu. Takýto spor s konečnou platnosťou urovná rozhodcovský tribunál.

ČLÁNOK 7

Replika na oznámenie o rozhodcovskom konaní

1. Žalovaný do 20 dní od prijatia oznámenia o rozhodcovskom konaní zašle žalobcovi a Stálemu arbitrážnemu súdu svoju repliku, ktorá obsahuje:
 - a) názov a adresa pridružených zmluvných strán;
 - b) mená a adresy ich zástupcov a poradcov;
 - c) replika na prvky obsiahnuté v oznámení o rozhodcovskom konaní podľa článku 6 ods. 2 písm. d) až g) tohto rámcového protokolu;
 - d) nominácia člena rozhodcovského tribunálu.

2. Spor týkajúci sa neposkytnutia repliky žalovaného, resp. neposkytnutia repliky na oznámenie o rozhodcovskom konaní úplným a včasným spôsobom, nebráni zriadeniu rozhodcovského tribunálu. Takýto spor s konečnou platnosťou urovná rozhodcovský tribunál.

KAPITOLA 3

ROZHODCOVSKÝ TRIBUNÁL

ČLÁNOK 8

Zriadenie rozhodcovského tribunálu

1. Rozhodcovský tribunál sa skladá z troch členov.
2. Rozhodcovský tribunál sa zriadi v súlade s odsekmi 3 a 4 tohto článku do 30 dní odo dňa predloženia oznámenia o rozhodcovskom konaní v súlade s článkom 6 tohto rámcového protokolu.
3. Každá pridružená zmluvná strana vymenuje jedného člena rozhodcovského tribunálu spomedzi osôb na zozname osôb, ktoré sú ochotné a schopné zastávať funkciu člena rozhodcovského tribunálu, uvedenom v článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu. Predsedu vyberajú na základe vzájomnej dohody členovia rozhodcovského tribunálu zo zoznamu osôb spoločne navrhnutých pridruženými zmluvnými stranami na funkciu predsedu rozhodcovského tribunálu.

V prípade, že členovia rozhodcovského tribunálu nie sú schopní dohodnúť sa na výbere predsedu v lehote stanovenej v odseku 2 tohto článku, každá z pridružených zmluvných strán môže požiadať generálneho tajomníka Stáleho arbitrážneho súdu, aby vybral predsedu žrebovaním zo zoznamu osôb spoločne navrhnutých pridruženými zmluvnými stranami na vykonávanie funkcie predsedu rozhodcovského tribunálu.

4. Generálny tajomník Stáleho arbitrážneho súdu uskutoční výber podľa odseku 3 druhého pododseku do piatich dní od predloženia žiadosti uvedenej v uvedenom pododseku. Zástupcovia pridružených zmluvných strán majú právo byť prítomní pri výbere.
5. Za deň zriadenia rozhodcovského tribunálu sa považuje deň, keď bol vybratý predseda a keď súhlasil so svojím vymenovaním.
6. V prípade, že zoznam osôb, ktoré sú ochotné a schopné zastávať funkciu člena rozhodcovského tribunálu, uvedený v článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu nebol vyhotovený pred uplynutím lehoty stanovenej v odseku 2 tohto článku, každá pridružená zmluvná strana do piatich dní nominuje jednu osobu, ktorá bude zastávať funkciu člena rozhodcovského tribunálu. Ak boli navrhnuté osoby podľa článku 4 ods. 1 tohto rámcového protokolu, nominácie sa čerpajú z tohto zoznamu osôb. Predseda sa vymenuje následne v súlade s postupom stanoveným v odseku 3 tohto článku. V prípade, že pridružené zmluvné strany v priebehu ďalších piatich dní spoločne nenavrhnú aspoň jednu osobu na funkciu predsedu rozhodcovského tribunálu, generálny tajomník Stáleho arbitrážneho súdu do piatich dní a po konzultácii s pridruženými zmluvnými stranami navrhne osobu na vykonávanie funkcie predsedu rozhodcovského tribunálu, ktorý spĺňa požiadavky stanovené v článku 4 ods. 2 tohto rámcového protokolu. Pokiaľ jedna z pridružených zmluvných strán nevznesie námietku proti takémuto návrhu do piatich dní, vymenuje sa osoba navrhnutá generálnym tajomníkom Stáleho arbitrážneho súdu.
7. Ak sa rozhodcovský tribunál nezriadi do troch mesiacov odo dňa podania žiadosti o predloženie sporu na rozhodcovské konanie podľa článku 6 tohto rámcového protokolu, generálny tajomník Stáleho arbitrážneho súdu do 15 dní od žiadosti pridruženej zmluvnej strany a po porade s pridruženými zmluvnými stranami vymenuje osoby, ktoré spĺňajú požiadavky článku 4 ods. 2 tohto rámcového protokolu, aby vytvorili rozhodcovský tribunál.

ČLÁNOK 9

Nezávislosť a imunita členov rozhodcovského tribunálu

1. Členovia rozhodcovského tribunálu sú nezávislí, pričom predmetnú funkciu vykonávajú osobne a neprijímajú pokyny od žiadnej organizácie ani vlády.
2. Členovia rozhodcovského tribunálu požívajú počnúc jeho zriadením procesno-právnu imunitu v EÚ a v pridružených štátoch, pokiaľ ide o činnosti, ktoré uskutočňujú pri výkone svojich funkcií v rámci rozhodcovského tribunálu.

ČLÁNOK 10

Námietky voči členom rozhodcovského tribunálu

1. Pridružená zmluvná strana, ktorá má v úmysle podať námietku proti niektorému členovi rozhodcovského tribunálu, oznámi svoj zámer do 15 dní odo dňa, keď jej bolo oznámené vymenovanie tohto člena, alebo v lehote 30 dní odo dňa, keď sa dozvedela o okolnostiach, ktoré sú v rozpore s požiadavkami stanovenými v článku 9 ods. 1 tohto rámcového protokolu.
2. Oznámenie o námietke sa zašle druhej pridruženej zmluvnej strane, namietanému členovi tribunálu, ostatným členom rozhodcovského tribunálu a Stálemu arbitrážnemu súdu. Uvedú sa v ňom dôvody tejto námietky.
3. Ak pridružená zmluvná strana podá námietku proti členovi rozhodcovského tribunálu, druhá pridružená zmluvná strana môže námietku prijať. Dotknutý člen rozhodcovského tribunálu môže tiež odstúpiť. Takéto prijatie alebo odstúpenie neznamená potvrdenie dôvodov námietky.

4. Ak druhá pridružená zmluvná strana do 15 dní odo dňa oznámenia námietky neprijme námietku alebo dotknutý člen rozhodcovského tribunálu neodstúpi, namietajúca zmluvná strana môže požiadať generálneho tajomníka Stáleho arbitrážneho súdu, aby rozhodol o tejto námietke.

5. Pri prijímaní rozhodnutia o námietke generálny tajomník Stáleho arbitrážneho súdu uvedie dôvody tohto rozhodnutia, pokiaľ sa pridružené zmluvné strany nedohodnú, že sa neuvedie žiadny dôvod.

ČLÁNOK 11

Nahradenie členov rozhodcovského tribunálu.

1. Ak je potrebné nahradiť člena rozhodcovského tribunálu počas rozhodcovského konania, ako sa stanovuje v kapitole 5 tohto rámcového protokolu, náhradník sa vymenuje alebo vyberie v súlade s článkom 8 ods. 3 tohto rámcového protokolu, ktorý sa uplatňuje aj v prípade, že pridružená zmluvná strana nevyužila právo vymenovať člena rozhodcovského tribunálu, ktorý sa má nahradiť, resp. sa na tomto vymenovaní nezúčastnila.

2. Ak je člen rozhodcovského tribunálu nahradený, konanie sa obnoví vo fáze, v ktorej člen rozhodcovského tribunálu, ktorý sa nahrádza, prestal vykonávať svoje povinnosti, pokiaľ rozhodcovský tribunál nerozhodne inak.

ČLÁNOK 12

Fungovanie rozhodcovského tribunálu

1. Predseda rozhodcovského tribunálu predsedá všetkým zasadnutiam rozhodcovského tribunálu. Rozhodcovský tribunál môže na predsedu delegovať právomoc prijímať správne a procedurálne rozhodnutia.
2. Ak nie je v tomto rámcovom protokole stanovené inak, rozhodcovský tribunál môže viesť konanie a porady akýmikoľvek komunikačnými prostriedkami.
3. Na rokovaníach rozhodcovského tribunálu sa môžu zúčastňovať len členovia rozhodcovského tribunálu. Rozhodcovský tribunál však môže povoliť účasť asistentov.
4. Za návrh akéhokoľvek rozhodnutia sú zodpovední výlučne členovia rozhodcovského tribunálu a táto zodpovednosť sa nesmie delegovať na žiadnu inú osobu.
5. Ak vznikne procedurálna otázka, na ktorú sa tento rámcový protokol nevzťahuje, rozhodcovský tribunál môže po konzultácii s pridruženými zmluvnými stranami rozhodnúť o postupe, ktorý sa má dodržať, za predpokladu, že je zlučiteľný s týmto rámcovým protokolom.
6. Ak rozhodcovský tribunál usúdi, že je potrebné zmeniť niektoré lehoty týkajúce sa konania stanovené v tomto rámcovom protokole alebo vykonať nejakú inú procesnú alebo administratívnu úpravu, po konzultácii s pridruženými zmluvnými stranami ich písomne informuje o dôvodoch tejto zmeny alebo úpravy, pričom uvedie lehotu alebo úpravu, ktoré sú potrebné.

KAPITOLA 4

VÝPOČET LEHÔT

ČLÁNOK 13

Výpočet lehôt

1. Akákoľvek lehota stanovená v tomto rámcovom protokole začína plynúť odo dňa nasledujúceho po dni doručenia oznámenia. Ak posledný deň lehoty prípadne na víkend alebo oficiálny sviatok uplatniteľný na Európsku komisiu alebo príslušný pridružený štát, lehota plynie do nasledujúceho pracovného dňa. Oficiálne sviatky počas lehoty sa započítajú.
2. Ak posledný deň na doručenie dokumentu prípadne na víkend alebo oficiálny sviatok uplatniteľný na Európsku komisiu alebo dotknutý pridružený štát, tento dokument sa môže doručiť v nasledujúci pracovný deň Európskej komisie, resp. prípadne dotknutého pridruženého štátu.

KAPITOLA 5

ROZHODCOVSKÉ KONANIE

ČLÁNOK 14

Všeobecné ustanovenia

Rozhodcovský tribunál zabezpečí, aby sa so stranami sporu zaobchádzalo rovnako a aby sa každej strane sporu v každom príslušnom štádiu rozhodcovského konania poskytla primeraná príležitosť predložiť svoje argumenty. Rozhodcovský tribunál vedie svoje konanie spôsobom, ktorý zabraňuje zbytočným preťahom a nákladom, a s cieľom urovnať spor medzi stranami sporu.

ČLÁNOK 15

Miesto rozhodcovského konania

Miestom rozhodcovského konania je Haag. Vo výnimočných prípadoch môže rozhodcovský tribunál zasadať na akomkoľvek inom mieste, ktoré považuje za vhodné.

ČLÁNOK 16

Jazyky

1. Jazykmi konania pred rozhodcovským tribunálom sú francúzština a angličtina.
2. Rozhodcovský tribunál môže nariadiť, aby sa ku všetkým dokumentom pripojeným k žalobe alebo k vyjadreniu k žalobe a ku všetkým ďalším dokumentom predloženým počas konania v ich pôvodnom jazyku priložil preklad do jedného z jazykov konania.
3. Každá pridružená zmluvná strana znáša vlastné náklady na preklad dokumentov, ktoré predložila rozhodcovskému tribunálu a ktoré neboli pôvodne vypracované v angličtine alebo francúzštine, ako aj všetky náklady spojené s tlmočením pre jej zástupcov alebo poradcov počas pojednávania.

ČLÁNOK 17

Žaloba

1. Žalobca predloží svoju žalobu písomne žalovanému, Stálemu arbitrážnemu súdu a každému členovi rozhodcovského tribunálu v lehote stanovenej na tento účel rozhodcovským tribunálom v súlade s článkom 20 tohto rámcového protokolu. Žalobca sa môže rozhodnúť, že bude za svoju žalobu považovať svoje oznámenie o rozhodcovskom konaní uvedené v článku 6 tohto rámcového protokolu, pod podmienkou, že toto oznámenie o rozhodcovskom konaní spĺňa požiadavky stanovené v odsekoch 2 a 3 tohto článku.

2. Žaloba obsahuje tieto prvky:
- a) názov a adresa pridružených zmluvných strán;
 - b) mená a adresy ich zástupcov a poradcov;
 - c) právny základ konania, konkrétne článok 90 ods. 8, článok 97 ods. 9 alebo článok 98 ods. 6 rámcovej dohody;
 - d) identifikácia niektorého z týchto opatrení:
 - i) kompenzačné opatrenia uvedené v článku 90 ods. 7 rámcovej dohody;
 - ii) ochranné opatrenia uvedené v článku 97 ods. 1 rámcovej dohody;
 - iii) núdzové ochranné opatrenia uvedené v článku 97 ods. 5 rámcovej dohody;
 - iv) vyrovnávacie opatrenia uvedené v článku 97 ods. 8 rámcovej dohody;
 - v) ochranné opatrenia uvedené v článku 98 ods. 1 rámcovej dohody;
 - vi) vyrovnávacie opatrenia uvedené v článku 98 ods. 5 rámcovej dohody;
 - e) opis skutkového stavu, o ktorý sa opiera žaloba;

f) náčrt sporu a

g) právne dôvody alebo argumenty, na ktorých sa zakladá.

3. Ak je to možné, k žalobe sa priložia dokumenty a dôkazy, o ktoré sa žalobca opiera, alebo sa na takéto dokumenty a dôkazy odkáže.

ČLÁNOK 18

Vyjadrenie žalovaného

1. Žalovaný predloží svoje vyjadrenie písomne žalobcovi, Stálemu arbitrážnemu súdu a každému členovi rozhodcovského tribunálu v lehote stanovenej na tento účel rozhodcovským tribunálom v súlade s článkom 20 tohto rámcového protokolu. Žalovaný sa môže rozhodnúť, že bude za svoje vyjadrenie žalovaného považovať svoju repliku na oznámenie o rozhodcovskom konaní uvedenú v článku 7 tohto rámcového protokolu, pod podmienkou, že toto oznámenie o rozhodcovskom konaní spĺňa všetky požiadavky stanovené v odseku 2 tohto článku.

2. Vyjadrenie žalovaného reaguje na skutočnosti uvedené v žalobe v súlade s článkom 17 ods. 2 písm. c) až g) tohto rámcového protokolu. Ak je to možné, k vyjadreniu žalovaného sa priložia dokumenty a dôkazy, o ktoré sa žalovaný opiera, alebo sa na takéto dokumenty a dôkazy odkáže.

ČLÁNOK 19

Iné písomné podania

Rozhodcovský tribunál môže rozhodnúť, aké písomné podania okrem žaloby a vyjadrenia žalovaného musia alebo môžu pridružené zmluvné strany predložiť. Rozhodcovský tribunál stanoví lehotu na zaslanie týchto písomných podaní podľa článku 20 tohto rámcového protokolu.

ČLÁNOK 20

Lehoty

Lehoty stanovené rozhodcovským tribunálom na zaslanie žaloby, vyjadrenia žalovaného a akýchkoľvek iných písomných podaní nepresiahnu 90 dní. Rozhodcovský tribunál však môže takéto lehoty predĺžiť, ak považuje takéto predĺženie za opodstatnené.

ČLÁNOK 21

Predbežné opatrenia

Rozhodcovský tribunál neprijme ani neumožní predbežné opatrenia.

ČLÁNOK 22

Dôkazy

1. Každá pridružená zmluvná strana poskytne dôkazy o skutočnostiach, na ktorých zakladá svoju žalobu alebo vyjadrenie žalovaného.
2. Rozhodcovský tribunál môže kedykoľvek počas konania požiadať pridružené zmluvné strany, aby v stanovenej lehote predložili doplňujúce dôkazy.
3. Rozhodcovský tribunál určí prípustnosť, relevantnosť a silu predložených dôkazov.

ČLÁNOK 23

Pojednávania

1. Na základe orientačného harmonogramu stanoveného v súlade s článkom 28 ods. 1 tohto rámcového protokolu a po konzultácii s pridruženými zmluvnými stranami a ostatnými členmi rozhodcovského tribunálu predseda oznámi pridruženým zmluvným stranám dátum, čas a miesto pojednávania. Uvedené informácie sa zverejnia s výnimkou prípadu, keď je pojednávanie neverejné.
2. Rozhodcovský tribunál môže po dohode s pridruženými zmluvnými stranami rozhodnúť, že pojednávanie neuskutoční.

3. Pokiaľ sa strany sporu nedohodnú inak, pojednávanie sa uskutoční v priestoroch Stáleho arbitrážneho súdu v Haagu v súlade s článkom 15 tohto rámcového protokolu.
4. Rozhodcovský tribunál môže zvolať dodatočné pojednávania, ak sa na tom strany sporu dohodnú.
5. Všetci členovia rozhodcovského tribunálu sa zúčastňujú na celom priebehu pojednávania.
6. Pokiaľ sa strany sporu nedohodnú inak, na pojednávaní sa bez ohľadu na to, či je verejné, môžu zúčastniť tieto osoby:
 - a) zástupcovia strán sporu;
 - b) poradcovia;
 - c) asistenti;
 - d) tlmočníci, prekladatelia a súdni zapisovatelia rozhodcovského tribunálu a
 - e) znalci ustanovení rozhodcovským tribunálom.
7. Najneskôr päť dní pred dátumom pojednávania poskytne každá strana sporu rozhodcovskému tribunálu a druhej strane sporu zoznam mien osôb, ktoré v mene tejto strany sporu prednesú na pojednávaní ústne argumentácie alebo prezentácie, ako aj zoznam mien ostatných zástupcov a poradcov tejto strany sporu, ktorí sa na pojednávaní zúčastnia.

8. S cieľom zabezpečiť, aby sa žalobcovi a žalovanému poskytol rovnaký čas, pokiaľ ide o argumentáciu a repliku, pojednávanie sa uskutoční v tomto poradí:

a) argumentácia;

i) argumentácia žalobcu;

ii) argumentácia žalovaného;

b) replika;

i) replika žalobcu;

ii) duplika žalobcu.

9. Rozhodcovský tribunál môže klásť otázky ktorejkoľvek zo strán sporu kedykoľvek počas pojednávania.

10. Rozhodcovský tribunál zabezpečí vyhotovenie prepisu pojednávania a jeho doručenie stranám sporu čo najskôr po skončení pojednávania. Strany sporu môžu k prepisu predložiť pripomienky do 10 dní odo dňa pojednávania. Rozhodcovský tribunál môže takéto pripomienky zobrať do úvahy.

11. Každá strana sporu môže do 10 dní po dátume pojednávania predložiť rozhodcovskému tribunálu doplňujúce písomné podanie týkajúce sa akejkoľvek záležitosti, ktorá sa vyskytla počas pojednávania.

ČLÁNOK 24

Omeškanie

1. Ak v lehote stanovenej rozhodcovským tribunálom v súlade s článkom 20 tohto rámcového protokolu a bez legitímnej prekážky žalobca nepredloží svoju žalobu, rozhodcovský tribunál nariadi ukončenie rozhodcovského konania, pokiaľ neexistujú nevyriešené otázky, o ktorých môže byť potrebné rozhodnúť, alebo ak to rozhodcovský tribunál považuje za vhodné.

2. Ak v lehote stanovenej rozhodcovským tribunálom v súlade s článkom 20 tohto rámcového protokolu a bez legitímnej prekážky žalovaný nepredloží svoju repliku na oznámenie o rozhodcovskom konaní alebo svoje vyjadrenie žalovaného, rozhodcovský tribunál nariadi pokračovanie rozhodcovského konania, čo neznamená, že rozhodcovský tribunál môže toto nekonanie vykladať ako súhlas žalovaného s tvrdeniami žalobcu.

Tento odsek sa uplatňuje aj vtedy, keď žalobca nepredložil svoju dupliku na protinávrh.

3. Ak sa jedna zo strán sporu, ktorej bolo riadne doručené oznámenie podľa tohto rámcového protokolu, nedostaví na pojednávanie bez odvolania sa na legitímnu prekážku takéhoto nedostavenia sa, rozhodcovský tribunál môže pokračovať v rozhodcovskom konaní.

4. Ak jedna zo strán sporu riadne vyzvaná na predloženie doplňujúcich dôkazov tak neurobí v stanovených lehotách bez odvolania sa na legitímnu prekážku, rozhodcovský tribunál rozhodne na základe dôkazov, ktoré mu boli predložené.

ČLÁNOK 25

Dôvernosť

1. So všetkými informáciami, ktoré strana sporu označila ako dôverné a ktoré táto strana sporu predložila rozhodcovskému tribunálu, zaobchádzajú druhá strana sporu a rozhodcovský tribunál ako s dôvernými.

Ak strana sporu predloží rozhodcovskému tribunálu písomné podanie, ktoré obsahuje dôverné informácie, do 15 dní poskytne aj podanie bez dôverných informácií, ktoré sa sprístupní verejnosti.

2. Žiadne z ustanovení tohto rámcového protokolu nebráni strane sporu, aby zverejnila svoje vlastné písomné podania, odpovede na otázky predložené rozhodcovským tribunálom alebo prepis ústnej argumentácie, pokiaľ pri odkazovaní na informácie predložené druhou stranou sporu nezverejní žiadne informácie, ktoré táto druhá strana sporu označila za dôverné.

3. Pojednávanie pred rozhodcovským tribunálom je verejné, okrem prípadov, keď podania a argumentácie strany sporu obsahujú dôverné informácie alebo keď sa strany sporu dohodnú, že pojednávanie je neverejné. V takom prípade strany sporu zachovávajú dôvernosť pojednávania.

ČLÁNOK 26

Jednostranné kontakty

Počas rozhodcovského konania sa členovia rozhodcovského tribunálu nesmú stretávať ani inak ústne ani písomne komunikovať so stranou sporu v neprítomnosti druhej strany sporu.

ČLÁNOK 27

Ukončenie rozhodcovského konania

Ak strany sporu dostali primeranú možnosť predložiť svoje argumenty, rozhodcovský tribunál môže rozhodcovské konanie ukončiť.

KAPITOLA 6

HARMONOGRAM KONANIA PRED ROZHODCOVSKÝM TRIBUNÁLOM

ČLÁNOK 28

Harmonogram konania pred rozhodcovským tribunálom

1. Rozhodcovský tribunál do 10 dní od zriadenia rozhodcovského tribunálu stanoví po konzultácii so stranami sporu orientačný harmonogram konania. Kedykoľvek po konzultácii s pridruženými zmluvnými stranami môže predĺžiť alebo skrátiť akúkoľvek lehotu stanovenú v tomto rámcovom protokole alebo lehotu, na ktorej sa strany sporu dohodli.
2. Rozhodcovský tribunál oznámi svoje rozhodnutie stranám sporu a Spoločnému výboru najneskôr do 12 mesiacov odo dňa svojho zriadenia. Ak rozhodcovský tribunál domnieva, že nemôže dodržať túto lehotu, jeho predseda to písomne oznámi stranám sporu, pričom uvedie dôvody omeškania a dátum, ku ktorému má rozhodcovský tribunál v úmysle ukončiť svoju prácu.
3. Do 10 dní od zriadenia rozhodcovského tribunálu môže strana sporu predložiť odôvodnenú žiadosť o to, aby sa vec riešila ako naliehavá. V takom prípade rozhodcovský tribunál vydá rozhodnutie o naliehavosti predmetnej veci do 15 dní od doručenia takejto žiadosti. Ak rozhodcovský tribunál rozhodne, že vec je naliehavá, vynaloží maximálne úsilie, aby oznámil svoje rozhodnutie vo veci samej stranám sporu do šiestich mesiacov odo dňa svojho zriadenia.

KAPITOLA 7

ROZHODNUTIE ROZHODCOVSKÉHO TRIBUNÁLU

ČLÁNOK 29

Rozhodnutia rozhodcovského tribunálu

1. Rozhodcovský tribunál vynaloží maximálne úsilie, aby ku každému rozhodnutiu rozhodcovského tribunálu dospel konsenzom. Ak napriek úsiliu nie je možné dospieť k rozhodnutiu rozhodcovského tribunálu konsenzom, tak sa rozhodnutie prijme väčšinou hlasov.
2. Nesúhlasné stanoviská členov rozhodcovského tribunálu sa v žiadnom prípade neuverejnia.
3. Rozhodnutie rozhodcovského tribunálu je pre strany sporu záväzné. Rozhodnutie rozhodcovského tribunálu obsahuje skutkové zistenia, uplatniteľnosť príslušných ustanovení tejto dohody a odôvodnenie všetkých zistení a záverov.

ČLÁNOK 30

Forma a účinok rozhodnutia rozhodcovského tribunálu

1. Rozhodcovský tribunál môže vydávať samostatné rozhodnutia o rôznych otázkach a v rôznom čase.

2. Všetky rozhodnutia rozhodcovského tribunálu musia byť v písomnej forme a musia sa v nich uvádzať dôvody.
3. Všetky rozhodnutia rozhodcovského tribunálu sú pre strany sporu konečné a záväzné.
4. Rozhodnutie rozhodcovského tribunálu sa podpíše členmi rozhodcovského tribunálu, uvedú sa v ňom dátum jeho vydania a uvedie sa miesto rozhodcovského konania. Stály arbitrážny súd zašle stranám sporu kópiu rozhodnutia rozhodcovského tribunálu podpísaného členmi rozhodcovského tribunálu.
5. Strany sporu uverejnia rozhodnutia rozhodcovského tribunálu v celom rozsahu, s výhradou ochrany dôverných informácií stanovenej v článku 25 tohto rámcového protokolu.
6. Strany sporu vykonajú rozhodnutia rozhodcovského tribunálu bezodkladne.

ČLÁNOK 31

Riešenie na základe vzájomnej dohody alebo iné dôvody na ukončenie rozhodcovského konania

1. Strany sporu môžu kedykoľvek dospieť k riešeniu sporu na základe vzájomnej dohody. V takom prípade strany sporu spoločne oznámia rozhodcovskému tribunálu každé takéto riešenie. Ak si vzájomne dohodnuté riešenie vyžaduje postup schválenia jednej zo strán sporu, v oznámení sa uvedie odkaz na túto požiadavku a rozhodcovské konanie sa na obdobie trvania takéhoto postupu pozastaví. V prípade, že schválenie jednou zo strán sporu nie je nutné, resp. oznámením ukončenia všetkých takýchto vnútroštátnych postupov, sa rozhodcovské konanie ukončí.

2. Ak sa pred vydaním rozhodnutia rozhodcovského tribunálu stane nemožným pokračovať v rozhodcovskom konaní alebo sa toto konanie stane zbytočným z dôvodu, ktorý nie je uvedený v odseku 1 tohto článku, rozhodcovský tribunál informuje strany sporu o svojom zámere vydať príkaz na ukončenie rozhodcovského konania. Rozhodcovský tribunál môže vydať uvedený príkaz, pokiaľ neexistujú nevyriešené otázky, o ktorých môže byť potrebné rozhodnúť, alebo ak to rozhodcovský tribunál považuje za vhodné.

3. Rozhodcovský tribunál zašle stranám sporu uznesenie o ukončení rozhodcovského konania alebo vzájomne dohodnuté urovnanie podpísané členmi rozhodcovského tribunálu. Na vzájomne dohodnuté urovnania sa vzťahuje článok 30 ods. 2 až 6 tohto rámcového protokolu.

ČLÁNOK 32

Oprava rozhodnutia rozhodcovského tribunálu

1. Do 30 dní od doručenia rozhodnutia môže ktorákoľvek strana sporu, a to po oznámení druhej strane sporu a Stálemu arbitrážnemu súdu, požiadať rozhodcovský tribunál, aby v rozhodnutí rozhodcovského tribunálu opravil akékoľvek chyby vo výpočte, akékoľvek vecné alebo typografické chyby alebo akékoľvek chyby alebo opomenutia podobnej povahy. Ak rozhodcovský tribunál považuje takúto žiadosť za odôvodnenú, vykoná takéto opravy do 45 dní od doručenia uvedenej žiadosti. Takáto žiadosť nemá odkladný účinok.

2. Rozhodcovský tribunál môže vykonať opravy z vlastnej iniciatívy do 30 dní od oznámenia svojho rozhodnutia.

3. Opravy podľa tohto článku sa vykonávajú písomne a tvoria neoddeliteľnú súčasť rozhodnutia rozhodcovského tribunálu. Na takéto opravy sa vzťahuje článok 30 ods. 2 až 6 tohto rámcového protokolu.

KAPITOLA 8

FINANČNÉ ZÁLEŽITOSTI

ČLÁNOK 33

Odmena a náhrada výdavkov, ktoré sa majú vyplatiť
členom rozhodcovského tribunálu a ich asistentom

Strany sporu sa do siedmich dní od zriadenia rozhodcovského tribunálu akýmkoľvek
komunikačným prostriedkom dohodnú s rozhodcovským tribunálom na:

- a) odmene a náhrade výdavkov, ktoré sa majú vyplatiť členom rozhodcovského tribunálu, ktoré sú primerané a porovnateľné so štandardmi tribunálov zriadených v rámci Svetovej obchodnej organizácie;
- b) odmene, ktorá sa má vyplatiť asistentom, pričom v prípade každého člena rozhodcovského tribunálu je celková výška odmeny, ktorá sa má vyplatiť asistentom, primeraná a v žiadnom prípade nesmie presiahnuť jednu tretinu odmeny tohto člena rozhodcovského tribunálu.

ČLÁNOK 34

Trovy konania

1. Každá strana sporu znáša svoje vlastné trovy konania a polovicu trov konania rozhodcovského tribunálu.

2. Rozhodcovský tribunál určí svoje trovy konania v rozhodnutí rozhodcovského tribunálu vo veci samej. Tieto trovy konania pokrývajú len:

- a) odmeny členov rozhodcovského tribunálu uvedené osobitne pre každého člena a stanovené samotným rozhodcovským tribunálom v súlade s článkom 33 písm. a) tohto rámcového protokolu;
- b) cestovné výdavky a iné výdavky, ktoré vznikli členom rozhodcovského tribunálu;
- c) odmeny a výdavky Stáleho arbitrážneho súdu.

3. Náklady uvedené v odseku 2 musia byť primerané a zohľadňovať hodnotu sporu, zložitosť sporu, čas, ktorý členovia rozhodcovského tribunálu a akýkoľvek znalci ním vymenovaní vynaložili na tento spor, ako aj vzhľadom na všetky ostatné relevantné okolnosti predmetnej veci.

ČLÁNOK 35

Záloha na výdavky

1. Na začiatku rozhodcovského konania môže Stály arbitrážny súd požiadať strany sporu, aby vopred previedli zálohu rovnajúcu sa odhadu celkovej výšky nákladov uvedených v článku 34 ods. 2 tohto rámcového protokolu.

2. V priebehu rozhodcovského konania môže Stály arbitrážny súd požiadať strany sporu o zloženie dodatočných súm.

3. Všetky sumy zložené stranami sporu podľa tohto článku sa prevedú na Stály arbitrážny súd, ktorý ich vynaloží na pokrytie skutočne vzniknutých nákladov, a to okrem iného najmä na odmeny členov rozhodcovského tribunálu a Stáleho arbitrážneho súdu.

KÓDEX SPRÁVANIA ČLENOV ROZHODCOVSKÉHO TRIBUNÁLU

ČLÁNOK 1

Zodpovednosť vo vzťahu ku konaniu

1. Na účely zachovania integrity a nestrannosti rozhodcovského konania každý kandidát na členstvo v rozhodcovskom tribunáli je povinný:

- a) zdržať sa nevhodného správania a správania, ktoré by vzbudzovalo zdanie nevhodného správania;
- b) byť nezávislý a nestranný;
- c) vyhýbať sa priamym a nepriamym konfliktom záujmov a
- d) dodržiavať prísne normy správania, aby sa zachovala integrita a nestrannosť konania o urovnaní sporu.

2. Bývalí kandidáti alebo členovia rozhodcovského tribunálu dodržiavajú povinnosti stanovené v článkoch 5 a 6 tohto dodatku.

ČLÁNOK 2

Povinnosti členov rozhodcovského tribunálu týkajúce sa zverejňovania

1. Pred potvrdením ich výberu za člena rozhodcovského tribunálu musia kandidáti písomne zverejniť pridruženým zmluvným stranám akýkoľvek záujem, vzťah alebo záležitosť, o ktorých vedia, že môžu ovplyvniť ich nezávislosť alebo nestrannosť, alebo ktoré by odôvodnene mohli vzbudzovať zdanie nevhodného správania alebo zaujatosti v konaní pred rozhodcovským tribunálom.
2. Kandidáti a členovia rozhodcovského tribunálu oznamujú záležitosti týkajúce sa skutočných alebo možných porušení tohto kódexu správania len Spoločnému výboru, aby ich mohli posúdiť pridružené zmluvné strany.
3. Členovia rozhodcovského tribunálu v ktoromkoľvek štádiu konania pred rozhodcovským tribunálom písomne oznámia stranám sporu akékoľvek záujmy, vzťahy alebo záležitosti špecifikované v odseku 1, ktorých sú si vedomí alebo o ktorých sa dozvedia.

ČLÁNOK 3

Náležitá starostlivosť členov rozhodcovského tribunálu

1. Po tom, čo boli vybraní, vykonávajú členovia rozhodcovského tribunálu svoje povinnosti počas celého konania pred rozhodcovským tribunálom riadne, včas, spravodlivo a svedomite.

2. Členovia rozhodcovského tribunálu najmä:
- a) posudzujú iba tie záležitosti, ktoré boli vznesené počas konania pred rozhodcovským tribunálom a sú potrebné na rozhodnutie rozhodcovského tribunálu, a nedelegujú túto povinnosť na žiadnu inú osobu;
 - b) prijímú všetky vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby ich asistenti poznali a dodržiavali články 1, 2 a 6 tohto dodatku.

ČLÁNOK 4

Nezávislosť a nestrannosť členov rozhodcovského tribunálu

Členovia rozhodcovského tribunálu:

- a) musí byť nezávislí a nestranní a musia sa vyhýbať vzbudzovaniu zdania nevhodného správania alebo zaujatosti a nesmú byť ovplyvňovaní vlastnými záujmami, vonkajším tlakom, politickými vplyvmi, verejnou mienkou, lojálnosťou voči EÚ alebo pridruženým zmluvným stranám ani obavou z kritiky;
- b) nesmú priamo ani nepriamo prevziať žiadny záväzok ani prijať žiadnu výhodu, ktorá by akýmkoľvek spôsobom narúšala riadny výkon ich povinností alebo by vzbudzovala zdanie takéhoto narušenia;
- c) nesmú využívať svoje postavenie člena rozhodcovského tribunálu na presadzovanie akýchkoľvek osobných alebo súkromných záujmov a musia sa zdržať činov, ktoré by mohli vzbudzovať dojem, že iné osoby sú v osobitnom postavení, ktoré im umožňuje ovplyvňovať ich;

- d) nesmú dopustiť, aby ich konanie alebo rozhodovanie ovplyvnili finančné, obchodné, profesijné, rodinné alebo spoločenské vzťahy alebo povinnosti;
- e) nesmú vstupovať do žiadneho vzťahu ani nadobúdať akékoľvek finančné podiely, ktoré by mohli ovplyvniť ich nestrannosť alebo ktoré by mohli odôvodnene vzbudzovať zdanie nevhodného správania alebo zaujatosti;
- f) nesmú diskutovať o žiadnych aspektoch predmetu konania s jednou zmluvnou stranou alebo s oboma stranami sporu v neprítomnosti ostatných členov rozhodcovského tribunálu.

ČLÁNOK 5

Povinnosti bývalých členov rozhodcovského tribunálu

Všetci bývalí členovia rozhodcovského tribunálu sa zdržia konania, ktoré by mohlo vzbudzovať zdanie, že pri výkone svojich povinností boli zaujatí alebo že mali výhody z akéhokoľvek rozhodnutia alebo uznesenia rozhodcovského tribunálu.

ČLÁNOK 6

Dôvernosť

1. Člen ani bývalý člen rozhodcovského tribunálu nesmie nikdy:
 - a) zverejniť alebo použiť akékoľvek neverejné informácie, ktoré sa týkajú akéhokoľvek konania pred rozhodcovským tribunálom alebo ktoré boli získané počas takéhoto konania, s výnimkou prípadov, keď je to na účely takéhoto konania, pričom v žiadnom prípade nezverejní ani nepoužije takéto informácie na získanie osobnej výhody alebo výhody pre iné osoby, ani na poškodenie záujmov iných osôb;
 - b) zverejniť obsah rokovaní rozhodcovského tribunálu ani názor ktoréhokoľvek člena rozhodcovského tribunálu.
2. Člen rozhodcovského tribunálu nesmie zverejniť rozhodnutie rozhodcovského tribunálu ani jeho časti pred jeho uverejnením v súlade s týmto rámcovým protokolom.

RÁMCOVÝ PROTOKOL č. 7
O ŠTATÚTE PARLAMENTNÉHO VÝBORU PRE PRIDRUŽENIE

ČLÁNOK 1

Parlamentný výbor pre pridruženie podľa článku 78 rámcovej dohody je zriadený a vyvíja činnosť v súlade s touto dohodou a týmto štatútom.

ČLÁNOK 2

Parlamentný výbor pre pridruženie sa skladá z 12 členov. Európsky parlament vymenuje štyroch členov a každý z parlamentov pridružených štátov vymenuje štyroch členov.

ČLÁNOK 3

Parlamentný výbor pre pridruženie si spomedzi svojich členov zvolí svojho predsedu a podpredsedu. Funkciu predsedu Parlamentného výboru pre pridruženie vykonáva striedavo počas obdobia jedného roka člen vymenovaný Európskym parlamentom a člen vymenovaný parlamentom pridruženého štátu.

ČLÁNOK 4

Plenárne zasadnutie Parlamentného výboru pre pridruženie sa koná najmenej raz ročne striedavo v EÚ a v pridruženom štáte. Parlamentný výbor pre pridruženie rozhodne na každom zasadnutí, kde sa má konať nasledujúce plenárne zasadnutie. Mimoriadne zasadnutia sa môžu konať, ak o tom rozhodne Parlamentný výbor pre pridruženie v súlade so svojím rokovacím poriadkom.

ČLÁNOK 5

Parlamentný výbor pre pridruženie prijme svoj rokovací poriadok dvojtretinovou väčšinou svojich členov.

ČLÁNOK 6

Náklady na účasť člena v Parlamentnom výbore pre pridruženie hradí parlament, ktorý tohto člena vymenoval.